

Bolj kot plače jih jezi sistem

Brežiški zdravstveni delavci podpirajo stavko, ki naj bi pripomogla tudi do boljše sistemske rešitve — enotne rizične zdravstvene skupnosti za vso Slovenijo

BREŽICE — Sindikati brežiškega Zdravstvenega centra so 13. septembra obravnavali dogovor o splošni stavki delavcev v zdravstvu in socialnem varstvu in se pogovarjali tudi o aktivnosti ob njej. Do končne odločitve so prišli minuli torek zjutraj, ko so se seznanili z rezultati pogajanj stavkovnega odbora in z navodili o stavki.

Brežiški zdravstveni delavci so že julija podprli takojšnje razreševanje razmer v zdravstvu, zahtevali sistemsko preobrazbo in napovedali, da bodo ravnali skladno z ostalimi zdravstvenimi delavci Slovenije, če pravočasno ne bo prišlo do sporazumnih rešitev. Že nekaj let so se zavzemali, da financiranje zdravstva ne bi bilo v pretežni meri odvisno samo od dohodkovne moči gospodarstva posamezne občine. Med prvimi so se začeli zavzemati za financiranje zdravstva v okviru enotne rizične

Konferenca sindikatov Zdravstvenega centra Brežice je v torek zjutraj sprejela odločitev republiškega stavkovnega odbora, da se stavka preloži na november. Če do takrat ne bo sistemskih rešitev, potem bodo zdravstveni delavci nepreklicno stavkali.

skupnosti Slovenije.

Na osnovi navedenih dejstev so na konferenci sindikatov zdravstvenega centra ugotovili, da so razlogi za vključitev v splošno stavko zdravstvenih de-

lavcev Slovenije sistemske narave in obstajajo tudi v Brežicah. Bili so prepi-

ČRNOMALJCU PRESADILI SRCE

SREMSKA KAMENICA —

V ponedeljek, 18. septembra, je ekipa prof. N. Radovanovića na kliniki v kardiološko kirurški oddelku v Sremski Kamenici uspešno presadila srce Alojzu Klobučarju iz Črnomlja. Klobučar, rojen leta 1953, zaposlen pa v črnomaljskem GOK kot šofer, je že več let težak srčni bolnik. Po prvih in neuradnih poročilih je Klobučar dobro preživel zahtevno operacijo in se dobo počuti.

čani, da bo stavkovni odbor v pogajanjih s pristojnimi ustanovami le dosegel zadovoljive rešitve in da bo stavka preklicana.

V Brežicah so torej čakali do zadnjega trenutka in upali, da se bodo našle rešitve. Sklenili so, da je potrebno takoj sklicati sindikalne članke sestanke, do potankosti izdelati potek stavke in zagotoviti nemoteno izvedbo nujnih nalog. V primeru stavke zagotavljajo nedolžljivo zdravstveno pomoč bolnikom in tudi ambulantne usluge tistim, ki jim jih ni uspelo pravočasno prenačiti. Na dan splošne stavke se morajo izvajati tudi ostala neodložljiva dela za izvajanje zdravstvenega varstva. Brežiški zdravstveni delavci so poudarili, da se ne vključujejo v splošno stavko zaradi višjih osebnih dohodkov, ampak zato, da opozorijo na napake v slovenskem sistemu zdravstva in jih pomagajo čimprej odpraviti.

B. DUŠIČ



SLOVENIJO BI ODNESLI S SEBOJ — Ta čas se v Šmarjeških Toplicah mu-di letos že peta skupina Američanov, potomcev naših izseljencev iz Clevelanda in Chicaga. V organizaciji turistične agencije Kollander jih je pripotovalo osemdeset. Nekateri se razumejo in tudi govorijo po nekaj besed jezika svojih pradedov. Vse navdušuje lepota Slovenije, še posebej Dolenjske in Bele krajine, kamor se skorajda vsak dan odpeljejo na izlet. V nedeljo so jih lepo sprejeli tudi na 3. straški jeseni. Pri avtobusu so jih pričakali domačini in slovenskih narodnih nošah, za dobrodoščilo pa so ponudili tudi domačo slivovko. (Foto: J. Pavlin)

Poduk grenkih izkušenj z vodo

V krški občini, kjer imajo drugi največji hranilnik podtalne vode v Sloveniji, so se lotili sistematičnih raziskav — Zelo spodbudne prve ugotovitve

KRŠKO — V krški občini so trdno odločeni ohraniti drugi največji slovenski hranilnik vode na Krškem polju, hkrati pa potekajo intenzivna dela pri iskanju dodatnih virov. Doslej je bilo v te raziskave vloženo že veliko dela in denarja, doseženi pa so bili tudi že precejšnji uspehi, tako da krčanov res ne bi smelo biti strah, da bodo ostali žejni.

Medtem ko inž. Janez Kalan, tehnični vodja občinske komunalne in cestne skupnosti, našteva vse doslej dosežene rezultate pri iskanju globinske vode in hkrati poudarja, da bo treba vložiti vse napore v to, da se podtalnica ohrani, ker je to pač najcenejši način pridobivanja vode. Žal se je zgodilo tako, da je ta vir v komaj nekaj več kot dvajsetih letih postal vprašljiv. Še huje pa je, da je v ozadju teh iskanj komaj prekrito prepričanje, da se bo treba podtalnici nekoč v prihodnosti kar odpovedati. Vendar tega še nihče ne pove na glas.

Črpanje vode izpod Krškega polja se je začelo pravzaprav leta 1963, ko je bila pri Drnovem narejena prva vrtna, iz katere se napaja celotno Krško na desnem bregu Save vse do Krke. Črpalnice Brege je bilo zgrajeno kakšnih dvajset let kasneje in je seveda pomenilo močan dodaten vir vode, obe skupaj pa dajeta okoli 110 l vode na sekundo. To je več od potrebe. Skupne zmogljivosti pa bi znašale celo 200 do 300 l na sekundo.

SREČANJA BORCEV KOZJANSKEGA NE BO

BREŽICE — Odbor skupnosti borcev Kozjanskega odreda obvešča, da letošnjega tradicionalnega srečanja borcev in aktivistov Kozjanskega, ki bi moralo biti v nedeljo, 24. septembra, v Brestanici, ne bo. Srečanju so se odpovedali v korist občine Laško, Šentjur in Šmarje pri Jelšah, ki so bile najbolj prizadete v poletnem neurju.



Do konca tedna bo prevladovalo sončno in toplo vreme z jutranjo meglo po kotlinah in dolinah.

Nedorečenosti privedle na rob stavke

Trebnje: sindikalni svet o nezadovoljstvu v Novolesu

TREBNJE — Trebanjski občinski sindikalni svet je na ponedeljkovi seji obravnaval informacijo o napovedani stavki v trebanjskem Novolesu tozdu Polimeri ter splošni stavki gostincev in zdravstvenih delavcev. Pri tem so sindikalni delavci največ pozornosti posvetili Novolesu. Tozdu Polimeri dela z zastarelo tehnologijo, njegovi delavci prejmejo nizke osebne dohodke in zaradi slednjega občuti tovarena še problem pomanjkanja strokovnjakov, ki v Novolesu trebanjski tozde ne pridejo delat kljub zagotavljanju stanovanju, kot sta povedala na seji predstavnika Polimerov.

Ker sta vodstvi trebanjskega tozda in delovne organizacije Novoles omenjene težave doslej reševali neuspešno, so delavci Polimerov napovedali stavko za 25. september. Zahtevajo 50-odst. povečanje OD glede na avgustovske in odgovor na vprašanje, v katero panogo sodi proizvajalec akrilnih in poliamidnih izdelkov »Polimeri Trebnje«.

Vodstvo občinskega sindikata je na seji poudarilo, da so potekale dosedanje priprave na napovedano stavko v skladu s sindikalnimi stavkovnimi pravili. Sicer so razpravljali na ponedeljkovi seji podprli trebanjski Novoles v zahtevah po višjih plačah in v težnji po ureditvi položaja Polimerov v delovni organizaciji. Hkrati so se izrekli za nadaljevanje pogajanj med stavkovnim odborom in vodstvom DO Novoles in za odkrit pogovor na ravni sindikalne konference Novolesa, v katerem naj bi določili usodo akumulativnih tozdov, kakršen je očitno tozdu Polimeri. Poleg vsega bi vendarle morali upoštevati Novolesov pretekli vloženi kapital v sedanjih poslovno uspešnih Polimerih, kot je menil Janko Goleš, predstavnik republiškega varstva sindikatov.

L. M.



VNETA ZBIRATELJICA — Nika Klemenčič je pri novomeškem filatelističnem društvu že vseh 40 let. (Foto: J. P.)

Mednarodno srečanje filatelystov

Pripravilo ga je novomeško društvo ob 40-letnici

OTOČEC — Novomeško filatelistično društvo je ob 40-letnici delovanja pripravilo 16. in 17. septembra v restavraciji na Otočcu prvo srečanje filatelystov v jesenski sezoni. Prodajno-zbirništvo jevalnega shoda so se udeležili razstavljalci pretežno iz jugoslovanskih klubov, kupci pa so prišli tudi iz drugih držav. Poleg filatelystov so nekatere od 80 miz v restavraciji zasedli tudi zbiratelji starih novcev in značkarji, ni pa manjkalo niti »predpotopnih« telefonov, fotoaparatorov in celo orožja. Obiskovalce so posebej pritegnile tudi razstavljene stare razglednice slovenskih mest in kar lepa zbirka najstarejših razglednic Novega mesta. Slednje že vrsto let zbira Novomeščanka Nika Klemenčič, ki je članica filatelističnega društva že vseh štirideset let. Med najdražjimi razglednicami ji je Novo mesto iz leta 1900, razglednica gradu Luknja pri Prečni pa stari Sentej. Trebnje in drugi zanimivi kraji na Dolenjskem.

Novomeško društvo bo svojo 40-letnico praznovalo 25. septembra. Ob tej priložnosti bodo izdali spominsko kuverto s priložnostnim žigom. Društvo šteje danes od 80 do 100 aktivnih članov — zbirateljev. Zbirajo predvsem jugoslovanske znamke in PTT podjetje v Novem mestu jim omogoča, da dobi-jo vse nanovo izdane kolekcije jugoslovanskih znamk. Zbirateljsko strast uspešno razvijajo tudi med mladimi na osnovnih šolah Katja Rupena in Grm. Tudi s srečanja na Otočcu so novomeški filatelysti poslali v svet med zbiralce spominsko razglednico gradu Otočec in priložnostni žig z datumom 16. septembra. Sklenjeno je bilo tudi, da bodo Novomeščani čez leto dni ponovno pripravili srečanje.

J. PAVLIN

METLIČANI NA PAGU

METLIKA — Pred kratkim je bila na nekajdnevnom obisku na Pagu metliška folklorna skupina Ivan Navratil. Metličani so vrnilo obisk KUD-u Kolan s Paga, njihova folklorna skupina in klapa sta namreč nastopili na letošnji Vinski vigredi. Metličane so na Pagu sprejeli izredno prisrčno in gostoljubno.

J. SIMČIČ

Več upanja za kmeta

Ni in ne bo mu lahko, toda Ante Marković zaenkrat drži besedo, ki jo je kot predsednik jugoslovanske vlade dal na spomladanskem kmetijskem sejmu v Novem Sadu, ko je ugovarjal, da nikomur na svetu ni uspelo razrešiti svojih problemov, če ni poprejš razčistil s kmetijstvom. Zagotovil je, da bo zato prihodnje leto iz proračuna »letelo vse« razen kmetijstva. Že letos je proračun federacije v najrazličnejših oblikah (regresi za gnojila in za obresti, odlog vračila posojil za odpravo posledic lanskoletne suše itd.) namenil kmetijstvu 21.000 milijard dinarjev, ta čas pa naj bi Beograd sprejel še nekaj za kmetijstvo odločilnih ukrepov. Povečali naj bi stopnjo reeskonta za kreditiranje zalag poljščin, zmanjšali dajatve na uvoz sestavin živilske krme, s spremembo zakona o obdavčenju pa naj bi izenačili položaj zasebnega in družbenega kmetijstva, kar je že stara zahteva kmetov. Pomembna je tudi novost, po kateri bodo kmetje po novem lahko jemali hipotekarna in lombardna posojila na osnovi jamstva s svojim imetjem. In kot največja pridobitev: kmetovalci naj bi bili oproščeni plačila prometnega davka pri nakupu gradbenega materiala za gradnjo novih in preureditev obstoječih kmetijskih

• Samo največji diletanti zagovarjajo tezo, da je treba kmetijstvo prepustiti zakonitostim trga. (D. Sekulić)

objektov; pa tudi pri nakupu kmetijske opreme, strojev in orodja. Zvezni izvršni svet obljublja tudi kmetom bolj naklonjeno politiko zaščitnih cen. Skratka: vlada očito kaže voljo, da bi postopno popravila posledice slabe kmetijske politike v preteklosti. Seveda bo treba ponujene možnosti izkoristiti in ne počez tarnati, da se pri nas ne da ničesar narediti.

M. LEGAN

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST



Balkanska past

Predsedstvo SFRJ je opozorilo na daljnosežne negativne posledice, do katerih bi lahko prišlo, če bi bila sprejeta ustavna dopolnila k ustavi Slovenije v nasprotju z ustavo SFRJ. Predsedstvo v svojem sporočilu izrecno trdi, da je vsebina nekaterih dopolnil slovenske ustave v nasprotju z določili ustave SFRJ. Ob tem navaja omejevanje pristojnosti predsedstva SFRJ o uporabi oboroženih sil v določenih razmerah, izpolnjevanje obveznosti za uresničevanje skupnih interesov in funkcij federacije, določilo o samoodločbi, odcepitvi in združitvi ter domnevno enostransko ocenjevanje ogroženosti interesov Slovenije pri izpolnjevanju sklepov organov federacije. Predsedstvo SFRJ je omenjeno sporočilo sprejelo ne glede na to, da je dr. Janez Drnovšek, predsednik predsedstva, menil, da ta organ ni pristojen soditi o strokovni korektnosti rešitev, ki jih predlaga slovenska ustavna komisija, saj je to v izključni pristojnosti skupščine Slovenije.

Seveda je popolnoma jasno, komu gre nova slovenska ustava najbolj v nos. To je SR Srbija, na zahtevo in pobudo dr. Berisava Jovića je strokovno telo predsedstva SFRJ tudi izdelalo omenjeno informacijo o ne-

ustanovitvi slovenskih ustavnih dopolnil. Srbski predstavniki trdijo, da ustave republik ne morejo biti v nasprotju z ustavo SFRJ in da je treba jugoslovansko ustavo upoštevati na ozemlju vse države. To je točno, Slovenci tega sploh ne zanikajo. Suverena pravica vsake republike pa je, da sprejema ustavo po svoji meri in volji, nosilke suverenosti so namreč republike in ne federacija, na katero potem republike prenesejo nekatere pristojnosti. Ustava SFRJ se torej gradi od spodaj navzgor, temelji zvezne ustave so republiški ustavni zidki. Tako vsaj trdi še vedno veljavna zvezna ustava. Zato je vprašanje, na katero pri dopolnitvi ustave vztrajali do konca, oče naroda Janez Stanovnik je povedal, da je na sestanku v Beogradu rekel, da ni neskladij med dopolnitvijo k ustavi Slovenije in ustavo SFRJ, predsednik slovenske skupščine Miran Potrč je dal vedeti, da bo slovenski

Sporočilo predsedstva SFRJ je še bolj združilo tudi sicer že kar enotne Slovence. Jože Smole je kot predsednik SZDL Slovenije izjavil, da bomo pri dopolnitvi ustave vztrajali do konca, oče naroda Janez Stanovnik je povedal, da je na sestanku v Beogradu rekel, da ni neskladij med dopolnitvijo k ustavi Slovenije in ustavo SFRJ, predsednik slovenske skupščine Miran Potrč je dal vedeti, da bo slovenski

parlament 27. septembra odločil o takšnih ustavnih dopolnitvah, kakršne je sprejela komisija skupščine Slovenije za ustavno vprašanje. Torej o dopolnitvah, ki so po mnenju predsedstva SFRJ sporna, protiustavna. Tiho ni bila tudi Partija, Matjaž Kmecl, član predsedstva CK ZKS, je na Mrzlici med drugim rekel, »da gre za politično provokacijo nezadovoljstva in nevarnega formata«. Razumevanja da je koenc, zdaj gre za osnove. Še bolj ljudski je bil v nagovoru delavcem Kartonaže Viktor Žakelj, podpredsednik RK SZDL, ko je rekel, da bo »Jugoslavija močna le tedaj, če se bomo vanjo združili narodi in narodnosti počutili kot v lastni hiši, ne pa kot podnajemniki, katerim samostojni lastniki stalno dvigajo stanarino, bivalni pogoji pa se slabšajo iz leta v leto«.

Temperatura se dviguje na obeh straneh. Dnevi, ki so pred nami, bodo za slovenski narod res zgodovinski. Kaj se bo zgodilo? Predsedstva držav nimajo navade, da bi kar tako preključevala svojo oceno oziroma ultimato. Slovensko vodstvo ne želi in tudi ne more, sicer bi izgubilo podporo naroda, umakniti — po mnenju Beograda spornih — ustavnih dopolnil. Je edini izhod izredno stanje na ozemlju SR Slovenije? Kakšen bi bil v takem primeru slovenski odgovor? Bi ga sploh slišali. Ne vem, vedno bolj pogosto pa mi prihajajo na misel besede zdaj, žal, že pokojnega Bojana Štiha, ki je to, kar se Slovincem nenehoma dogaja od leta 1919, imenoval balkansko past.

M. BAUER

Nove možnosti za zaposlitev invalidov Posavja

Razumevanje mora pokazati tudi širša družba

SKOPICE — Skoraj natanko pred šestimi leti so v Skopici ustanovili delovno organizacijo Elektron, v kateri je zaposlitev dobilo 35 delavcev. Med njimi je 43 odstotkov invalidov, s čimer je izpolnjen pogoj, da je organizacija dobila status invalidskih delavnic in postala član Združenja invalidskih delavnic Slovenije.

Kot pravi Josip Zoričič, direktor Elektron, trenutno delajo skoraj povsem na ekonomski osnovi in na žalost ravno na račun nizkih osebnih dohodkov. Prednost, ki jim jo nudi družba, je v tem, da so oproščeni nekaterih davkov, ki jih lahko namenijo za lastna vlaganja. Večina dela v Invalidskih delavnicah poteka ročno, saj gre predvsem za sestavljanje raznih delov za podjetja, s katerimi imajo dolgoročne pogodbe. Taka narava dela je v določenih primerih prednost, saj proizvodnjo lahko kadarkoli prilagodijo zahtevam na tržišču.

Ob stari šoli, v kateri so delavnice, je letos zrasla nova proizvodna dvorana, ki bo nudila delo približno 150 ljudem iz Posavja. V vlaganje sta se obvezala posavsko gospodarstvo in tudi širša skupnost. Trenutna cena gradnje je 38,5 milijarde dinarjev. V Invalidskih delavnicah v Skopicih predvidevajo, da bi gradnja morala biti gotova v prvi polovici prihodnjega leta, seveda če bo prizadevanje za zaposlitev invalidov znala prisluniti tudi družba. V končni fazi bo namreč korist od tega imela tudi ona.

B. D.

POŠTA SE PRIPRAVLJA NA REFERENDUM

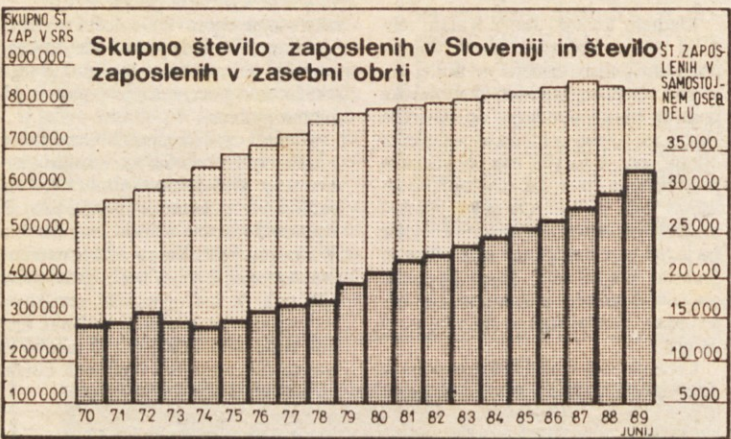
LJUBLJANA, KOČEVJE — Podjetje za ptt promet Ljubljana, ki ima osem temeljnih organizacij združenega dela in med temi eno v Kočevju, se pripravlja na reorganizacijo. Delavski svet je konec avgusta med ostalim obravnaval osnutek statuta in ga dal v javno razpravo. Če bodo statut na referendumu že ta mesec sprejeli, naj bi omenjeno podjetje postalo družbeno podjetje z osmimi poslovnimi enotami. V tem delovnem kolektivu ocenjujejo, da spreminjeni in dopolnjeni predpis o podjetjih ni docela jasen, ko gre za take sisteme, kot so podjetja PTT. Ne glede na to pa menijo, da se bodo tudi ta vprašanja dokončno razrešila do konca leta, kajti do takrat morajo organizacije združenega dela uskladiti svojo organiziranost z veljavno zakonodajo.

V. D.

STANARINE VIŠJE ZA 71 ODSOTKOV

SEVNICA — Sevnica stanovanjska skupnost je od izvrška sveta zahtevala in dosegla že peto povišanje stanarin v letu 1989, in sicer tokrat za 71 odstotkov. Stanarine naj bi imele do konca tega leta tako realno rast, da bi dosegli vsaj 60 odstotkov ekonomske stanarine.

• Naši delavci so v resnici izkoriščani, vendar se pred tem branijo z nedelom. (Dragoje Zarković)



NOVI DEVIZNI TEČAJI

Tečajna lista št. 178
z dne 18. septembra 1989

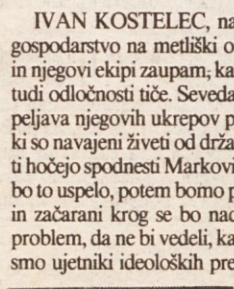
država	valuta	tečaj velja za	za devize, efektivno, črke, kreditna pisma in poštne nakaznice	nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	a. dolar	1	25125	25163	25201	
Avstrija	šiling	100	234663	235016	235369	
Kanada	dolar	1	27370	27411	27452	
Danska	krona	100	425415	426054	426693	
Finska	marka	100	733860	734962	736064	
Francija	frank	100	488913	489647	490381	
ZR Nemčija	marka	100	1648198	1650674	1653150	
Grčija	drahma	100	19113	19142	19171	
Irski	funt	1	44124	44190	44256	
Italija	lira	100	2298	2301	2304	
Japonska	jen	100	22200	22233	22266	
Kuvajt	kv. dinar	1	107866	108028	108190	
Nizozemska	gulden	100	1463336	1465534	1467732	
Norveška	krona	100	453558	454239	454920	
Portugalska	escudo	100	19777	19807	19837	
Švedska	krona	100	489060	489795	490530	
Švica	frank	100	1911229	1914100	1916971	
V. Britanija	funt	1	50726	50802	50878	
ZDA	dolar	1	32411	32460	32509	

Bo vlada zdržala pritisk?

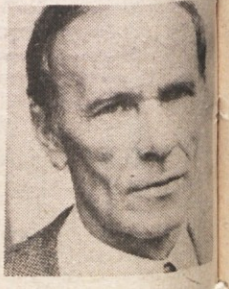
Pred izvolitvijo in takoj ob nastopu funkcije predsednika zvezne vlade Ante Marković s svojim dokaj natančno izdelanim programom za reševanje jugoslovanske krize poželi v vseh delih Jugoslavije vsaj javno in glavnemu se me pohvale, povsod je dobil podporo. Ni bilo treba dolgo čakati na ponovne dokaze, kako v bistvu nekaterim v Jugoslaviji sploh ni do sprememb, ker jim gre sedaj kar dobro oziroma ker bi jim šlo potem še slabše. Trg, na katerega verbalno vsi prisegajo, v isti sapi pa zahtevajo ukrepe, ki premočno dišijo po starem dogovornem prerazdeljevalnem konceptu, je namreč hudo kruta stvar za tiste, ki, navajeni dolgoletnega ujkjanja, niso sposobni nikakršne konstruktivne tekme, še posebno ne tiste z razvitimi trgi. Vlada je seveda odgovorna za vso državo, v kateri pa so velike razlike med posameznimi deli in mnogo državljanov ob galopirajoči inflaciji živi zares težko. Nacionalna ekonomije preračunavajo, kaj kakšen ukrep komu da, kaj vzame, posebno glasna in uspešna pri kupčevanju z vlado so okolja, ki bi jih dosledno izvajanje zakonov in ukrepov (če bi bili sploh sprejeti) v bistvu najbolj »prizadevalo«. Tako je vse bolj vprašanje, dokleje bo Markovičeva vlada zdržala obsevanje, saj nekaterim očitno ni ne jasno ne mar, da je Marković zaradi jugoslovanske civilne šansa (kot je nedavno zapisal kolega M. Bauer).



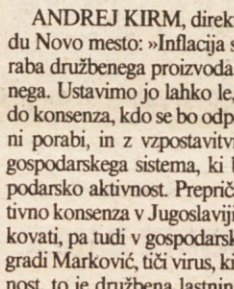
ERNEST JANKOVIČ, vodja službe splošnih poslov pri brežiškem Slovnu: »Markovićev program poznam in ga podpiram, vendar menim, da je že propadel. Vzrok temu so politične strukture, ki se ne strinjajo z njim in ga ovirajo. Če bo prišlo do neuspeha, zanj gotovo ne bo kriv Marković, saj v petih mesecih ne more narediti veliko. On že poskuša, toda pri tem potrebuje še dobre sodelavce in podporo. Brez tega ne bo šlo, zato res dvomim, da bo Marković zdržal pritiske.«



IVAN KOSTELEC, načelnik oddelka za gospodarstvo na metliški občini: »Markoviću in njegovi ekipi zaupam, kar se strokovnosti in tudi odločnosti tiče. Seveda pa bi dosledna izpeljava njegovih ukrepov prizadela zlasti tiste, ki so navajeni živeti od državnih jasl. In ravno ti hočejo spodnesti Markovičevu vlado. Če jim bo to uspelo, potem bomo padli za 10 let nazaj in začarani krog se bo nadaljeval. Pri nas ni problem, da ne bi vedeli, kako iz krize, ampak smo ujetniki ideoloških predsodkov.«



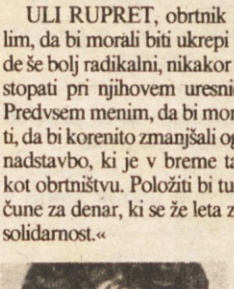
ZORA KASTELIC, diplomirani ekonomist, Trebnje: »Menim, da ukrepi, ki jih pripravlja ZIS, vsebujejo ustrezno zasnovano za regulacijo gospodarstva, uveljavljanje pluralizma lastnine in za odprt zunanjetrgovinski režim. Vendar se bojim, da politične razmere še niso dozorele za uveljavitev teh ukrepov. Pomembneje kot socialni program je vztrajanje na tržni selekciji in takem prestrukturiranju gospodarstva, da bo le-to sposobno preživeti.«



ANDREJ KIRM, direktor DSSS v Labodu Novo mesto: »Inflacija se pojavi, če je poraba družbenega proizvoda večja od ustvarjenega. Ustavimo jo lahko le, če pride v družbi do konsenza, kdo se bo odpovedal tej povečani porabi, in z vzpostavitvijo konsistentnega gospodarskega sistema, ki bo spodbujal gospodarsko aktivnost. Prepričan sem, da objektivno konsenza v Jugoslaviji trenutno ni pričakovati, pa tudi v gospodarskem sistemu, ki ga gradi Marković, tiči virus, ki preprečuje uspešnost, to je družbena lastnina. A skoraj gotov padec te vlade bo rešitev problema le še zavlekel.«



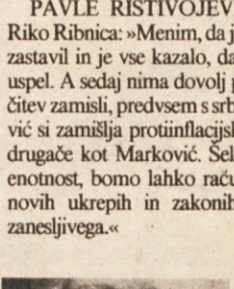
DJORDJE VUJOVIĆ, komercialist v črnomaljskem Turističnem biroju: »Po moje je program Markovičeve vlade za izhod iz krize zelo dobro zastavljen, zlasti kar se tiče tržne usmeritve in odprtosti v svet. Nisem strokovnjak, a mislim, da bi kljub vsemu morali obvladati tudi inflacijo, kajti to, kar se pri nas dogaja, je že nevzdržno. Inflacija pa najbolj prizadeva malega človeka.«



ULI RUPRET, obrtnik iz Sevnice: »Mislim, da bi morali biti ukrepi Markovičeve vlade še bolj radikalni, nikakor pa ne bi smeli odstopati pri njihovem uresničevanju v praksi. Predvsem menim, da bi morali dosti več storiti, da bi korenito zmanjšali ogromno družbeno nadstavbo, ki je v breme tako gospodarstvu kot obrtništvu. Položiti bi tudi morali čiste račune za denar, ki se že leta zlija v Beograd za solidarnost.«



ANDREJ LOVŠIN, operater na računalniškem sistemu v SDK Kočevje: »Menim, da Markoviću s svojimi prizadevanji ne bo uspelo, in to zaradi slabih mednarodnih odnosov v državi. Nima namreč podpore vseh republik. Če bi jo imel, pa menim, da bi uspel. Jaz ga v njegovih prizadevanjih podpiram in mu želim, da bi imel v bodoče več uspeha.«



PAVLE RISTIVOJEVIĆ, skladiščnik v Riko Ribnica: »Menim, da je Marković dobro zastavil in je vse kazalo, da bo s stabilizacijo uspel. A sedaj nima dovolj podpore za uresničitev zamisli, predvsem s srbske strani. Milošević si zamišlja protinflacijske ukrepe povsem drugače kot Marković. Šele ko bo dosežena enotnost, bomo lahko računali na uspeh. O novih ukrepih in zakonih še ne vem nič zanesljivega.«



DANILO VOGLAR, elektrotehnik v Iskri, Kostanjevica: »Program Markovičeve vlade mi je všeč že od vsega začetka, saj obeta, da se bomo bolj odprli v Evropo in svet, da se bosta sprostila uvoz in izvoz. Pomembno je bosta sprostila uvoz in izvoz. Pomembno je bosta sprostila uvoz in izvoz. Pomembno je bosta sprostila uvoz in izvoz. Pomembno je bosta sprostila uvoz in izvoz.«

Najslabše je vdati se v usodo

Na pobudo predsedstva OK ZKS Brežice so izdelali analizo o gospodarskem stanju v brežiški občini — Več energije za razvoj — Vpliv ZK na družbeno klimo

BREŽICE — Na seji občinskega komiteja ZKS Brežice minuli četrtek niso razpravljali o Popitu niti o drugih ideoloških in spornih vprašanjih slovenske politike, ampak so se lotili Brežicam povsem domače teme. Obravnavali so stanje gospodarstva v občini ter ob tem razpravljali o analizi, ki jo je na pobudo predsedstva tega foruma pripravil dr. Dejan Avsec s sodelavci iz analitiške službe komiteja za družbenoekonomski razvoj občine.

Analiza je pokazala na nič kaj rožnato prihodnost brežiškega gospodarstva. Od osemnajstih organizacij, ki jih je zajela, jih kar 17 nima dolgoročne strategije razvoja. V nadaljnji analizi se je celo pokazalo, da jo sicer imajo, a da pomeni zgolj vztrajanje na obstoječih proizvodnih programih.

Razlogov za to je več, med poglavitnimi pa so gotovo razpoložljive lastne surovine, opravljanje naravnih dejavnosti (npr. kmetijskih), ustaljena tehnologija, razpoložljiva oprema, sredstva in kadri. Brežiško gospodarstvo je v preteklem letu odpisalo kar za polovico osnovnih sredstev in celo 82 odstotkov

opreme. Verjetno bi vzrok za vztrajanje na dosedanjih proizvodnih lahko poiskali tudi v tem.

Sicer pa je analiza ugotovila, da pre malo denarja namenjajo za razširjeno reprodukcijo in razvoj ter da primanjkuje sredstev za zahtevnejše projekte. Nekatere organizacije so izrazile zadovoljstvo z obstoječo sestavo kadrov, kar kaže določeno mero vdanosti v usodo. V brežiških gospodarskih organizacijah tudi premalo razmišljajo, ali pa nimajo možnosti za to, o tujih vlaganjih. Več pozornosti bi morali posvetiti novim programom, inovacijam, si boljše organizirati službe razvoja in marketinga ter

z boljšim nagrajevanjem znanja pridobiti strokovnjake. Organizacije še niso dovolj izkoristile tudi notranjih rezerv, še posebno energije, odpadnih materialov, delovnega časa in organiziranosti.

Gospodarski razvoj občine se nagiba v razvoj kmetijstva in turizma, za kar obstajajo naravne danosti. Zaledno okolje v sosednjih občinah z razvito industrijo in ustreznimi prometnicami za-

• Prisotni predstavniki organizacij, ki so bile zajete v analizo, so opozorili na ovire na poti k razvoju, še posebno na pravno nedorečenost podjetništva in delničarstva. Ugotovili so, da Zveza komunistov lahko predvsem vpliva na družbenopolitično klimo, v kateri se razvija gospodarstvo, ter posreduje zahteve občinskim in republiškim organom.

gotavlja razvoj trgovine in malega gospodarstva ter tudi lažje industrije, ki bi se ujemala z osnovnimi gospodarskimi usmeritvami občine. Brežiško gospodarstvo nikakor ne bi smelo biti zadovoljno z obstoječim položajem. Tudi tiste organizacije, ki jim gre zdaj sorazmerno dobro, bi se morale ozreti po novih smereh razvoja, in to čimprej. Prevečkrat se namreč dogaja, da o novih programih začnejo razmišljati šele tedaj, ko jim slabše rezultate poslovanja izkažejo obračuni.

B. DUŠIČ

1. ljubljansko pismo

Na trgu je tudi ugled sindikata

Ne sme se več umikati

LJUBLJANA — Tudi Sloveniji se tako obeta vroča politična jesen. Vroče bo povsod, saj skoraj v vseh panogah visi najava stavk, nekatere pa že potekajo. Zato je še zlasti za sindikat na vseh ravneh družbene organiziranosti nad vse potrebna jasna in preprosta ocena družbenoekonomskega položaja delavcev.

Zaradi izgub je najavljenih tudi kopica stavejev v slovenskem gospodarstvu. Sindikati so dolžni soustvariti vse možnosti za to, da bo takšno ali drugačno zdravljenje slovenskih podjetij čim manj boleče za delavce, da jim bo zagotovljena socialna varnost, kar pomeni, da bodo že v kalu preprečeni vsi poskusi metanja delavcev na cesto. To navadno počno ljudje, ki so najbolj krivi za nesmotrno zaposlovanje, za slabe razvojne programe v podjetjih, skratka tisti, ki so na krilih dogovorne ekonomije obljubljali ljudem raj na zemlji, zdaj pa pozabljajo na vse, tudi na svojo krivdo, in hočejo na mah, brez upoštevanja socialnih stisk delavcev in njihovih družin, gospodariti drugače.

Ali naj »naš sindikat« štiti delavce za vsako ceno, torej tudi v primerih, ko bi takšna zaščita utegnila škoditi posodobitvi gospodarstva?

Razumljivo je, da sindikat ne sme (pa tudi noče) prevzemati vloge strokovnega oblikovalca poslovne politike delovnih organizacij in s tem strokovne odgovornosti za odpravljanje težav v podjetjih s slabimi proizvodnimi programi, neustrezno kadrovsko politiko in preizkušnami, nespodbudnimi osebnimi do-

hodki delavcev. Za to tudi ni poklican. Poklican pa je, da varuje delavce, in prav v tej vlogi se, kot kaže, v podjetjih še ne znajde. Namesto da bi nenehno pritiskal na odgovorne, naj opravljajo svoje delo in iščejo perspektivne proizvodne programe, se raje skriva v vlogo jokavega socialnega skrbstva, ki tarla, da za učinkovitejšo pomoč »socialnim problemom« ni denarja. Od takšnega sindikata delavci ne morejo veliko pričakovati, zato mu ne sledijo niti v dobro zamišljenih akcijah.

Prav zato se sindikat ne bi smel več umikati. Celotni prvi bi moral biti v podjetjih in zahtevi, naj pripravijo seznam tehnoloških in ekonomskih presežkov delavcev. In prav tu bi moral začeti opravljati svojo vlogo. V podjetjih bi moral doseči, da bi za vsakega odvečnega delavca našli rešitev — bodisi v prekvalifikaciji, odpiranju novih, produktivnih delovnih mest itd. Prav tako bi moral doseči, da bo njegovo mnenje enakopravno upoštevano pri presoji, ali so presežki delavcev res posledica tehnološke prenovitve ali pa gre le za poskus odpravljanja posledic napačne poslovne politike na plečih delavcev. Tako bi tudi dosegel, da ne bi nihče ostal na cesti, kar je vsekakor ena poglavitnih nalog delavske organizacije.

Ali je torej sindikat še za socializem »po meri delavcev« ali pa svoje akcije že v celoti podreja neizprosnim logiki tržnih zakonitosti? Stališče slovenskih sindikatov je jasno: zavzemajo se za demokratičen socializem, ki mora delovnemu človeku in občani, ustvarjalcu materialnih in duhovnih dobrin, zagotoviti čim večje svobodo. Še več: pravijo, da nikdar ni dovolj svobode. Zato priznavajo le takšen koncept razvoja in samo takšno filozofijo ravnanja, ki bosta uveljavila tržno, donosno, organizacijsko in tehnološko svobodno in prožno gospodarjenje, takšno, ki bo odprto v svet, le to pa je lahko podlaga za ekonomsko uspešen in demokratičen socializem, za njegovo potrjevanje, vendar le z blaginjo in srečo ljudi, kjer samoupravljanje kot vrednota ni izbrisana iz življenja.

V. BLATNIK

kmetijstvo



NOVA HLADILNICA

MIRNA — Tukajšnja tovarna rastlinskih specialitet bo predvidoma letos odkupila 10.000 ton jabolk in 4.000 do 5.000 ton hrušk, in sicer bo blago dobila pretežno od kmetijskih zadrug. Če je imela Dana doslej težave s pravilom nabavljenega sadja, potem jo bo toh problemov rešila nova hladilnica, ki so jo v tej mirenski tovarni začeli uporabljati nedavno. Kar zadeva predelavo sadja, bo Dana uporabljala največ jabolk in hrušk, in sicer za sok in sadjevec.

• Najpomembnejši so tisti pivci, ki pijejo najdražje vino.
(Dolenjska modrost)

VODNIK V KUPČIJI

• Odkupne cene živine v KZ Krka, Novo mesto
Ta teden so se odkupne cene živine povečale za približno 25 odst. MPG ekstra klaso plačujejo po 55.000 din za kilo žive teže za meso 98214 din), 1. klaso po 51.000 din (91071), 2. klaso po 47.000 din (83.928 din), izven klase po 40.000 din (71.428 din). Prašiče plačujejo po 48.000 do 55.000 za kilo žive teže. Teleta: 60.000 do 65.000 din, ženska za rejo po 63.000 din ter za klanje po 61.000 din.
V hladilnici prodajajo tudi svinjske polovice po 100.000 do 110.000 din, sicer

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

V ponedeljek so prodajali krompir po 7.000 do 8.000 din kilogram, stročji fižol po 20.000 din, paradižnik po 20.000 do 25.000 din, papriko po 30.000 din, čebulo po 5.000 do 7.000 din, kumare po 16.000 do 20.000 din, česen po 30.000 din, rdečo peso po 12.000 din, zelje po 6.000 do 10.000 din in zeleno solato po 16.000 do 20.000 din kilogram. Sadje pa so prodajali: hruške po 14.000 do 20.000 din kilogram, jabolka po 13.000 do 20.000 din, slive po 10.000 do 15.000 din, grozdje, po 28.000 do 35.000 din, limone po 40.000 do 45.000 din in banane 60.000 do 65.000 din kilogram. Lonček smetane je veljal 40.000 din, kilogram skute 60.000 din in eno jajce 3.500 do 4.500 din.

Kmetijski nasveti

Metos nam napove bolezen

Pojedelca, sadjarja in vinogradnika je že od nekdaj zanimalo, kako podnebne in vremenske razmere vplivajo na pojav in razvoj rastlinskih bolezni pa tudi škodljivcev. Staro je spoznanje, da je vse odvisno od temperature, padavin, vlažnosti listja, relativne zračne vlažnosti in še nekaterih drugih okoliščin, ki vplivajo na to, kje in kdaj se bo bolezen pojavila in kolikšen obseg bo imela.

Za napovedi izbruha bolezni je potrebnih mnogo meteoroloških podatkov, katerih zbiranje in statistična obdelava je bila nekdaj zelo zamudna. Elektronika in računalništvo sta to močno olajšala in poenostavila. Pojavile so se nove elektronske naprave, ki omogočijo hitro in sorazmerno enostavno opozorilo oz. napoved, da se bo pojavila glivična ali bakterijska bolezen ali pa da se bodo namnožili škodljivci. Ena od takih je univerzalna meteorološka opozorilna naprava metos, uvožena iz Avstrije, ki stane v mariborski Jeklotehni 18.000 avstrijskih šilingov. Cena je sicer precej visoka, vendar bi se skupinski nakup verjetno izplačal.

Kot poroča Vestnik iz Murske Sobote, v Gornji Radgoni (toz Radgonske gorice) novost že s pridom uporabljajo. Metos obvesti o možnosti pojava jablanovega škrlupa, jabolčnega zavijača, krompirjeve plesni in peronospor, to pa so bolezni, ki povzročajo največ preglavic. S pomočjo elektronskih tipal meri naslednje meteorološke podatke: temperaturo, relativno vlago, temperaturo listja, količino padavin po zadnjem škropljenju, skupno količino padavin, najmanjšo, srednjo in največjo dnevno temperaturo ter vlažnost padavin. S pomočjo teh podatkov in na podlagi obstoječega strokovnega znanja (Milesova tabela, Müllerjeva inkubacijska krivulja) težko napovedati izbruh bolezni.

S pomočjo naprave metos je mogoče število škropljenj občutno zmanjšati, celo za tri ali štiri. To je izreden prihranek pri delu in stroških, da o zmanjšanju onesnaževanja narave sploh ne govorimo.

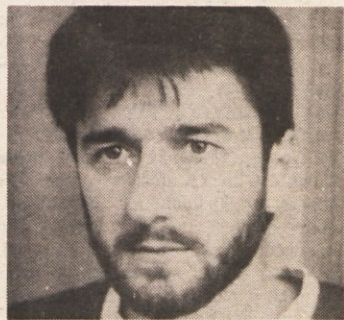
Inž. M. L.

Jesen rodila vinogradnikom skrbi

V krški vinski kleti bodo letos pridelali za 75 odstotkov manj grozdja

KRŠKO — V vinski kleti krškega M*Agrokombinata je že vse pripravljeno na trgatve, vendar kaže, da niti obiranci niti kletarji letos ne bodo imeli dosti dela. Pridelek grozdja bo namreč majhen tako v lastnih vinogradih kot v družbeno organizirani proizvodnji, kar pomeni, da bo letos spet manjša ponudba cvička, ki je osrednji proizvod te kleti.

Krški kletarji se ob teh podatkih ne sprašujejo samo o usodi cvička — naj povemo, da ga leta 1985 sploh ni bilo na prodajnih policah iz te kleti — marveč tudi o vlogi vinogradništva in vinarstva na sploh. »Jasno je, da smo zaskrbljeni, kako bo v prihodnosti, kajti z domačim pridelkom bomo lahko napolnili le približno četrtino sodov, vsa naša ostala proizvodnja pa bo temeljila na kupovanju grozdja in mošta od drugod. Zavedamo se, da je to le izhod v sili, ker hkrati mislimo tudi na usodo slovenskih vin, ki jih na policah sloven-



Janko Boste

skih trgovin le ne bi smelo zmanjkati,« pravi vodja krške kleti Janko Boste. Zaskrbljenost krških vinogradnikov je povsem razumljiva. Medtem ko bi v normalnih letinah odkupili po 2.500 ton grozdja, ga bodo letos samo 500 do 600 ton. »Tako slaba letina se je nakazovala že v preteklih mesecih, zdaj pa je vse skupaj samo še bolj očitno. Svoje so

Krompir ne gre

Za ozimnico po 9.000 din za kilogram? — V Evropi do 140 dolarjev

BELTINCI — Letos si kupujete krompir kar pri pridelovalcih torej mimo posrednikov, svetujejo pri poslovnih skupnostih za krompir, sadje in vrtnine. Kot je pokazal nedavni sestanek zvezne skupnosti za krompir v Beltincih, je zaradi superinflacije negotovost zaradi pridelka in cene še večja kot prejšnja leta. Ocenjujejo, da bo jugoslovanski pridelek znašal letos 700.000 ton, od tega naj bi znašal slovenski pridelek 60.000 ton, kar je sorazmerno slaba letina, vendar bo zadoščala za domače potrebe, nekaj krompirja pa bo tudi za izvoz. Trenutno se odkupna cena suka okrog 5.000 din za kilogram, kar je za kmeta malo (ceno tišči navzdol dober pridelek zgodnjega krompirja, ki še ni ves prodan), pričakujejo pa, da bo krompir za ozimnico že blizu 9.000 din za kilogram. V zahodni Evropi, kjer imajo podpovrčno letino, stane tona krompirja do 140 dolarjev, poroča Delo.

Fižol se vrača na krožnike Američanov

»Zdravilo« proti raku

Ta čas najbolj prodajana knjiga newyorških knjigarn je gospodinjski priročnik z naslovom Fižol na tisoč in en način. Američani so se začeli zanjo zanimati, ko so prišle na svetlo presenetljive ugotovitve zdravniške raziskave, po kateri fižol in druge stročnice preprečujejo nastanek polipov in raka na debelem črevesju. Že doslej je bilo znano, da nekatera afriška ljudstva, ki se hranijo s preprosto vlaknasto hrano, te bolezni skorajda ne poznajo, zelo naglo pa se širi v bogatih deželah, kjer ljudje uživajo rafinirano, premasno in drugače »izboljšano« živila. V Združenih državah Amerike na primer zbolijo za rakom debelega črevesa vsako leto kar 150.000 ljudi, od katerih jih 60.000 tudi umre. Črevesni rak je tam postal že drugo najbolj pogosto rakovo obolenje, takoj za rakom na pljučih. Bolezen polnega želodca, kot rak na črevesju tudi imenujejo, pa se iz leta v leto bolj širi.

Zato kot bomba odmeva raziskava dr. de Cosse na 58 bolnikih, ki so jih zdravili zaradi polipov, čestih predhodnikov raka. Po štirih letih je pri večini bolnikov, ki so uživali fižol in druga vlaknata hrana, bolezen skoraj povsem izginila. Prav fižol, nekdanja hrana revežev, osvajačev Divjega zahoda in kavbojev, je imel po mnenju dr. de Cosse pri tem odločilno vlogo.

— n

Razstava plemenske živine

Odpri jo bodo 30. septembra v SKŠ Grm

NOVO MESTO — V soboto, 30. septembra, bo v večnamenski dvorani srednje kmetijske šole Grm regijska razstava živine, na kateri bodo rejci iz dolenjskih in belokranjskih kmetijskih zadrug ter Sevnice razstavili 40 najboljših krav in telic. Vse razstavljene živali bodo razvrščene v tri skupine. Zmagovalka v vsaki izmed njih bo prejela nagradni zvonec, podelili pa bodo tudi šest denarnih nagrad in več nagrad v obliki mineralno-vitaminskih mešanic tovarne Lek in tovarne gnojil iz Kutine. Seveda bodo vsi rejci prejeli tudi dogonske nagrade.

Poudariti je treba, da bodo rejci

opravile bolezni, ki jih je več zaradi slabega vremena, pa tudi toča je oklestila pridelek, zlasti na Raki,« pravi Boste. Enolog Zdravko Mastnak pa dodaja, da letos tudi ne gre pričakovati posebne kakovosti, kajti prve meritve so pokazale, da ima grozdje v tem času precej manj sladkorja kot v enakem lanskem obdobju. Lani je imela frankinja v tem času od 12 do 12,5 g sladkorja, letos pa komaj 10 odst. To pomeni, da bo trga-

• Kljub napovedim o cenah grozdja v Sloveniji v krški kleti še ne vedo povsem točno, kakšne bodo cene grozdja. Z dokajšnjo mero gotovitosti lahko rečejo le, da bodo laški rizling odkupovali po 16.000 din, šipon po 12.000 din, vendar se bodo pred odkupom še temeljito pogovorili z vinogradniki.

tev letos precej kasnejša kot pretekla leta.

Doslej je prodaja vin iz te kleti kar zadovoljiva, čeprav tudi vinarji občutijo padec življenjske ravni. V prodajo gredo namreč samo cenejša namizna vina, a tudi s prodajo najbolj kakovostnih vin v kleti nimajo problemov. Količine teh vin so omejene, vendar s tem še ni rečeno, da so krški kletarji sedaj na koncu poti, ki vodi k boljšim vinom. Letos se bodo namreč prvič odločili za novo sortno vino, in sicer za modri burgundec, ki ga doslej še nihče v Sloveniji ni pridelal.

J. SIMČIČ

UGODEN ODMEV

SEVNICA — Da bi prispevali k ublažitvi posledic, ki jih je kmetom povzročilo neurje s točo 3., 4. in 24. julija ter 8. in 9. avgusta letos, so se pri sevnški občinski upravi za družbene prihode odločili, da vsem lastnikom kmetijskih zemljišč — zavezancem plačila davka iz kmetijstva, ki jim je neurje s točo uničilo več kot 20 odstotkov pridelka, ne razpišejo 3. in 4. akontacije iz kmetijstva in da se odobri odlog plačila vseh obveznosti do 15. novembra letos. Za ta čas ne bodo zaračunavali zamudnih obresti. Sevnški davkarji so skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja posredovali tudi poimenski seznam davčnih zavezancev, ki jim je neurje s točo uničilo več kot petino pridelka. Pod enakimi pogoji kot odpis za SPIZ so predlagali tudi odpis prispevkov za zdravstveno skupnost. Take predloge je sevnški izvršni svet sprejel, toplo pa so jih pozdravili zlasti kmetje.

Preizkušen izboljšani dicuran

Za jesensko zatiranje plevelov v žitih je v prodaji nov herbicid dicuran forte — Stroka priporoča jesensko uporabo po vzniku, možna pa je tudi spomladi

Kmetijski zavod Ljubljana je v letošnjem pridelovalnem letu izvedel več poskusov s pri nas novim herbicidom dicuran forte, namenjenim za zatiranje plevelov v žitih. Poskusi so bili zastavljeni tako, da smo med seboj primerjali učinek herbicida, uporabljene jeseni po setvi, a pred vznikom (v odmerku 2,0 kg/ha), jeseni po vzniku pšenice (v odmerku 1,5 kg/ha) ter spomladi, takoj ko so bile temperature nad 0°C (v odmerku 1,5 kg/ha).

Vremenske razmere so bile zelo ugodne za rast jesensko — zimskih plevelov, kot so poljska vijolica, smolenec, spominčica, kurja čreva, srakoperec, enoletna latovka itd. Učinek jesenskega zatiranja plevelov je bil tolikšen, da je bila odstranjena večina najbolj nadležnih konkurentov gojeni rastlini in je bil posevek zadovoljivo čist vse do žetve. Kot boljša izmed obeh jesenskih variant se je izkazala uporaba po vzniku, ki je hkrati tudi bolj racionalna.

Tudi s spomladansko uporabo herbicida dicuran forte smo zadovoljivo zatrli plevel, vendar je tveganje, da pleveli prerastejo svoje najbolj občutljivo obdobje, tukaj dokaj velik.

Toda po dosedanjih izkušnjah pa priporočamo jesensko uporabo po vzniku.

S klasičnimi herbicidi, imenovanimi tudi hormonski herbicidi, je bilo zatiranje plevelov v žitih vezano izključno na spomladanski čas. Ob uporabi herbicidov spomladi pa se pogosto pojavljajo dejavniki, ki neugodno vplivajo na uspeh.

Na delovanje hormonskih herbicidov odločilno vpliva temperatura, ki hkrati tudi pogojuje čas uporabe. Da ne bi bilo na gojeni rastlini negativnih posledic, je potrebno škropliti, ko nočne temperature ne bodo nižje od 5°C (MCP) oziroma 10°C (2,4 D). Zaradi takih omejitev se prav lahko zgodi, da pleveli prerastejo razvojno obdobje, ko so najbolj občutljivi za herbicide, medtem ko žito že preide v za herbicide najbolj občutljivo fazo.

V letošnjem letu bo za jesensko uporabo herbicidov v žitih mogoče kupiti nov pripravek z imenom dicuran forte. Dicuran poznajo že mnogi pridelovalci v Sloveniji, posebno tisti, ki so imeli težave s plevelnimi travami, katere ta pripravek odlično zatira. Izkazalo pa se je, da ne deluje zadovoljivo na nekatere pomembne širokolistne plevel, kot so smolenec, poljska vijolica itd.

Zato so ga izpopolnili s komponento, ki dobro rešuje tudi ta problem, in ga imenovali z dicuran forte. Ta pripravek je sestavljen iz dveh komponent:

klorotoluron (derivat fenilureatov) 792,5 g
triasulfuron (derivat sulfonilure) 7,5 g
Triasulfuron, čeprav ga pripravke vsebuje le 7,5 g/kg, je snov, ki razširi delovanje herbicida na tiste širokolistne plevel, na katere sam klorotoluron slabše deluje. Že 10 g triasulfurona na hektar zadošča za popolno delovanje na širokolistne plevel. Rastline ga sprejemajo tako preko listov kakor tudi preko korenin. V rastlini zavira delitev celic v rastiščih vršičkih in tako ta preneha rasti. V času delovanja herbicida

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Dobersek



Začetek trgatve

Letošnja trgatve na žalost ne bo poplačala vinogradniku stroškov, še manj pa naporno delo v vinogradu, saj bodo redki, ki bodo normalno trkali. Slabo vreme vse poletje, ki se nadaljuje v jesen, ni samo zmanjšalo bogato obetajočega pridelka, imeli bomo tudi slabo kakovost, z nizko naravno sladkobo grozdja. Tako bo letošnja trgatve na splošno bolj žalostna.

Kako je v vinogradu?

Smo sredi septembra, ko smo v normalnih letih že povsod pili mošt portugalk, radgonske ranine in rizvanca. Letos pa je med modrimi jagodami portugalk še zmeraj dosti napol zrelih. Kljub temu bomo morali portugalko po 20. septembru potrgati, ker bo sicer še to, kar je na trti ostalo, propadlo, kajti grozdje je napada gniloba (botritis). Kdor ima radgonsko ranino ali rizvanec, je nekoliko na boljšem, saj ti dve sorti dobro kažeta, bolj enakomerno zorita in navadno pridobita dovolj sladkobe.

Sort, ki zorijo v srednji zoritveni dobi, na primer modra frankinja, beli pino, zeleni silvanec pa tudi rumeni muškat, ne bomo trkali veliko pred koncem septembra. Nekoliko bolj pozne sorte, kot so šipon, laški rizling in druge beline, bomo trkali prve dni oktobra. Tem sortam sledi rumeni plavec. Zaman čr nina se je v tem času šele začel.



la barvati in ne bo zrela pred sredino oktobra. Čakati s trgatvijo do konca oktobra pa ni gospodarno, sa vemo, da v drugi polovici oktobra tudi v lepem vremenu sonce sije le nekaj ur. Zato s trgatvijo po 15. oktobru ne moremo veliko pridobiti, grozdne jagode zakrnijo (zlasti pri žametni črmini), sladkoba grozdja ne narašča, zaradi dihanja se celo zmanjšuje in tudi količina pridelka se zmanjša. Le v izjemno lepem vremenu kaže počakati s trgatvijo tudi po 15. oktobru, zlasti pri pozno zorečih sortah, v slabem vremenu pa ne, saj bi več izgubili, kot pridobili.

Čas trgatve

Na splošno je trgatve odvisna od zrelosti grozdja, sorte, kraja, kjer vinograd leži, in lege, predvsem pa od vremena čez poletje in zlasti na jesen. Vidimo, da obstaja cela vrsta odločilnih činiteljev, ki proti volji vinogradnika vplivajo na začetek trgatve. Zato je nemogoče z zakonsko prisilo predpisovati začetek trgatve, kot določa 5. čl. Zakona o vinu in drugih proizvodih iz grozdja in vina (Uradni list SRS št. 16/74). Dvomim, da je katerikoli občinski upravni organ, pristojen za kmetijstvo, sposoben določiti pravi čas trgatve. Zato je upravičena zahteva društev vinogradnikov, naj se nesmiselni predpis odpravi, ker je strokovno neustrezen in nikomur ne koristi. Premišljen in gospodaren vinogradnik bo sam presodil, ali bo ob lepem jesenskem vremenu grozdje pustil čim dalje na trti. Tako bo grozdje po naravni poti pridobilo čimveč sladkobe. Posebno letos bo to še kako potrebno, saj bo dodajanje sladkorja moštu zaradi izboljšanja naravne sladkobe grozdja velik strošek, kilo sladkorja stane namreč že 2700 din, za kilo grozdja pa predvidevajo ceno od 12000 do največ 15000 din. Zato bomo s trgatvijo čakali le, če bo vreme ustrezalo. Le močna gniloba grozdja lahko vinogradnike prisili k trgatvi.

T. DOBERSEK

je rast tako zavirana, da na ta herbicid občutljive rastline počasi odmrejo.

Triasulfuron je na žita (pšenica, rž, ječmen, oves) fiziološko selektiven kar pomeni, da ga žito v procesu svoje presnove takoj razgradi v neškodljive snovi. Lahko ga brez bojazni za gojeno rastlino uporabimo pred vznikom ali po vzniku spomladi ali jeseni.

OPOZORILO: Selektivnost ječmena je dovolj visoka šele po vzniku. Zato ga uporabimo po vzniku jeseni ali spomladi.

• UPORABA — Pripravek dicuran forte lahko uporabljamo v treh različnih obdobjih: jeseni po setvi, pred vznikom (v ječmenu ne) v odmerku 2,0 kg/ha, jeseni po vzniku, v vseh žitih, v odmerku 1,5 kg/ha, spomladi v fazi razraščanja, ko so temperature nad 0°C, v odmerku 1,5 kg/ha. Če se odločimo za spomladansko zatiranje plevelov, ne smemo zamuditi ugodnega razvojnega obdobja plevelov, zato je potrebno škropliti takoj, ko temperature presežejo 0°C, po možnosti že konec februarja ali v marcu, takoj ko sneg skopni in so polja prevozna.

Velika prednost pripravka dicuran forte je tudi v njegovi neobčutljivosti za nizke temperature. Lahko ga uporabljamo vse do tedaj, ko nočne temperature ne padejo pod 0°C.

Vključevanje dicurana forte v kolobar: triasulfuron spada, kot že rečeno, v skupino sulfonil uree. Se sorazmerno hitro razkraj v tleh, v kislih hitreje kot v alkalnih. Na hitrost razkroja vpliva tudi temperatura.

Neposredno po spravilu žit oz. ob predčasnem preoravanju ne smemo sejati oziroma saditi naslednjih kultur: lucerne, sončnice, sladkorne in krmne pese.

Sejemo oziroma sadimo pa lahko: žita, koruzo, sojo, krompir, siren.

Mag. MARTA CIRAJ, dipl. inž.

NOVO!
Dicuran forte
načrtovan uspeh



- Zatira istočasno vse širokolistne semenske in travne plevel.
- Čas za škropljenje lahko izbirate, od setve pa vse do razraščanja žita spomladi.
- Ni omejitev glede temperature in razvoja žita.

Dicuran forte... najbolj gospodarna rešitev proti plevelom v žitu. Zato v vaši zadrugi zahtevajte dicuran forte.

4 DOLENSKI LIST Št. 38 (2092) 21. septembra 1989

ZAKLAD — Od srede tega meseca trajajo na občinskem oddelku za občo upravo in proračun celih 3.090 dinarjev. To najdo so morali objaviti celo na občinski oglasni deski, čeprav že samo to stane več kot je vrednost tega izgubljenega »zaklada«. Če pa je kje le kdo, ki pogreša ta denar, ga bo dobil v sprejemni pisarni. Če mu bo ta srečna najdba in vrnitev kakoroli spremenila življenje, naj nam to ne mudoma sporoči.

SLOVENŠČINA — Denarja očitno primanjkuje večini privediteljev, ki plakate za razne veselice, srečanja in druge prireditve razobešajo po Črnomlju. Kljub temu bi lahko v najbližji šoli poiskali slavnika, ki bi jim besedilo prej jezikovno pregledal. Tako ljudem ne bi bilo treba brskati po budo na neki veselici »za dobro razpoloženje organizirani nastopi navzočih proti bogatim nagradam« ali da bo na nekem nogometnem turnirju zmagovalci dobili »pehar in zaboj pive«, v izloži ne bi ponujali čevljev iz »prave kože« in izdelkov iz »Kine« in na pohod ne bi vabili z objubo: »Pridite, enkratno nam bo!«

AVIONI — Vse te zmalčene slovenščine pa iz aviona ni videti. Trije občani, ki so si pred kratkim kupili zasebne avione (menda je vsak veljal 40.000 DEM), sedaj veselo letajo nad Črnomljem. Med njimi je tudi obrtnik, ki je pred leti hotel registrirati obrt v domači občini, a so ga z nagajanjem pregnali čez Kolpo. Sedaj pa z avionom, ki si ga je lahko kupil na račun nižjih davkov onstran republiške meje, leta nad Črnomljem in zviška gleda na človeške zdrahe.

Drobne iz Kočevja

KNJIŽNICA ZDAJ NONSTOP — Kočevska knjižnica posluje zdaj nonstop, in sicer vsak delavnik od 9. do 19. ure, ob sobotah pa od 8. do 11. ure. Pred kratkim je prešla tudi na izposojanje video filmov, ki jih imajo trenutno okoli 160, in to vseh vrst.

ZA NAS BO SKRBELA MAJDA — Frizerski salon Lady je bil odprt 16. septembra v Ložinah pri Kočevju v stavbi gostišča Dallas. »Za lepoto in zdravje vaših las bo skrbela Majda Kozina,« je bilo rečeno v vabilu na otvoritve. Kdo bo skrbel za nas, plešaste, pa ni bilo rečeno nič.

POTRGANI PLAKATI — Še vedno buri kri tudi zgora središča Kočevja, kjer je promet z motornimi vozili prepovedan ali pa vsaj kolikor toliko onemogočen (kar bo trajalo le še do konca meseca). Tako si zdaj sprehajalci in turisti lahko gledajo na ploščadi nasproti kavarni in ob cerkvi kup plakato, ki so potrgani z oglasnega stebra, nekaj pa jih tudi nemarno visi z njega. Ni znano, če je to delo vetera in dežja ali pa človeških rok.

Ribniški zobotrebeci

NATEGOVANJE POSEBNE VRSTE — Neki kranj, ki živi v Ljubljani, je zaprosil gozdarje, da bi mu odkazali les za posek. Po dogovoru z gozdarji je prišel v Ribnico že trikrat, vendar vedno zaman. Prvič je bil izgovor gozdarjev, da dežuje. Tudi drugi je bil izgovor mokrota, gozdar pa tako rekoč v plesnih čevljev. Ob tretjem obisku je moral gozdar nujno peljati mano v Ljubljano. Ob četrtem obisku nam je potolžil tole, ni pa znano, če je odkazovanje končno le uspelo. Kaže, da ne bi bilo nič čudnega, če bi se tudi pri nas v marsikateri občini in marsikaterem podjetju pa tudi uradu »zgodelo ljudstvo«.

VRČEK PIVA ZA DVA METRA — VEMILJE — Delegat Danilo Šilc iz Sodražice je na zadnji občinski seji predlagal, naj bi na primer za zemljišče, odvzeto zaradi pozidave, dobil prejšnji zasebni lastnik plačano po pošteni ceni. Zdjaj zaradi inflacije cene niso več pravične. Tako je bila še v začetku julija cena za kv. meter odvzete hišne travnika 8.400 din, kar je ob plačilu 18 dni kasneje predstavljalo 0,83 D.M. ozir. je moral kmet za vrček piva prodati kar 2 kvadratna metra travnika.

DVOJNI METR — Delegat Ludvik Orazem iz Prigone je opozoril, da je ribičev predpovedan ribolov v jezeru pri vodovodnem črpalisku Obhr, menda le zato, da ribiči ne bi onesnaževali pitne vode. Hkrati pa da inspekcija ni opazila, da pri črpalisku nimajo stranišča za tam zaposlenega delavca.

Trebanjske iveri

PODJETNOST — V Trebnjem je po zagotovilih tistih, ki se štejejo med poznavatelje razmer, kar dobro poskrbljeno za povabilo tujih turistov in posebno za njihovo prenočevanje. Naše goste iz tujine namreč lovijo, ne z mrežami pač pa z bolj ali manj vsiljivim prepričevanjem, kar na parkiriščih v bližnjem območju Trebnjega. Plen pošiljajo v krajevne gostinske objekte »Zimmer freie«, kaže pa, da niso vsi trebanjski gostinci prepričani, da v prave. Očitno niso vsi enako spretni lovci.

SEJEM — Nekaj osebja iz priznane pomembne delovne organizacije v občini je hotelo pri vodstvu tovarne izpositi obisk celjskega sejma. Ni uspelo. Direktor jim namreč pojasnil, da ni potrebe po kolektivnem ogledu te prireditve, češ da je bil na sejmu on in da ni na seju kaj videti. Medjalo so različna. Nekateri namreč ugotavljajo, da je na celjskem sejmu kaj videti.

ABONMA — Trebanjci radi rečejo tako pikro na račun svoje skromne kulturnosti, da se množično vpijejo med obiskovalce gledališča, saj je turistična agencija zbirala prijave za MGL. Z abonmaji v Trebnjem ne bo nič, ker se je zahotelo teatrala le 22 osebam.

Št. 38 (2092) 21. septembra 1989

IZ NAŠIH OBČIN

Pri otrocih ni neresnih vprašanj

Semiškemu vrtcu ponujajo dva razreda na Strekljencu

SEMIČ — Stiska v semiškem vrtcu traja že sedem let in je vse hujša. Vrtce že dalj časa gostuje tudi v raznih zasilnih prostorih v sosednjih blokih, kar seveda ne more biti trajna rešitev. Še letos spomladi je kazalo, da bodo z dozidavo to vprašanje hitro in učinkovito spravili z dnevnega reda, a je vsa stvar propadla zaradi borih 150 milijonov dinarjev, ki jih v Semiču očitno ni bilo moč spraviti skupaj. Tako so morali za to šolsko leto zavrniti 53 otrok. Kaj to za Semič in okolico pomeni, si ni težko predstavljati. Pri tem je prizadetih 53 družin, že tako velikim škribem in težavam se pridruži še ta, kam z otrokom.

Vodstvo semiške krajeve skupnosti je našlo in vrtcu ponudilo dva razreda v šoli na Strekljencu in tako bi lahko v vrtcu sprejeli vseh 53 zavrnjenih otrok. V semiškem vrtcu pa na to gledajo malo drugače. »Razreda v strekljevski šoli sama po sebi kot prostora ustrežata, vendar se pri tem zastavlja cel kup drugih resnih vprašanj. Praktično je vsa ta predlagana zadeva s Strekljencem precej težja in, bojim se, marsikdaj tudi dokaj tvegano izvedljiva,« ima pomisleke vodja semiškega vrtca Mojca Hančič.

Otroci bi se morali zbirati v Semiču, od tu bi jih morali z avtobusom voziti na Strekljenc, razreda, v katerih naj bi bila oddelka vrtca, sta v zgornjem nadstropju. Kako tja in potem spet ven varno spraviti majhne otroke? Zaradi varnosti bi morali dodatno zaposliti več varuš. Kako urediti skurjavo, kako bo s prevozom in razdelitvijo hrane? In takih povsem praktičnih, a resnih in upoštevanja vrednih vprašanj je še več. Res pa je, da jih tisti, ki na to gledajo s strani in bolj površno, ne vidijo in jih, če jim jih zastavijo, odpravijo kot nepotrebnost, izmišljeno, kot odvečno kompliciranje in lahke izgovore.

Nedvomno je več kot 50 zavrnjenih otrok resno in pomembno vprašanje za Semič. In prav je, da se tem otrokom, če je le mogoče, zagotovi varstvo in bivanje v vrtcu. A preden bodo otroke začeli voziti na Strekljenc, morajo biti rešena vsa vprašanja, tudi tista, ki morda nekaterim na prvi pogled zvenijo kot nepotrebna in izmišljena.

PRED PRAZNIKOM KOČEVJA

KOČEVJE — V počastitev praznika občine Kočevje, 3. oktobra, bo tudi letos več prireditev. V ponedeljek, 18. septembra, so že odprli razstavo ob 100-letnici varovanja pragozdov na Slovenskem, ki bo trajala še do 6. oktobra. V nedeljo, 24. septembra, se bo ob 16. uri začel odbojarski turnir »Medo«. V sredo, 27. septembra, pa se bo začelo občinsko prvenstvo v tenisu, ki bo trajalo do 1. oktobra.

SREČANJE NA DEBENCU

DEBENEČ — V soboto, 23. septembra, bo ob 13. uri pri koči Plaz na Debencu srečanje pohodnikov planincev. Udeleženci bodo organizirano odšli na pot iz treh smeri, in sicer ob 10. uri izpred prostorov Planinskega društva Tesnila v Trebnjem, ob 11. uri z avtobusne postaje v Mokronogu in ob 11.30 z avtobusne postaje na Mirni. Popotniki bodo lahko prišli na Debencu tudi brez vodiča, saj do tja vodijo iz omenjenih smeri markirane poti; zadnjo, iz mokronoške smeri, so uredili prav za to srečanje. Na Debencu bodo obiskovalcem na voljo tople malice. Srečanje, ki ga organizirajo trebanjska ZTKO, PD Tesnila Trebnje in NK Dana Mirna in na katerem bo pripravilo priložnostni program PD Tesnila, se bo ob 18. uri nadaljevalo s polhasko nočjo. Podrobnejše informacije daje ZTKO Trebnje na tel. številki 44-157 in 44-102.

Avstrija pod trebanjsko streho

Novolesov trebanjski kemijski tozd prodaja na domačem in tujem trgu — Tehnologija postopoma zastareva — Prihodnje leto obnova — Strokovnjaki

TREBNJE — V Novolesovem trebanjskem tozdu Polimeri ugotavljajo na podlagi sedanjega povpraševanja po njihovih izdelkih, da je zdajšnji izbor artiklov tržno zanimiv. Novolesovi polizdelki in končni proizvodi imajo ceno razen na domačem tudi na tujem trgu.

»Kaže, da bo lita akrilna plošča, katere izdelava pomeni velik delež naše proizvodnje, še nekaj časa tržno zanimivo blago, saj je izredno široko uporabna, ker sodi akril med plemenite plastike. Najbrž najpomembnejša prednost akrila je njegova dobra propustnost za svetlobo, češar se veliko bolj kot mi zavdelo na tujem. Pri nas vseh možnosti uporabe še nismo izkoristili,« pravi direktor tozda Ciril Pungartnik. Na tej osnovi bodo v tozdu lahko v iskanju svojih neizkoriščenih možnosti razširili zdajšnji program, tj. izdelavo litega akrila in litega poliamida ter deloma predelavo teh materialov v končne proizvode.

V vrsti Novolesovih končnih izdelkov iz akrila pozna tržišče zlasti svetlobne kupole in svetlobne trakove za nadstreške, čeprav delajo v tem trebanjskem tozdu iz akrila deloma tudi galanterijo. Svetlobnike dobavljajo kupcem bodisi neposredno, bodisi s posredovanjem kombinata Novoles. Približno dve leti izvažajo svetlobne elemente s posredovanjem dunajske firme tudi v Avstrijo, toda delež tega in izvoza na splošno je v tozdozem skupnem izkupičku sorazmerno skromen.

Danes 140-članski delovni kolektiv je pred 14 leti izdelal svoje prve svetlobnike in jih poodal ravenjski železarni. Žal ga ta obletnica, ki bi jo lahko praznoval letošnjo jesen, spominja še, da

Po telefonu ob službo

Kadrovska štipendija je ne zagotavlja

SEMIČ — Po končani osnovni šoli se je Vesna Simonič iz Semiča vpisala na novomeško pedagoško gimnazijo, a se je po prvem letniku preusmerila na srednjo ekonomsko šolo. »Za ekonomsko sem se odločila zato, da bi imela po končanem srednjem šolanju poklic, predvsem pa zaradi tega, ker sem v semiški Iskri dobila kadrovske štipendijo. To je bila garancija, da bom dobila službo v domačem kraju,« pripoveduje Vesna.

Takrat kot ona sta se za šolanje na srednji ekonomski šoli odločili še dve dekleti iz Semiča in vse tri so od Iskre dobivale kadrovske štipendije. »Seveda smo tudi obvezno in počitniško prakso vsako leto opravljale v Iskri. Po končani šoli smo se v Iskri zaposlile kot pripravnice.« Že proti koncu pripravniške dobe letos spomladi so dekleta slutila, da z nadaljnjo zaposlitvijo ne bo prav lahko. »Vendar smo se tolažile, da bodo za nas kot kadrovske štipendistke že našli ne-



Vesna Simonič

kakšno delo; če že ne v pisarni, pa v proizvodnji. A smo doživle veliko razočaranje. Zadnji dan pripravništva ob tritrti na dve popoldne so nam po telefonu sporočili, da za nas ni službe. Ena od deklet je imela srečo in je lahko še naprej ostala za nedoločen čas, ostali dve pa sta se znašli brez službe. »Ne takrat in še danes ne morem razumeti, da za nas, štipendistke in domačinke, katerih starši že dolga leta delajo v Iskri, v tej tovarni ni dela,« Vesna je za določen čas dobila delo v metliški Obrtni zadrugi, kjer je nadomeščala delavko, ko je bila na porodniški. Ko se je ta vrnila, je spet ostala brez službe. »Službo sem iskala v Črnomlju, Metliki, a kamor sem dala prošnjo, so mi rekli, da je še njih preveč. Mlada sem in imam šolo, rada bi delala, a zame ni službe. A. B.

Riko po kliringu na Zahod

V kolektivu že ukrepajo v pričakovanju, da se bodo poslabšale možnosti za klirinski izvoz

RIBNICA — France Šilc, direktor tozda Rikostorj Ribnica, vam je povedal, kako, se v Riku pripravljajo na možnost, da bi se jim izvoz na vzhod bolj ali manj zaprl ali pa ne bi bil več spodbuden. Odgovoril je, da o tem v Riku že dolgo razmišljajo in so tudi predvideli več ukrepov predvsem na komercialnem področju, za izboljšanje kakovosti izdelkov ter pocenitev proizvodnje in izdelkov. Zahodni trg, kamor se postopno preusmerjajo, namreč ne priznava tako visokih stroškov, medtem ko s kakovostjo ni večjih težav.

Riko ima širok in zahteven program, največji dosežek pa so tako imenovane fleksibilne linije in avtomatski vozčki, ki so zanimivi tako za vzhodni kot zahodni trg, najmanj pa za Jugoslavijo, saj so doslej doma prodali le enega, in

Bo šele zima napolnila dom?

V črnomaljskem domu starejših občanov še četrtnina postelj nezasedena

ČRNomeLJ — Ko so pred letom in pol odprli sodoben in prostoren dom starejših občanov v Črnomlju, so računali, da bo v začetku tega leta že povsem zaseden. To se ni uresničilo, tako da je sedaj v domu okoli 140 oskrbovancev, prostora imajo pa za 187 ljudi.

»Prostor imamo zlasti v tako imenovanem stanovanjskem delu, se pravi za pokretne ljudi, prošnje za sprejem pa dobivamo v glavnem za sprejem pol-pokretnih ali nepokretnih oskrbovancev. V začetku smo sprejemali kar vse po vrsti, kar pa ni najbolj pametna politika, in se nam je kasneje tudi maščevalo, saj smo imeli zaradi tega precej težav, štiri oskrbovance pa smo zaradi težjih prekrškov izključili. Vendar pri nas nismo strogi in se za tak ukrep odločimo v skrajni sili,« je povedal začasni direktor doma Milan Krajnc.

Približno polovica oskrbovancev doma je iz črnomaljske občine, ostala polovica pa kar iz 20 drugih slovenskih in tudi iz sosednjih hrvaških občin. Velika večina oskrbovancev potrebuje pomoč pri opravljanju življenjskih funkcij. Za to in vse ostalo delovanje doma skrbi

PRIPRAVE NA VOLITVE

KOČEVJE — Posvet o pripravi na volitve prihodnje leto je organizirala pretekli teden OK SZDL Kočevje. Udeležili so se ga predsedniki krajevnih konferenc SZDL in sekretar republiške konference SZDL Dušan Semolič.

OBRTNA CONA IZ RAZVOJNEGA DINARJA?

TREBNJE — Za 28 parcel, kolikor jih bo zajela 1. faza gradnje bodoče trebanjske obrtne cone, trenutno izdelujejo projekte za komunalno opremljanje. Celotni inženiring so Trebanjci zaupali izolski obrtni zadrugi Galeb, ki bo komunalno opremila površine in zgradila objekte do 4. gradbene faze. Izolčani bodo gradili po sistemu za trg, čeprav se bodo lahko že v začetku gradnje bodoči lastniki delavnic v trebanjski obrtni coni vključili z lastnim kapitalom. V Trebnjem pričakujejo, da bodo dobili sredstva za gradnjo cone iz razvojnega dinarja. Na novem prostoru, kjer bo po končani prvi gradbeni etapi 8 obrtnih in 20 obrtno-stanovanjskih parcel, bodo obrtniki predvidoma lahko začeli delati jeseni 1990. Način gradnje cone je po trebanjskih ocenah v dolenskem merilu razmeroma nov.

INFLACIJA NAJEDA ŠTIPENDIJE

RIBNICA — Štipendije iz združenih sredstev naj bi izplačevali srednješolcem in študentom v tistem mesecu, za katerega so dane. Izplačilo se namreč zavleče celo do 20 dni v naslednji mesec. Pri današnji inflaciji je torej prejemnik štipendije ob lep del štipendije, saj mora običajno plačevati hrano in stanovanje celo vnaprej. Podobno je tudi pri povrnitvi plačila za vozne karte, ki jo dobe plačano po okoli 50 dneih od dneva, ko so jo kupili. Z ozirom na presežek denarja v skladu združenih sredstev za štipendije bi lahko dijakom in študentom redneje plačevali štipendije in drugo, meni delegat Šilc.

PITNO VODO TRAVNI GORI

TRAVNA GORA — Poročali smo, da je nekdanji turistični dom na Travnici v občini Ribnica prevzela v upravljanje Gasilska zveza Slovenije, kljub temu pa dom ne zaživi. Doslej se je v njem izmenjalo že nekaj vodstvenih ekip, zdaj pa so spet oddali dom za 5 let v najem novi družini, medtem ko si je okoliške objekte (lovski dom in bungalove) pridržala Gasilska zveza in jih namerava osposobiti za koriščenje. Ugotovili pa so tudi, da sedanje vodovodno zajetje in vodni zbiralnik ne zadostaja za potrebe doma in drugih objektov, saj v bungalovih na primer sploh še ni tekoče vode. Do pitne vode lahko pridejo tako, da z vrtninami odkrijejo močnejši izvir ali pa da jo sem gor črpa jo iz Izbri pri Sodražici.

Kje si, TV Ljubljana?

Dogovor s televizijo, ki naj bi pripomogel, da Kočevska ne bo več bela lisa

KOČEVJE — V Kočevju ugotavljajo, da je njihova občina na televiziji premalo prisotna oziroma v zadnjih nekaj letih skoraj ne več. Zato je občinsko vodstvo pretekli teden organiziralo razgovor z direktorjem programov TV Ljubljana Stanetom Graham in z nekaterimi uredniki. Dogovorili so se o stalnem pokrivanju terena in organizaciji TV dopisništva v Kočevju v sodelovanju z Radiom Ljubljana.

Nadalje so se dogovorili za snemanje štirih oddaj o zgodovini tega območja. Pri tem bodo uredniki Heleni Koder pomagali domači strokovnjaki. Nadaljnjih pet oddaj bo tudi dokumentiranih, in sicer o temi gozd, živali, ljudje. V njih bo prikazana narava tega dela Slovenije in

mlad, kar je po svoje dobro, jasno pa je, da še nimamo vseh potrebnih izkušenj pri tako specifičnem delu,« pravi Krajnc.

Za september znaša oskrbnina v dvoposteljni sobi 5,40 milijona dinarjev; za nepokretnega oskrbovanca, ki potrebuje pomoč pri opravljanju večine življenjskih funkcij, znaša dodatek 1,60 milijona dinarjev. Za zdravstveni del pa skoraj še enkrat toliko doda zdravstvena skupnost, tako da v tem mesecu pride popolna oskrba v črnomaljskem domu dobrih 10 milijonov dinarjev. Približno polovico oskrbovancev doma je samoplačnikov, četrtnina pa celotno oskrbnino plačuje socialno skrbstvo.

Tako kot lansko jesen se tudi letos precej ljudi zanima za sprejem samo za čez zimo. Letos spomladi je samo v enem mesecu zapustilo dom 23 takih, ki so v domu samo prezimili. Če bo prostor, bodo tudi letos sprejeli vse te »prezimovalce«.

A. B.

IZVRŠNIKI O ITASU

KOČEVJE — Občinski izvršni svet je na zadnji seji sprejel poročilo začasnega organa družbenega varstva v Itasu skupaj s predlaganimi rešitvami. Poročilo ugotavlja, da je Itas v času trajanja družbenega varstva (od 1. maja dalje) posloval skoraj pozitivno, k čemur so pripomogli sprejeti ukrepi. Med ukrepi je predvideno, da bodo poslej imeli v Itasu štiri proizvodne programe, v katerih pa bodo lahko zaposlili od 584 (največ) do 426 (najmanj) sedanjih več kot 800 članov kolektiva. Izvršni svet je sprejel še sklep, da bodo slednji člani začasnega kolektivnega poslovalnega organa družbenega varstva na čelu z Ivanom Hrkačem opravljali to svoje delo 100-odstotno v Itasu. Sprejeto je bilo tudi, da se zaradi preobremenjenosti razreši član ZKPO Franc Ahac in na njegovo mesto imenuje Walter Misley.

njena ohranjenost, značilne živali pa tudi lovski in druge zanimivosti. Te oddaje bodo osnova za komercialni film o Kočevski, namenjen tudi prodaji ali izmenjavi s tujimi TV hišami, zaradi česar bo narejen v treh jezikih. Po njem bodo posneli še več propagandnih kaset o posameznih vrsteh turizma, namenjene pa bodo turistični propagandi.

Na sestanku je bilo tudi ugotovljeno, da je kočevsko gospodarstvo popolnoma odvisno pri ekonomski propagandi ljubljanske TV, kar bodo tudi skušali popraviti. Poleg tega bo TV Ljubljana opravila raziskave o tem, kako bi zagotovili televizijski sprejem na območju vse kočevske občine.

J. P.

Zelena bratovščina zdaj ima kočo

Mokronoška lovška družina odpira svoje prostore — Domači in tuji

MOKRONOG — Po dotedanjih napovedih mokronoških lovcev naj bi to soboto ob 16. uri slovesno odprli kočo LD Mokronog v Prelogah na pobočju Zalostne gore. S to stavbo, v katero so za začetek gradnje leta 1987 doslej udarniško »vdelali« okrog 7.000 delovnih ur, so si mokronoški ljubitelji narave in lova rešili trojni problem. Zdjaj, ko bodo imeli to 8 krat 10 metrov veliko hišo z vodovodom, elektriko in telefonom, ne bodo več edina lovška družina v novomeški zvezi brez koče. Brez zadrage bodo lahko povabili stalne lovške goste iz tujine, ker bodo ti lahko prenočili v dveh sobah v koči. Poslej bo mokronoška lovška družina lahko sestankovala v svojih prostorih in bo lahko shranila na varno svoj arhiv za 25 let nazaj, češar doslej ni mogla narediti.

26-članski mokronoški zeleni bratovščini, ki naj bi v doglednem času dobila v polnopravno članstvo tudi prvo žensko-lovca, bo po otvoritvi prostorov pomenilo veliko več kot doslej tudi nekaj nad 3.000 hektarov veliko lovišče. To lovišče so že doslej za sprotitev radi uporabljali lovci iz Avstrije, Italije in Nemčije. Večkrat pa je že prišel tja izživet lovski strast tudi družben lichtensteinski princ, da domačih lovcev, med njimi Marka Bulca, niti ne omenjamo.

L. M.

POVSOD SPODBUDITI USTVARJALNOST

RIBNICA — Anica Benčina, ravnateljica osnovne šole dr. Franceta Prešerna v Ribnici, je te dni predlagala vodstvu občinske skupščine, naj bi, vsaj kar se šol tiče, posodobili počatitev spomina na bitko v Jelenovem Žlebu, ki je bila 26. marca 1943, v spomin nanjo pa občina Ribnica praznuje svoj občinski praznik. Po njenem predlogu naj bi že oktobra SZDL razpisala po vseh šolah v občini natečaj na temo »Ustvarjalnost mladih«. Gre za ustvarjalnost v materinem jeziku, pri likovnem pouku in pri drugih oblikah šolskih dejavnosti. Tak natečaj naj bi veljal tudi za srednjo šolo v Kočevju, kjer je veliko ribniških dijakov, domača občina pa je z njimi izgubila stik. Seveda bi z mladimi iz ribniške občine, ki se šolajo in študirajo po drugih občinah, kazalo navezati tudi stike ter odkupovati njihove seminarske in diplomске naloge, pomembne za občino. Najboljša dela mladih od osnovne šole do univerze pa bi nato pokazali na razstavi ob občinskem prazniku.

Seveda taka misel zasluži vso pohvalo. Kazalo pa bi jo morda razširili še s tem, da bi hkrati ali pa ločeno prikazali tudi ustvarjalnost (mladih) delavcev, tehnikov in inženirjev.

J. P.

možnosti, bomo morali iti drugo leto v rekonstrukcijo tega dela proizvodnje,« napoveduje direktor.

M. LUZAR

Knjiga o »giblјivih slikah«

Publikacijo Filmski zapisi Božidarja Jakca 1929 — 1955 izpod peresa I. Nemaniča izdal Arhiv Slovenije

NOVO MESTO — Prireditve, ki so jih Novomeščani pripravili v počasti 90-letnice rojstva svojega slavnega sorojaka akademika Božidarja Jakca, akademskega slikarja in očeta slovenske grafike, so se iztekle in kot zadnji lahko o štejejo projekcijo Jakčevih filmov v ponedeljek prejšnji teden v Domu kulture hkrati s predstavitvijo knjige Ivana Nemaniča Filmski zapisi Božidarja Jakca 1929 — 1955, ki je izšla kot najnovejša publikacija Arhiva Slovenije.

Kot je zapisal Naško Križnar v Književnih listih, predstavlja to Nemanichevo delo natančen inventar Jakčevih filmov, urejen po kronološkem vrstnem redu in opremljen z običajnimi registri. »Ta zanimiva knjiga omogoča nove poglede na Jakčevo filmsko ustvarjalnost, čeprav se besedilo ne spušta v filmsko estetsko obravnavo ali v kakršnokoli interpretacijo Jakčevih filmov,« poudarja Križnar.

Jakac ni niti prvi niti zadnji slovenski filmar med obema vojnama, kame-ro je vzel v roke, ko je pionirska doba (nemega) filma pri nas že minila. Toda v nasprotju s sodobnikom Metodom Badjuro, ki sta ga pri podobnem delu vodila slovenski nadih, predvsem pa profesionalnost, je Jakac ostal vseskozi filmski amater in po prepričanju svetovljan. Vedno pa je zaslutil, da takrat, ko sproži kamero, ustvarja dokument. Kot snemalec je bil nevsiljiva priča številnih izsekov slovenskega življenja med obema vojnama in tudi med samo 2. svetovno vojno. Vendar ni skoraj nikoli snemal iz žarišča dogajanja, marveč z obrobja. Njegovi kadri so izrazito slikarski, zato lahko ob gledanju Jakčevih filmov upravičeno govorimo kot o nekakšnih giblјivih slikah.

Ivan Nemanič, sicer višji arhivist, je v knjigi Filmski zapisi Božidarja Jakca 1929 — 1955 obdelal 62 filmov, ki jih je s svojo kamero posnel v navedenem času Jakac na svojih slikarskih ali čisto preprostih človeških poteh, predvsem pa, kot rečeno, na »postajah«, ki so se mu zdelo še posebej zanimive in kjer je v takrat sicer običajnih dogajanjih zaslutil njihovo zgodovinsko oziroma dokumentarno razsežnost. Pravo vrednost njegovih filmskih zapisov je moč določiti šele po več desetletjih od nastanka, s časovne razdalje, strokovnjaki pa so si ob tem edini, da bi mogli prenekateri Jakčev posnetek gledati tudi kot zgodovinski in etnološki vir.

Božidar Jakac filmske kamere ni vzel prvič v roke šele leta 1929, kot bi bilo moč razbrati iz naslova Nemanicheve publikacije, pač pa že nekaj let prej. Že leta 1925, ko si je oskrbel prvo snemalno kamero (9 mm), je posnel prve kadre. Veliko je snemal v severnoafriških mestih, kamor se je sredi dvajsetih let odpravil na slikarsko študijsko popotovanje, žal pa so se vsi tisti filmi izgubili. Ohranjeni so le filmski zapisi od leta 1929 dalje, film, ki jih je posnel na svojem prvem potovanju v Ameriko in po Ameriki, ter kasnejši, kot rečeno, do zadnjih v letu 1955, ki so tudi inventarizirani v Arhivu Slovenije. Seveda pa to ne pomeni, da je Jakac po letu 1955 pustil snemalno kamero popolnoma v nemaru.

Zvišana stopnja za zdaj vse pokriva

Občinska izobraževalna skupnost v Novem mestu je avgusta poravnala vse obveznosti do osnovnih šol, in to z dvema posojiloma republiške izobraževalne skupnosti, ki pa ju mora še letos vrniti — Nova stopnja omogoča usklajevanje

NOVO MESTO — V novomeški občini se gmotne razmere osnovnega šolstva zadovoljivo urejajo tudi po začetku novega šolskega leta, in kot trenutno kaže, bo lahko tudi občinski odbor sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti kar za daljši čas odmisli stavko, s katero je grozil še tik pred tem, preden se je spet oglašil šolski zvonec.

Za kakršnekolikotne, nerazpoloženje in javne proteste ni več pravih razlogov, saj je občinska izobraževalna skupnost v glavnem izpolnila nanjo naslovljene zahteve, te pa so se nanašale pretežno na zagotovitev boljšega gmotnega položaja delavcev v izobraževanju. Za nazaj dolgovane zneske je ta skupnost šolam plačala tako, da je pri republiški izobraževalni skupnosti najela 8 milijard, avgusta pa še 5 milijard dinarjev posojila. S tem denarjem je občinska izobraževalna skupnost avgusta poravnala vse obveznosti do osnovnih šol, ki so v prvem polletju z osebnimi dohodki kar za 11 odstotkov zaostajale za prejemki v gospodarstvu.

Slikarji pri Treh lučkah

Krški hotel Sremič prireja prvo slikarsko kolonijo

KRŠKO — Kultura je pomemben del turistične ponudbe, in kdor hoče res kaj pomeniti v turizmu, si mora poleg komfortnih sob, bogate izbire v restavraciji, odlične recepcijske službe, izletov, zabave, rekreacije in podobnega omisliti kaj kulturno še pristnejšega, vzmirljivejšega, da ne rečemo atraktivnejšega. Že skoraj v navadi je, da gostinske organizacije prirejajo koncerte pevskih in instrumentalnih skupin, literarne recitale, likovne razstave vse do slikarskih kolonij. Kaže, da se bo ta navada nekoliko bolj udomačila tudi v Posavju, tistim, ki so svojo gostinsko-turistično ponudbo že oplenitili z oblikami likovne dejavnosti, pa se pridružuje krški hotel Sremič.

Kot je povedal direktor tega hotela Peter Markovič, so se odločili za tridnevno slikarsko kolonijo. Slikarji bodo ustvarjali od petka, 22., do nedelje, 24. septembra, in sicer s pogledom od gostišča Pri treh lučkah, kjer bo sedež kolonije in zadnji dan, v nedeljo, 24. septembra, ob 16. uri tudi prodajna razstava v koloniji nastalih slik. Tema je sicer prosta, vendar je izbranim slikarjem že naprej nakazano, da so zaželeno krajine, arhitektura, še posebej pa vsakršna naravna dediščina.

Ko so v hotelu Sremič razglasili, da prirejajo Slikarsko kolonijo, je bilo zanimanje za to ustvarjalno srečanje med slovenskimi likovniki veliko. »Prijavilo se je več kot 30 likovnih ustvarjalcev, vendar bi bilo tolikšno število še za kakega bolj petičnega prevelik zalogaj, zato smo se odločili le za šesterico. Za začetek dovolj, pa tudi izbor je zanimiv,« je pojasnil Peter Markovič, nato pa navedel imena udeležencev 1. slikarske kolonije hotela Sremič. To so: Irena Rahovsky — Kralj iz Ljubljane, Danijel Fugger iz Domžal, zakonca Jasna Kožar — Hutesing in Janak Hutesing iz Maribora, Jure Cihlar iz Portoroža in Jože Marinč iz Kostanjevice. Nekateri od teh so že stari znanci likovnih kolonij, tudi tistih, ki so se do nedavnega vrstile ali pa se še na Dolenjskem — v Novem mestu, Ribnici. I. Z.

MATINEJE V NOVEM MESTU

NOVO MESTO — Filme, ki jih v kinu novomeškega Doma kulture vrtiljo v večernem programu, bo od tega tedna moč videti že dopoldne. Uvedli so redno matinejo, in to vsak dan ob 10. uri.

bruto osebnih dohodkov zaposlenih. Ta stopnja je za 1,4 odst. višja od do takrat veljavne in bo, kot so izračunali, zado-stovala, da bo občinska izobraževalna skupnost iz več zbrane denarja lahko ne le vrnila obe posojili republiški izobraževalni skupnosti (prvo, 8 milijard in 2,7 milijarde enomesečnih obresti, do 31. oktobra, drugo, 5 milijard, pa do 30. novembra, ampak tudi zagotovila tekoče usklajevanje rasti osebnih dohodkov učiteljev z rastjo osebnih dohodkov zaposlenih v gospodarstvu.

Kot pravi Miha Burger, tajnik občinske izobraževalne skupnosti, so razmere zdaj že takšne, da lahko skupnost s septembrskimi prilivi po ravnanju vse obveznosti za september. To pa tudi pomeni, da se je občinska izobraževalna skupnost naposled znebila rdečih števil, ki so ji še pred meseci povzročali toliko glavobolov, v šolah pa povzročale naelektreno stanje. »Zaenkrat dobro kaže,« zatrjuje Burger, »ničesar pa ne moremo predvidevati za prihodnje leto, ker ta čas ni znano niti to, ali bodo izobraževalne skupnosti še obstajale ali bo morebiti obveljal kakšen drugačen sistem.«

I. ZORAN

LITERARNI VEČER ZA PRIZADETE KRAJE

LJUBLJANA — Društvo slovenskih pisateljev je priredilo sinoči v Cankarjevem domu v Ljubljani literarni večer z naslovom Za poplavljeni Slovenijo, za Haloze in Kozjansko. Nastopili so Ervin Fritz, Niko Grafenauer, Branko Hofman, Andrej Inkret, Milan Jesih, Lojze Kovačič, Kajetan Kovič, Lela B. Njatin, Tone Partljič, Tone Pavček, Jože Snoj, Veno Taufer in Dane Zajc. Vstopnino (po 100.000 din) so namenili prizadetim območjem, z enakim namenom pa so zbirali tudi prostovoljne prispevke.



MALI TABOR V MOKRONOGU?

— Lani 1. oktobra je Zveza kulturnih organizacij skupaj z VIO Trebnje izvedla otroško likovno kolonijo, tako imenovani mali tabor, na Čatežu pri Veliki Loki. Udeleženci, likovno nadarjeni učenci iz vseh šol v trebanjski občini, so med drugim pred čateško Elmo ustvarili okoli 15 metrov dolgo in kak meter široko skupinsko sliko (na posnetku med delom), na kateri so »upodobili« svoja doživljanja tistega dne. Prej pa so risali in slikali posamič, pri čemer so jim kot mentorji pomagali na Dolenjskem živeči slikarji, poslušali so zanimiva predavanja itd. Kot je slišati, naj bi bil letos mali tabor v Mokronogu, udeleženci pa bi bili v gosteh pri tamkajšnji Iskri. Ko ta prireditve bo oziroma če bo, bomo seveda z nje napisali kaj zanimivega.

I. ZORAN

V Novem mestu prvič razstavlja Mitja Berce

Otvoritev jutri ob 19. uri — Dolenjska galerija začenja novo sezono

NOVO MESTO — Kot uvod v novo razstavno sezono so v Dolenjski galeriji pripravili pregledno razstavo slik mladega mokronoškega slikarja Mitje Berce. Otvoritev bo jutri, v petek, 22. septembra, ob 19. uri.

Mitja Berce se je šolal na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost, kjer je po uspešnem končanem študiju in diplomirani opravljal še specialko za slikarstvo. Svoja dela je razstavljal že na več skupinskih razstavah, večkrat pa je razstavljal tudi samostojno. S pregledno razstavo v Dolenjski galeriji se bo prvič predstavil dolenjskemu občinstvu v Novem mestu.

Ob razstavi je izšel katalog, ki ga je v sodelovanju s trebanjsko kulturno skupnostjo pripravila in izdala Dolenjska galerija.

BIENALE ŠE DO KONCA SEPTEMBRA

KOSTANJEVICA — Letošnji grafični bienale jugoslovanski otrok v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici bo odprt še do konca septembra. Podaljšali so ga zato, da bi ga lahko obiskale tudi šolske skupine na jesenskih ekskurzijah.

RAZSTAVA GLASBIL

ČRNOMELJ — V soboto, 23. septembra, bodo ob 10. uri v črnomajski galeriji Miniart odprli razstavo glasbenih instrumentov iz zasebne zbirke glasbenega pedagoga Mladena Škrbića iz Novega mesta, ki to šolsko leto počuje na oddelku črnomajlske glasbene šole v Semiču.

O stikanju jezika in književnosti

To bo glavna tema na letošnjem portoroškem strokovnem zborovanju slavistov

PORTOROŽ — V portoroškem Avditoriju se bo v četrtek, 5. oktobra, dopoldne začelo tradicionalno strokovno zborovanje slavistov, ki ga pripravljata Slavistično društvo Slovenije in Slavistično društvo Koper v sodelovanju s Slavističnim društvom Trst — Gorica. Prva dva dneva bosta posvečena strokovnim predavanjem na temo stikanja med slovenskim jezikom in književnostjo ter drugim jezikom in književnostmi. Ob koncu drugega dne bo tudi občni zbor Slavističnega društva Slovenije, na katerem bo o delovanju tega društva v zadnjih dveh letih govoril njegov predsednik Jože Toporišič, Velemir Gjurić pa bo orisal družbenopolitično dejavnost društva v tem obdobju, nakar bodo izvolili novega predsednika in tajnika. Tretji dan bodo poučni izleti v slovenske vasi na Obali, v slovenski Istri in na Trzškem.

Za strokovno posvetovanje slavistov so najavljene številni predavatelji z zanimivimi temami. Tako bo Lučka Abram predstavila poslušalcem slovenske istrske narečja, Reginald Vospersnik bo govoril o slovensko-nemških stikanjih in spodbiranjih v slovenskih srednjih šolah na avstrijskem Koroškem, Lucija Čok pa bo razpravljala o slovensko-italijanski dvojezičnosti. O stikanju med slovenskimi in romanskimi književnostmi bo predaval Janko Kos in na njegovo besedo se bo navezala Marjeta Pirjevec s temo Dante Alighieri in Matija Čop. Zatem bo Matija Škubic govoril o furlanskem in italijanskem besedju v slovenščini. Ta sklop predavanj pa bosta zaključila Aleksander Skaza z besedo o Ani Ahmatovi in F. M. Dostojevskem ter Silvija Borovnik, ki bo predstavila slovenski svet v delih Petra Handkeja. Vse to bo na sporedu prvi dan.

Približno drugi predavatelj bo nastopil tudi drugi dan, ko bo beseda najprej tekla o slovenščini v šolah. O

Kotarju kar dve nagradi

Spet velik uspeh novomeškega slikarja na slikarskem ekstemporu v Piranu

PIRAN — Letošnjega, že 24. mednarodnega slikarskega ekstempora v Piranu, potekal je od 11. do 16. septembra, se je udeležilo 141 slikarjev iz Avstrije, Francije, Italije in Jugoslavije. Zigosali so več kot 200 platen. Žirija je za razstavo izbrala 46 slik, 17 slik pa za nagrade. Po Delu povzemamo, da je prvo nagrado dobil avstrijski slikar Franz Berger iz Be-ljake, vrsta slikarjev, med njimi tudi nekateri večkratni udeleženci Labodovega ekstempora v Novem mestu, pa odkupne nagrade. Med nagradenci je tudi novomeški slikar Jože Kotar in kot pravi Delo, je ta slikar dobil celo dve nagradi: eno mu je podelila piranska občinska skupščina, drugo pa igralnice Casino. Jože Kotar je eden najuspešnejših udeležencev tega mednarodnega slikarskega ekstempora, saj je do zdaj dobil že več nagrad za slike, ki jih je ustvaril na tej znani prireditvi.

• Najboljše misli so tiste, ki umro z nami, ne da bi jih izoblikovali. (Unamuno)

spoznavanju jezikovnih pojavov v šoli bo govorila Olga Kunst-Gnamuš, o slovenski šoli v Italiji in slovenščini pa Silvo Fatur, medtem ko bo o slovenski in italijanski narodnostni skupnosti kot mostu med kulturama razpravljaj Zoltan Jan. Tine Logar bo svojo besedo

V Krki likovna dela mladih

Razstavo likovnih izdelkov osnovnošolcev in srednješolcev bodo v galeriji Krke odprli 28. septembra

NOVO MESTO — V četrtek, 28. septembra, bodo ob 13. uri v Krkini galeriji v Ločni oziroma v avli tamkajšnje upravne stavbe novomeške tovarne zdravil odprli razstavo likovnih del učencev novomeških osnovnih šol in srednje šole pedagoške in tehniško-naravoslovne usmeritve. Na otvoritveni slovesnosti bo tudi bogat kulturni program, ki ga bodo pripravile šole, od koder bodo razstavljali.

Razstava je plod sodelovanja med kulturno-umetniškim društvom Krka ter osnovnimi in srednjimi šolami v Novem mestu. Pobudo zanjo je dala tovarna zdravil Krka, ki bo šole tudi materialno stimulirala za tovrstna dejanja. »Odločitev Krke za tako sodelovanje je vredna priznanja, saj dokazuje, da se delavci v združenem delu zavedajo pomena kulturne vzgoje in ustvarjalnega dela za vsestranski razvoj mladih ljudi,« je med drugim zapisal likovni pedagog Niko Golob, svetovalec pri novomeški organizacijski enoti Zavoda SRS za šolstvo.

Razstava pa je tudi potrditev dela in uspešnosti likovne vzgoje na šolah, vsega, kar se dogaja v okviru te vzgoje, do samostojnega likovnega izražanja. Glavna naloga te vzgoje je resda to, da pomaga učence usposobiti se za doživljanje lepote v naravi in v umetninah ter za vrednotenje likovnih del, uporabnih prdimetov in likovne problematike v okolju, pravi Niko Golob, a hkrati daje učencem tudi temeljna znanja iz likovnosti, znanja, ki so potrebna v mnogih poklicih. Likovna vzgoja v veliki meri prispeva k razvijanju sposobnosti opazovanja, predstavljalosti, domisljije in ustvarjalnosti, cilj pa je vzgojiti osebnost, ki bo imela razvit čut ljubezni do likovnih stvaritev, do nacionalne in splošno človeške likovne kulturne dediščine.

»Lačen človek se zaveda svojih bioloških potreb, nekulturen, zgolj po materialnih dobrinah hlepeč potrošnik pa

posvetil prenovljenemu učnemu načrtu za slovenski jezik in književnost v srednjih šolah. Janez Dular pa slovenističnim vprašanjem v delu Strokovnega sveta SRS za vzgojo in izobraževanje. Strokovni del zborovanja bosta končala Ana Vidovič-Muha z razpravo o prireditvi določnosti v slovenskem knjižnem jeziku in Jože Toporišič, ki bo govoril o izrazju v našem besediloslavlju.

Organizatorji so pripravili tudi spremni program. Tako se bodo slavisti lahko udeležili literarnega večera, ki ga ob koncu prvega dne zborovanja pripravljajo v Kosmačevi hiši v Piranu, ali pa okrogle mize, ki bo istočasno v Tartinijevi hiši.

I. Z.

se svoje duhovne siromaščine zaveda toliko manj, kolikor bolj je kulturno reven,« je nekoč zapisala akademska slikarka in pedagoginja Alenka Gerlovič. Iz tega sledi, da je naloga likovne vzgoje tudi kulturno ozaveščanje mladih rodov, odvrčanje od slepega podrejanja diktatu potrošništva in zopetno ustoličenje resnično pravih — kulturnih vrednot, ki jih sicer potrošniška miselnost nenehno spodveda. Napovedana razstava v galeriji Krke je prav gotovo eden od sadov napora v tej smeri.

I. Z.

Pragozdovi — oaze prvobitne narave

V kočevskem Likovnem salonu pripravili razstavo, posvečeno 100-letnici varovanja pragozdov kot pomembne naravne dediščine na Slovenskem

KOČEVJE — Pragozdovi so od človeka še nedotaknjeni gozdovi. Tudi na Slovenskem jih imamo (še) nekaj. Ohranili so se kot nekakšne oaze prvobitne narave, in s predvsem po zaslugi prosvetljenih posameznikov, ki v gozdovih niso videli le velikanskih količin lesa, od katerih se da zelo dobro živeti. Ozaveščeni so pravilno zaslutili, da je treba zaustaviti sekiro zlasti še pred pragozdom, prepovedati kakršenkoli poseg vanj in takšnega, kot je, varovati kot dragoceno dediščino.

Danes so pragozdovi tako kot vrsta drugih naravnih znamenitosti na Slovenskem zakonsko zaščiteni. V preteklosti, ko so gozd obravnavali le kot nadvse koristno naravno bogastvo in ga temu ustrezno tudi izsekavali, pa so, kot rečeno, le najbolj razgledani in kulturni posamezniki preprečevali koristoljubne in sploh vsakršne posege v pragozdove. Eden takšnih je bil tudi dr. Leopold Hufnagel, ki je že pred sto leti v svojih prvih gozdnogospodar-

skih načrtih za Kočevsko iz spoštovanja do tamkajšnjih pragozdov napisal drobno, nikakor pa ne obrobno pri-pombo, naj pragozd tam, kjer je, ostane pragozd. S tem je ta umni gozdar, ne da bi slutil, postavil temelje varovanja naravne dediščine — pragozdov na slovenskem in torej že pred 100 leti ravnal v skladu s šele v današnjih časih prebujenim spoznanjem, ki pravi, da narave nismo podedovali od naših dedov, pač pa smo si jo samo sposodili od naših vnukov.

Pragozd — osupljiva močnost rasti stoletnih orjakov, spoštljivost pred radoživo starostjo, patinasta večnost in monolitnost, skrivnost življenja, takšen pragozd je od tega tedna pričujoč tudi na razstavi, ki so jo v sodelovanju z Gozdnim gospodarstvom Kočevje ter pod pokroviteljstvom Splošnega združenja gozdarstva Slovenije in SIS za gozdarstvo pripravili v kočevskem Likovnem salonu in bo na ogled do 10. oktobra. Razstava ima naslov »100 let varovanja narav-

ne dediščine — pragozdov na Slovenskem«, obsega pa fotografije, grafike in posterje, vse delo najrazličnejših avtorjev — gozdarjev. Njen namen ni le opozoriti na dejstvo, da se pri nas zavedanje skrbi za ohranjanje prvobitne narave in varovanje ni predramilo šele v novejšem času, ko so gozdovi že močno ranjeni od civilizacijske navlake, temveč že davno prej, ampak žel prek eksponatov tudi opozoriti obiskovalce na sporočilo, ki ga prinaša stik s pragozdom: človek se šele v stiku s to pravadnino zave svojih krenin, kdo da je on sam.

Fotografije za razstavo so prispevali Janez Konečnik, Tomaž Hartman, Marko Figar, Hrvoje Oršanič, Oskar Dolenc, Janez Papež, Edo Žitnik, Marko Masterl, Boštjan Tarman, Mirko Perušek in Ljubo Čenčič, grafike Boštjan Košir, posterje pa Tomaž Hartman in Božo Kos. Razstavo so domiselno oblikovali Tomaž Hartman, Janez Konečnik in Tone Preslesnik. I. Z.

pisma in odmevi

Kako omiliti škodo Odgovor na del članka

Tretjega avgusta je bil v Dolenjskem listu št. 31 objavljen članek z naslovom Kako omiliti škodo, ki ga je podpisal P. P. V njem je bilo med drugim objavljeno, da posadka v RRC Liscu ni ustrezno operativno pripravljena za delo. Upravičeno smo se čutili prizadeti, zato smo od odgovornega urednika zahtevali, naj strokovno pojasni trditve P. P. Ker odgovora ni bilo, smo se po telefonskem pogovoru odločili, da sami ovržemo trditve.

Vsi člani posadke imajo ustrezno strokovno izobrazbo za delo na RRC Liscu. Večina od njih ima večletne izkušnje pri teh delih, kar pomeni, da imajo ustrezno znanje in rutino ter se znajdejo v kriznih situacijah, do katerih prihaja pri tem delu. Vsako leto imajo na začetku sezone operativne obrambe pred točo pred komisijo HMZ preizkus znanja. Namen tega preizkusa je, da se odpravijo rutinske napake in da se pogloblja znanje, ki je potrebno za opravljanje teh del. Pri zadnjem preverjanju znanja se je pokazala dobra operativna usposobljenost posadke, kar se je potrdilo tudi pri izpadu opreme, ki je bilo potrebno delati z veliko večjo intenzivnostjo.

Ce se avtor omenjenega članka, ki se je podpisal z P. P., ne strinja, naj uteme- lji svoja stališča.

Zaposleni v RRC Liscu

Z JANEZOM STANOVNIKOM NA VOGARJU

Proti Vogarju se je valila nepretrgana kolona planincev. Malo pod vrhom smo opazili, kako nas dohiteva Janez Stanovnik, predsednik predsedstva SR Slovenije. Začudili smo se njegovim hitri hroji. »Hodim večkrat v hribe,« mi je na kratko odgovoril. Iz bližnje koče je prišla oskrbnica in ga povabila na šilce žganja. Od tam je po kraštem premoru s prijatelji krenil proti vrhu. Ko so ga na Vogarju pred kočo zagledali planinci, so začeli ploskati, nekateri ga so fotografirali, neki prodajalec pa mu je podaril klobuk. Na Vogarju so planinski društva postavila svoje prapore, zaigrali so muzikantje in nastopili plesalci Tine- ta Rožanca. Popoldne je Janez Stanovnik spregovoril ploskajoči množici.

B. HORVATIC

POL PROGRAMA URESNIČENEGA

DOLENJA VAS — V krajevni skupnosti Dolenja vas so doslej uresničili polovico programa, ki so si ga zadali z novim samoprispevkom. Pričakujejo, da bodo ostalo polovico uresničili do konca tega leta, seveda če bo svoj delež priskrbeli tudi komunala skupnost. Nekaj več težav se kaže pri graditvi KATV, kjer so pred dvema letoma plačali že vse dajatve za 134 naročnikov, a se gradnja še ni pričela. O tem tečejo pogovori z odborom za gradnjo KATV.

Še o »bleščečem poslovanju« Jugobanka odgovarja na bodico Novomeške kronike

»Jugobanka, banka, ki ji v našem mestu ravno ne cveto rože, banka z bleščečim poslovanjem,« meni novinar v rubriki Novomeške kronike. Katera uradna oseba te bančne hiše mu je dala informacije, na osnovi katerih je lahko to zapisal? Kaj se res lahko na osnovi nepreverjenih podatkov objavlja v sredstvih javnega obveščanja vse, kar komu pade na misel? Mi bi na osnovi števila občanov, ki zaupajo Jugobanki v Novem mestu svoje denarne posle, lahko mirno dejali, da je banka v našem mestu deležna velikega zaupanja.

Dovolite, da vam vsaj malo pojasnim svoje delo, ki je v trenutnih pogojih in po sedaj še veljavnih zakonih zelo težko. Vsak, kdor se vsaj malo pomudi na bančnih okencih in ima vsaj malo smisla za opazovanje, to lahko potrdi. Imetnikom tekočih računov naj bi čeki služili predvsem za brezgotovinsko poslovanje, torej za plačevanje blaga in storitev, v naši vsakdanji praksi pa le-ti služijo vse bolj za gotovinsko poslovanje. Tako je interes nekaterih dobiti čim večje število čekov. Kaj hujšega, če bančni delavec preverja stanje ali celo število nerealiziranih čekov, torej tistih, ki v banko še niso prišli v vnovčenje, in ne usliši njihove želje po izdaji novih čekovnih blanketov! Prenekatero pikro mora požreti bančni delavec.

Glede stanja po tekočih računih pa je tako, da se dnevno spreminja, tako kot prihajajo čeki v vnovčenje oziroma prihajajo prilivi. In s čim smo našo sosesko, po poklicu manekenko in lepotic, tako prizadeli? Kaj ni povsem razumljivo, da določena sredstva le morajo biti na te-

Kje so tisti sproščeni otroci s fotografij?

V razmislek vsem

Začelo se je novo šolsko leto, leto upanja in strahu tako za učitelje kot učenice in starše.

O vseh križih in težavah je bilo že mnogo zapisanega, nihče pa ni kaj dosti spregovoril o otroku, za katerega naj bi šola bila. Ob vseh prepri- rih glede tega ali onega pozabimo na otroka kot subjekta.

Kako zelo se mi smilijo majhni otroci, posebno prvošolci, ki se kar upogibajo pod vse pretežki torbami. A ko bi bilo le to! Tu so teža- ve, skrbi, ki otroka bolj prizadevajo kot odraslega.

Otroci, ki bi se še tako radi igrali, morajo hoditi v prenatrpane razre- de, kjer so le številke. Prve ure jih seznanimo s prenatrpanimi pro- grami in jim tako kar ob začetku vzamemo dobršen del poguma za delo.

V naši šoli je zelo malo ali nič ča- sa za šalo, smeh, le trpamo otroke z znanjem, ki je mnogokrat nepo- membno in zanj prezahtevno. Ko pa se utrjeni vrnejo domov, se morajo še učiti. Pogosto ni časa za igro. In čemu je potem otroštvo?

Kje so tisti sproščeni otroci, ki jih vidimo navadno na fotografijah? Pri vsem tem pa mi še vedno le raz- pravljamo, ugotavljamo, storimo pa nič. Ali je sploh kdo ob tej ali oni stavki učiteljev pomislil na to, koli- ko, če ne morda največ je pri tem prizadet učenec, ki bo toliko bolj obremenjen, ker bo treba zamujeno nadoknaditi? Ali kdo pomisli na tih ali beli štrajk, ki se morda tudi izvaja?

IRENA ŠKUFCA
Kočevje

Res eden seje, drugi žanje?

V hotelu Pugled se ne strinjajo z našim zapisom

V Dolenjskem listu, ki je izšel 7. sep- tembra, ste na 5. strani objavili članek vašega dopisnika iz Kočevja Jožeta Primca. Članek je nosil naslov »Eden seje, drugi žanje«.

Po pozornem branju članka smo ugotovili najmanj to, da se pisec zabave, ki jo je nudila »Kočevska noč«, ni ose- bo udeležil. V njegovem prispevku je to- liko netočnosti, da kar ne vem, kje bi začel. Ob krogodilnih solzah, ki jih toči nad premajhnim zaslužkom organiza- torjev Nenada Stekića in Dušana Že- leznjaka, dodaja, da smo levji delež za- sluška pobrali mi, ki smo nemoteno prodajali na številnih stanih, ki naj bi bili v času prireditve na ploščadi. Resni- ca je, da v času prireditve na ploščadi ni bilo nobenega štanta. Morda pa se je v očeh našega dopisnika kavarna Zvezda prelevila v štant? Z isto dioptrijo oce- njuje dopisnik »Kočevsko noč«, ki naj bi navdušila kar vse obiskovalce. Izre- kati se o navdušenju na sploh je neko- rektno, mar ne? O prireditvi bi se dalo razpravljati, čeprav je nekatere navduši- la.

V članku so očitki, da družbeno go- stinstvo ni hotelo sodelovati na tej vele- prireditvi. To je sicer res, res pa je tudi, da smo sodelovanje odklonili, ker nam je bilo ponujeno v zadnjem trenutku in je že iz oblike ponudbe bilo razbrati, da

kočem računu, pri določenem številu ne- realiziranih čekov, predno lahko imetnik tekočega računa dobi še dodatne čekovne blanketke.

Menimo, da smo dobra banka in da se trudimo poslovnim strankam pomagati, svetovati ter poiskati rešitve pri njihovih finančnih poslih z banko, da se trudimo bi- ti korektni. Prepričani smo, da jih ni malo, ki to lahko potrdijo. Ne trdimo pa da, smo nezmotljivi, da svojih napak ne priznamo in da se zanje nismo pripravljeno opravičiti in jih popraviti. Želimo pa povedati, da smo bančni delavci ljudje, ki moramo upoštevati zakonske določbe, in da za ne- izpolnjevanje le-teh osebno odgovarjamo.

Jugobanka,
ekspozitura Novo mesto



NIČ KAJ V PONOS ŠTUDENTOM — Ko so se pred približno letom dni po- javili po Črnomlju napisi v podporo ljubljanski četverici, so tako hitro, kot so bili napisani, tudi izginili s pročelij hiš in pločnikov. Drugače pa je z napisom, ki že nekaj tednov »krasi« betonsko ograjo pod osnovno šolo v Župančičevi ulici. Očitno ne moti niti tistih, ki jih je avtor napisa kritiziral, torej študentov. Da pa pisec ni bil »lena, neustvarjalna rit«, kar je pripisal študentom, pričča tudi to, da je, ker mu je na koncu za črko in pol zmanjkalo barve, tekel celo po novo. (Fo- to: M. B.-J.)

Še: Je bil pred vrati bojkot?

»Menim, da ne izigrava dogovorov ljubljanski Rog, temveč predvsem novomeški kolesarski klub Krka oziroma njen vodilni človek Jože Majes«

V vašem časopisu ste 24. avgusta obja- vili članek z naslovom Je bil pred vrati bojkot? v katerem M. Glavonjič piše o ko- lesarstvu. Vsebinska članek žal ne kaže de- janskega stanja v našem kolesarstvu, zato želim tako avtorja kot bralce Dolenjskega lista seznaniti tudi z nekaterimi dejstvi, ki zanikajo navedbe M. Glavonjiča.

V članku je zapisano, da obstaja že dalj časa »kratek stik« med zveznim kapeta- nom C. Biličem in nekaterimi našimi klubi. V zadnjem primeru pa naj bi bil naj- glasnejši ljubljanski Rog, ki ima svoja merila za izbor članov reprezentance. M. Glavonjič zavestno ali zaradi nepoznav- nja razvednoti vsa prizadevanja Kolesar- ske zveze Slovenije, ki že več let nasprotu- je načinu vodenja državne reprezentance, nedelu organov Kolesarske zveze Jugos- lavije in tudi postavitvi C. Biliča za zvez- nego kapetana. Stališča predsedstva KZS so bila oblikovana po temeljiti obravnavi v strokovnih organih, vendar v organih

Odprto pismo Miranu Potrču

Lea Eva Müller opozarja, da niso vnesli v ustavo amandmaja, ki zagotavlja varstvo živali

Pred dnevi je Lea Eva Müller v ime- nu vseh, ki se zavzemajo za varstvo ži- vali pred mučenjem, naslovila odprto pismo Miranu Potrču. V njem se mu zahvaljuje, da si je vzel čas tudi zanje, vendar jih je na koncu pustil na cedilu. Komisija za ustavne amandmaje nam- reče ni vnesla v najnovejšo besedilo slovenske ustave amandmaja, ki prvi: »Zagotavlja se varstvo živali pred mučenjem.«

Müllerjeva pravi, da ni niti vzroka niti oparčila, da komisija ni vrednotila zahteve več kot 5 tisoč podpisnikov, zahteve društev proti mučenju živali v Sloveniji, intervencije Svetovne zveze za varstvo živali v Londonu, dejstva, da

KZJ niso uveljavljena. Stališča podpirajo vsi slovenski klubi, tudi Rog. Torej Biliču ne nasprotujejo posamezni klubi, temveč Kolesarska zveza Slovenije z vsemi svoji- mi članicami.

Res pa je, da posamezni klubi skupaj dogovorjena stališča izigravajo in s tem, sicer kratkovidno, kujejo dobiček. Pri tem pa na podlagi vrste dogodkov menim, da to ni ljubljanski Rog, temveč predvsem novomeška Krka oziroma vodilni človek Jože Majes. Zavedam se pomembnosti KD Krke za dolenjski šport in vrste zaslug J. Majesa za tak položaj, vendar je njegov prispevek za razdore v kolesarstvu še to- liko večji. Navajen sem, da svoja stališča oblikujem na podlagi dejstev, in bom v tem primeru navedel zaradi omejenega prostora samo dva argumenta:

1. Organi KZS so ostro nasprotovali odločitvi P.KZJ, da Bilič vodi jugoslovansko reprezentanco v pripravi na OI v Seulu. Najradikalnejši pri tem je bil ravno

je Srbija že pred nami sprejela amand- ma o zaščiti živali pred mučenjem in pisnega zagotovila Geze Bačiča, ki je zagotavljal, da bo predlagani amandma po vsej verjetnosti tudi sprejet. Nadalje pravi, da če bi komisija za ustavne amandmaje upoštevala in vrednotila težo teh zahtev in jih posredovala dele- gatom, potem je prepričana, da bi ga de- legati sprejeli in izglasovali.

Zagovorniki varstva živali so še ved- no prepričani, da je še toliko časa, da se vnese v ustavo tudi ta amandma, zato naprošajo, da to tudi storijo.

DENAR ZA VEČINO PROGRAMA

Prihodki kulturne skupnosti v Breži- cah so se povečali, tako so lahko pro- svetna društva izvedla večino progra- ma. Največ denarja sta dobili godbi na pihala. Tudi likovniki so dobili nekaj denarja več na račun valorizacije. V za- četku leta so likovniki sodelovali na skupni likovni razstavi Posavja v Sevnici. Prihodnje leto nameravajo organi- zirati podobno razstavo v Krškem. Letos jeseni bo srečanje oktetov Posavja v Pi- šecah, v Kapeljah pa srečanje pihalnih orkestror Posavja. Navezali bodo stike s pobrateniimi občiniami ter ustanovili li- terarno sekcijo. Prosvetno društvo Bratov Milavec je ustanovilo plesno sekcijo.

B. HORVATIC

SREČANJE INTERNIRANCEV

Občinski odbor ZZB NOV Novo mesto — komisija za in- ternirance, politične zapornike, izgnance in vojne ujetnike or- ganizira v sodelovanju z občins- ko konferenco SZDL Novo mesto tovaršiško srečanje udele- žencev občine Novo mesto, ki bo 21. oktobra 1989 ob 9. uri v Domu starejših občanov v Šmi- helu.

Prijave za udeležbo sprejema pisno, telefonsko prek telefona 21-443 ali osebno Občinski od- bor ZZB NOV Novo mesto, Novi trg 6, do 15. oktobra 1989, kjer dobite tudi vse informacije.

OBISKALI SMO POREČ

Klub upokojencev nam je omogočil, da smo za dva dni obiskali Poreč. Izlet je bil nepozaben. Že zgodaj smo odšli na pot. Na Notranjskem nas je pozdra- vil dež, potem pa smo imeli lepo vreme. Srečno smo prispeli v Materado. Lepo so nas sprejeli in pogostili. Izlet imamo zabeležiti tudi na videokaseti. Bolj ko smo se bližali domu, bolj tihi smo postajali. Želim si še več takšnih lepih izle- tov. Gostiteljem se zahvaljujemo za to- pel sprejem, prav tako pa tudi prijazni voditeljici Marici in šoferju Dušanu.

ELICA COLNER-GABI
Krško

ZA DRAGE INSTRUMENTE

NOVO MESTO — V sklad za drage medicinske instrumente so prispevali: Jo- žefa Ivec, Gradac — namesto cvetja na grob Nežkinemu bratu Petru Jankoviču iz Jankovičev 200.000 din; osnovna organi- zacija sindikatka Gorjanci Straža — na- mesto obdaritve za dan žena 1.000.000 din; Splošna bolnišnica Novo mesto — namesto venca za pokojnega dr. Marina 500.000 din; Območna vodna skupnost Dolenjske, Novo mesto — namesto venca za pokojnega inž. Alojza Lovka 800.000 din; družina Thorževski, Novo mesto — namesto cvetja na grob inž. Alojzu Lovku 400.000 din; osnovna organizacija sindi- kata Elektro Novo mesto — namesto venca na grob pokojnega Mirka Modica 300.000 din; Občinski komite ZKS Trebnje — namesto cvetja na grob Jerneja Pa- vlinca 700.000 din; osnovna organizacija sindikatka osnovne šole Jožica Venturini, Vavta vas — namesto cvetja za pokojnega očeta sodelavke Marije Mede 300.000 din. — Vsem darovalcem iskrena hvala!

J. Majes. Kot vemo, slovenska kolesarska organizacija ni uspela, C. Bilič pa je kar naenkrat imel tiho podporo KD Krka ozi- roma J. Majesa.

Vsa ta »prizadevanja« se mogoče naj- bolj kažejo v Majesovi izjavi na seji se- kretariata KZS takoj po olimpijskih igrah. Brez kakršnekoli slabe vesti se je pohlvali, da ga niso zanimala nobena stališča orga- nov KZS, saj je bilo njemu pomembnejše, da ima dva olimpijca. Pri tem je posebej poudaril, da je imel Rog manj olimpijcev zato, ker je vztrajal pri dogovorjenih sta- liščih KZS.

2. Čeprav je C. Bilič določil 10 tekmo- valcev za svetovno prvenstvo v Franciji, je odločitev zadnji trenutek spremenil. Za- radi tega je prišlo do soglasnega protesta kolesarjev v Kočevju. Na tem sestanku so kolesarji povedali vrsto utemeljenih pri- pomb na delo. C. Biliča in kolesarske or- ganizacije. Bili so soglasni in iz njihovih utemeljevanj bojkota se sploh ni dala raz- brati klubska pripadnost. C. Bilič je vse svoje odgovore na pripombe tekmovalcev gradil predvsem na grožnjah s suspenzom in žalitvami, le argumentov ni imel.

Povod za zaplet v Kočevju je bila odlo- čitev C. Biliča, da iz reprezentance izloči Polanca (Sava) in Penka (Rog), ki sta bila predvidena, da nastopita v posamezni vožnji. Namesto njih je določil Papeža (Krka) in Pintariča (Rog), katera bi sicer nastopila samo v ekipni vožnji.

Prepričan sem, da je k taki odločitvi C. Biliča prispeval tudi J. Majes. Majes je po dirki »Velika nagrada Metalia Commer- ce« v Zagrebu izjavil, da je Sandi Papež najresnejši kandidat za prestop med pro- fionalce. Zato je velik interes Krke, da na- stopi tudi med posamezniki, kajti to tek- mo bo gledalo veliko menedžerjev pro- fionalnih ekip. Temu ustrezno sta nastopa- la tudi predstavnika Krke (Zupanc, Majes) na sestanku v Kočevju. Tako kot ostali sta podprla zahteve kolesarjev z eno samo razliko, da sta tej podpori dala časovni odmik. Podpora kolesarjem velja po sve- tovnem prvenstvu, do prvenstva pa ima podporo Bilič. S tem je Biličeva odločitev zaradi neenotnosti slovenskih klubov (po zaslugi Krke) obveljala, novomeški ko- lesarji pa so na svetovnem prvenstvu pridobi- li en nastop, spet na račun drugih.

Pri tem se zavedam, da Papež za to ni kriv, saj so to storili tisti, kateri so mu de- lodajalci in se jim mora v celoti podrediti.

V članku je tudi zapisana izjava C. Bi- liča, da je rogovec Penko celo nagovarjal ostale reprezentante k bojkotu. Biliča so na samem sestanku postavili na laž vsi re- prezentanti, pa tudi kasneje v intervjujih so to poudarili, zato o tem ne bom obširne- je pisal. Zamerim pa avtorju članka M. Glavonjiču, da tega ni zapisal. Zapisati lahko izjavo je ob poznavanju resnice ne- korektno. Zakaj ni zapisal izjav kolesarjev oziroma njihove zahteve?

Razmere v kolesarstvu se še posebej za- radi takih nešportnih potez naglo poslab- šujejo in ob nadaljevanju lahko privedejo do tega, da bomo ob morebitnem kazno- vanju ob celo generacijo tekmovalcev.

Upam, da bodo besede kolesarjev, izre- čene v Kočevju, pomylene nov način dela tudi v klubih, in ne, da se vse spremembe začnejo le in samo pri C. Biliču, katerega sposobnosti skupaj z »njegovimi tihiimi sodelavci« so pripeljale do katastrofe.

JOŽE NERED
Grosuplje

Slovenija Moja dežela.

IZ ŽELJN

NOVE HIŠE — V zadnjih štirih letih je bilo na območju vasi Željne zgrajenih nad 30 novih zasebnih hiš. V vasi živi 140 du- šin. Romsko naselje pri tem ni upoštevano.

SPET GASILCI — V vasi nameravajo nanovo ustanoviti gasilsko društvo, gasil- ski dom pa obnoviti.

ŠPORTNO IGRISČE — Željčani pravijo, da bodo zgradili tudi športno igrišče. Menijo, da je najprimernejša loka- cija na Gričku, kjer predlagajo, da bi stala tudi nova šola in vrtec.

VABLJO NA POKUŠNJO — Krajani Želj in Klinje vasi vabijo na pokušno ti- ste strokovnjake, ki so ob otvoritvi prašič- je farne in njenih čistilnih naprav zagota- vljali, da bo vodo iz te čistilne naprave možno piti. Zdjaj odpadne vode farne onesnažujejo nekaj najboljši izvir pitne vode.

KDO BO ODSTOPI SEDEŽ?

Če se odpravite na zadnji jutranji vlak iz smeri Metlika — Črnomelj proti Novemu mestu, vas bo na vla- ku nehote obšel neprijeten občutek. Vso pot do Novega mesta boste sku- paj s starejšimi, pogosto bolnimi ljudmi, in materami z otroki v na- ročjih morali stati, pri tem pa boste na sedežih opazovali razposajene šolarje, ki se ne zmenijo za vas, pa če od vseh bolečin še tako težko sto- jite. Tudi stisnili se ne bodo na sede- žu, da bi naredili prostor še za enega potnika. Povsem isto je, ko se po- poldan vračate domov. Zelo veliko starejših vstopa na vlak na železniš- ki postaji v Kandiji, toda prostih se- dežev ni več, kajti zasedli so jih že šolarji v Centru; tja se odpravijo ce- lo šolarji iz srednje šole tehničnih in zdravstvene usmeritve iz Šmihela. Ne trdim, da so vsi šolarji enaki, to- da takih, ki opazijo pred sabo sta- rejšega, je res malo.

J. Ž.



Cjata Šolmajer

Bogata življenjska pot Cjate Šolmajer- jeve se je nepričakovano končala 7. sep- tembra 1989. Enainštirideset let je vzgaja- la mladi rod. Službena pot jo je vodila iz Zavrc v Haložah na Krko in v Novo me- sto. Na osnovni šoli Katje Rupena je tudi kot vadniška učiteljica dajala strokovne napotke pripravnikom za učiteljski po- klis. Zadnja leta je učila na osnovni šoli Grm.

Dobre knjige so ji bile stalne spremlje- valke, že v dijaških letih jih je letno prebra- la do štiristo. Zato je bila široko izobraže- na. Znala je vedno pametno svetovati.

Kot dobra žena je bila močna opora svojemu možu, dolgoletnemu pedago- kemu svetovalcu. V skrbno urejenem do- mu je z ljubeznijo vzgajala svoja otroke. Prepotovala je veliko sveta, vendar se je najraje sprehajala po naših bližnjih goz- dovih in travnikih. Bolezen jo je iztrgala iz ljubečega domačega okolja.

Od nje smo se poslovili na novomeš- kem pokopališču v Ločni. Sadovi njenega dela in lik njene močne osebnosti ostajajo z nami.

V naši šoli spet cveti
cvetje igrivih otroških oči.

Pa je črna zastava vrgla senco
na otroški smeh:
— Učila je tu, res še pred leti.
Nemara je očku ali mami
odkrivala svet učenosti.

Rodovi so šli skozi njeno srce,
zdaj so zreli močje in žene,
zanosno bodočnost grade,
že drugi njih deco uče.

Kaj vse je še hotela!
Bo sinu in hčeri
še to in ono postorila,
vnučke v svet pravljic vodila,
jim toplih jopic naplela.
Z njimi občudovala,
kako jesen Rogar log zlati
in Krka trmce ponirkov gosti.
Potlej bo še vrtn prekopala,
izbrane knjige prebrala.

Ko so dozoreli vsi sadovi
in je vse razdala,
je z zadnjo bolečino odšla
v poslednjo skrivnost.

Strmimo v prazno sled,
stavimo po opustelih poteh.

V cvetju otroških oči
nam upanje novo cveti.

Nepotešena želja

Gostišče se je nahajalo ob eni od naj- bolj prometnih cest, ki vodijo k morju. Sedaj, v prvih septembrskih dneh, je re- kla motoriziranih turistov v glavnem te- kla že v nasprotno smer. Le redki so se ustavljali, običajno spili kavico, morda še kakšno hladno osvežilno pijačo in odhlieli naprej. Jedel pa ni razen tujcev prav nihče. O pač. Za mizo v kotu jedci- nice je posedla simpatična družina — oči, mlada prikupna mami in trije otroci, nadobudni sinčki v starosti nekako od devetih do enajstih let. Podobni ko- krajcar krajcarju. Zagoreli obrabi se kazali, da so tudi oni za letos zaključili počitnice.

Natakarica je bila nepričakovano hi- tro pri njih in glava družine vpraša:
»Kaj pa imate kaj toplega za pojediti, tako na hitro?«

»Ražnjice, čevapčice, svinjsko pe- čenko, govej juho in testenine s para- dižnikovo omako,« zdeklamira mlado dekle.

»Meni pečenko, tudi meni pečenko,« zapojejo žarečih oči eden za drugim fantički.

»Ne bi rajši juhice? Nekaj toplega bi se prileglo,« poseže vmes mami.

»Pečenka je tudi topla,« vztraja naj- starejši otrok.

»Saj me ne zebe, samo lačen sem,« protestira srednji.

Najmlajši pa le moleduje: »Mami, pečenko!«

»Seveda, da te bo spet bolel žolodec!«

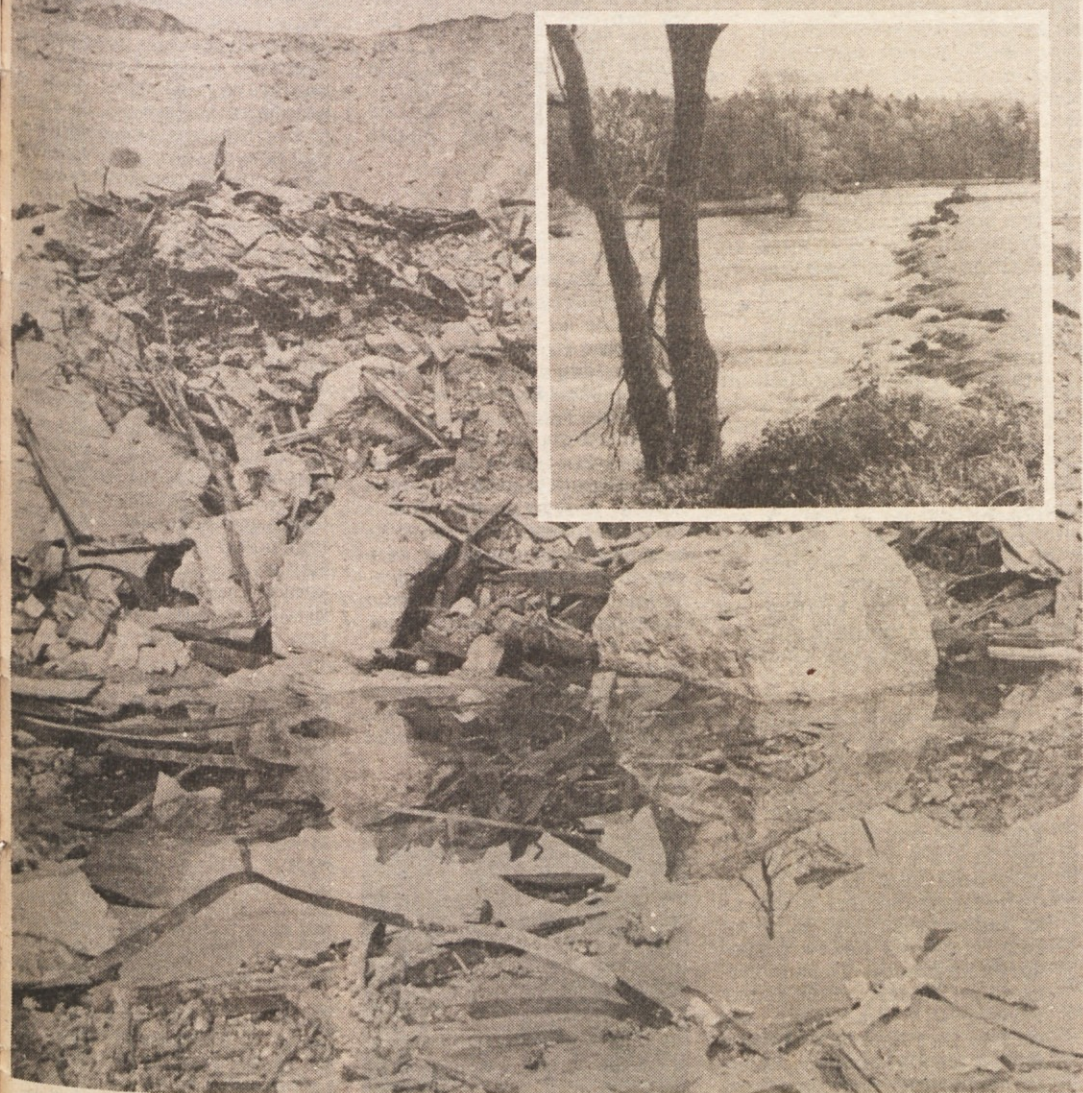
»Pa ne od pečenke, mami!«

»Bodo kar makarončki dobri,« odlo- či oči.

V precej velikem prostoru je močno odmevalo, zato so ta družinski pogovor dobro slišali tudi ostali domači gostje. Starejši zakonski par, ki je ves čas s simpatijami opazoval fantičke, se je z zadnjih odločilnih besedah namuznil. Tudi meni je ušel nasmeš. Vsi smo do- bro razumeli stari in vedeli, za kaj gre. Na vidnem mestu na steni je namreč vi- sel senček in dobro se je videlo, koliko ta- ka pečenka stane. Najbrž v današnjem času preveč za petčlansko družino, ki se poleg tega še vrača z morja.

SLAVKO KLANČIČAR

Slovenija, ne bogata ne zdrava



Ko smo pripadniki sedanje srednje generacije še guli šolske klopi, smo rasli v lepšo bodočnost in skorajšnji delavski raj na zemlji, trdno prepričani, da je zgodovina slovenski narod posadila na najbolj bogat košček sveta. Vsega naj bi imeli v obilju in vse je bilo dano marljivim rokam v uporabo in neomejeno izrabo, od bogastev v nedrih zemlje in lesa gozdov do plodnih tal in bistrilnih voda. Prepričani, da se učimo večnih resnic, smo se na pamet guli verze Dramila iz takratne čitanke: »Slovenec, tvoja dežela je zdrava, za prihodne najprava,« ki jih je pred skoraj dvesto zapisal prebudi- teljski Valentin Vodnik.

Zdaj pa je tudi tistemu izmed nas, ki so mu šle šolske učenosti najtežje v glavo, popolnoma jasno, da ni delavskega raja na zemlji, da biva- mo na razmeroma siromaš- nem koščku sveta, dežela pa je vse kaj drugega kot zdrava. Do tega trpkega spoznanja je — povsem nasprotno od pri- čakovanj — pripeljal razvoj in napredek, kot so nepremiš- ljenemu, brezobzirnemu in horukaškemu izrabljanju pro- stora in naravnih virov rekli dolgoletni načrtovalci in izvr- ševalci razvojnih zamisli naše družbe. Res je, niso bili osam- ljeni ne v zamislih in ne v de- lanih, saj se je nekaj podob- nega dogajalo po vsem svetu. Dokler se nismo začeli svesti v smrečjem in strupenem zra- ku naših razvitih mest, dokler nismo bili primorani občasno prekuhavati vodo iz vodovod- nih pip, če smo jo hoteli za zdravje varno piti, dokler se nismo soočili s propadanjem gozdov, pomanjkanjem last- nih surovin, skratka z ekološ- ko, gospodarsko ter iz obeh ter še iz česa drugega izvirajo- čo vsesplošno krizo.

Krizni časi so časi premisle- kov, in če ima pamet še kaj ve- ljave, tudi časi, ko se znova premislijo same osnove rav- nanj, ki so pripeljale do krize. Videti je, da ta čas v Sloveniji

prav zavzeto zbiramo moči za takšen preobrat in da se je že tudi nekaj naredilo.

DRUGAČEN RAZVOJ

Vsekakor je spodbudno, da se razmišlja o drugače zasno- vanem nadaljnjem razvoju, ki naj bi temeljil na drugačnih osnovah ter rojeval povsem drugačne rezultate, kot jih je dosedanje. Predvsem je seveda treba ugotoviti, kaj sploh imo in kako to, kar imamo, najprimerneje izrabiti, ne da bi pri tem siromašili in uniče- vali okolja ter si sami spdko- pali možnosti kakovostnega življenja in razvoja.

V okviru projekta Naravni viri kot razvojni dejavnik, ki ga usmerja republiški zavod za družbeno planiranje — ko- ordinator projekta je belokra- njski rojak dr. Dušan Plut — še poteka ali pa je že zaključena vrsta raziskav, katerih namen je bil zbrati zanesljive podat- ke o količini in stanju narav- nih virov Slovenije, da bi na osnovi teh podatkov pripravili osnove strategije nadaljnjega razvoja Slovenije in jih vklju- čili v planske dokumente za naslednje obdobje.

V prvi fazi projekta, ki je za- ključena, so strokovne usta- nove (zavod za geologijo in zavod za hidrometeorologijo, biotehniška, filozofska in fa- kulteta za naravoslovje in teh- nologijo, inštituti za biologijo, za gozdno in lesno gospodar- stvo ter za geografijo) pripra- vile pregled stopnje raziska- vite posameznih naravnih vi- rov Slovenije in pregled narav- nih virov s količinskega, kaka- vostnega in prostorskega vi- dika.

SKROMNI IN IZČRPANI

Po prvi fazi je mogoče že po- tegniti nekaj izsledkov. Tako se je pokazalo, da je stopnja raziskanosti naravnih virov nezadovoljiva. Na voljo so do- kaj popolni pregledi mineral- nih surovin in gozda, slabša pa je celovita raziskanost vodnih virov, zraka, tal in virov iz ozračja. Kljub temu je mogoče ugotoviti, da Slovenija v celoti razpolaga s količinsko skrom- nejšimi naravnimi viri, ki so prostorsko zelo razpršeni. Iz- jema so gozdovi in vodni viri, ki jih ima naša republika pre- cej, vprašljiva pa je njihova kakovost. Ena od osnovnih značilnosti naravnih virov Slo- venije je namreč tudi ta, da so precej izčrpani zaradi pospe-

šene, pogosto premalo preteht- ane rabe in zaradi degrada- cijskih procesov. Slednje so še posebej nazorno pokazale raz- iskave vpliva rabe naravnih virov in drugih vidikov dejav- nosti človeka na druga živa bitja. Gre za tako imenovano bioindikacijo. Strokovnjaki ve- do, da se iz prisotnosti lišajev in stopenj poškodovanosti ge- netske snovi nekaterih rast- linskih vrst zelo jasno pokaže ekološko stanje. Zato so v pro- jekt vključili tudi tovrstne raz- iskave. Iz podatkov, ki so jih zbrali, je mogoče sklepati, da se okolje v Sloveniji nahaja na zgornji meji zmogljivosti, kar še dodatno zahteva trzen pre- mislek pri planiranju rabe naravnih virov.

Slovenija torej »razpolaga s skromnimi, neobnovljivimi, surovinsko-energetskimi viri, obenem pa je njihova raba eden izmed vzrokov kakovost- ne zraka, vode, tal in vegetacije,« kot je v svojem poročilu zapi- sal Dušan Plut.

NA MEJI OGROŽENOSTI

Med naravnimi viri, med ka- tere prištevamo tla, zrak, vire iz ozračja, vode, gozd in mine- ralne surovine, so tla najbrž da tisto najosnovnejše. Na njih in iz njih živimo. Zato je razum- ljivo, da je osnovni dokument pri načrtovanju vseh posegov v prostor pedološka karta, to- rej karta tal. Slovenija ima kartiranih 85% površin, kme- tijska zemljišča so kategorizir- ana, zbranih je precej podat- kov o lastnostih tal. V pripravi je tudi agrokarta. Raziskano- sti in evidenca tal sicer ni vzorna, a podatkov je le pre- cej. Žal pa podatki govorijo tudi o bolj žalostnih stvareh. Iz njih je razvidno, da je bilo gos- podarjenje s tlemi pogosto ne- ustrezno. Vzemirljivo je iz- gubljanje plodnih tal zaradi urbanizacije in gradenj infra- strukture, to, kar ostaja, pa je podvrženo onesnaževanju in zaraščanju, kar bi vse lahko imenovali kar izgubljanje plodnih tal. Strokovnjaki oce- njujejo, da smo v Sloveniji do- segli kritično mejo ogroženo- sti uporabnih tal. Poseben pri- mer je del kočevskega območ- ja, kjer se tla, primerna za kmetijstvo, zaradi praznjenja odmaknjenih zaselkov zaraš- čajo in so tako na neki način tudi izgubljena. Tudi ni videti, da jih bo mogoče kaj kmalu primerno izrabiti.

Zrak kot naravni vir koli- činsko seveda ne more biti vprašljiv, je pa zato še kako

vprašljiva njegova kakovost. Prekomerno onesnažen zrak ima 44 slovenskih krajev, predvsem večja urbana in in- dustrijska središča, med kate- rimi je na pregledni karti one- snaženosti zraka v Sloveniji tudi novomeška kotlina. Ve se, da onesnažen zrak zlasti ogro- ža zdravje ljudi in gozdove. Vendar pa zaenkrat ne pre- moremo sistematičnih razis- kav, ki bi za celotno Slovenijo pokazale, kakšna je ta ogro- ženost. Varovanje čistega zra- ka, preprečevanje nadaljnega onesnaževanja ter sanacija se- danjih onesnaževalcev so ne- dvomno tiste tri najvažnejše točke, na katere se bo treba osredotočiti.

Med naravne vire strokov- njaki štejejo tudi tako imeno- vane vire iz ozračja: sončno sevanje, temperatura zraka in veter. Primerjava zbranih po- datkov za ozemlje Slovenije z ozemlji nekaterih drugih pre- delov Evrope, ki veljajo za sonč- ne, kaže, da sta energija in tra- janje sončnega obsevanja pri nas pozimi precej manjša, po- leti pa zaostanka za sončimi predeli skoraj ni. Sončno obse- vanje kot pomembnejši alter- nativni energetski vir je zato manj primerno, saj ga je naj- manj takrat, ko bi bilo najbolj potrebno. Vsekakor pa ni za- nemarljivo kot naš turistični adut.

Prav tako raziskave kažejo, da veter v Sloveniji ne obljub- lja kaj dosti kot uporaben al- ternativni vir energije. Smo nevetrovna dežela, še tam, kjer so vetrovi bolj pogosti, pa niso enakomerni in niso pri- merni za uporabo.

GOZDOV IN VODA DOVOLJ

Površinskih voda, izvirov in podtalnic ima Slovenija v obil- ju, vendar pa to obilje ni ena- komerno razporejeno po vsem ozemlju, zato v nekaterih pre- delih občasno prihaja do pro-

blemov z vodno oskrbo; med njimi je tudi območje novo- meške občine. Če nam že voda v glavnem ne primanjkuje, pa aje njihova kakovost hudo vprašljiva. Kakovost vodá po- vršinskih vodotokov in vodo- vodnih črpališč se v Sloveniji sistematično meri, vendar ana- lize obsegajo le osnovne ke- mijske in bakteriološke pa- rametre, medtem ko težke kovine in toksične organske spojine v večini primerov v redne analize niso vključene. Nekaj podrobnejših analiz domnevnih čistih vodnih virov je pokazalo, da so dejansko že onesnaženi. Raziskave, ki ta čas še tečejo, žal kažejo, da je onesnaženost podtalnic večja, kot se je domnevalo.

Prav zaskrbljujoče je stanje površinskih vodá, ki se še vedno iz leta v leto poslabšuje zaradi komunalnih in indus- trijskih odpadkov. Ob takem sta- nju vsekakor preseneča, da v Sloveniji še vedno nimamo katastrofa onesnaževalcev, in tako se ne ve, kaj vse in koliko vsega se z odpadnimi vodami izliva v slovenske vodotoke.

Ker je gospodarjenje z vodo vprašanje ne samo zdravja ljudi, marveč kar preživetja, postaja jasno, da bo treba rav- nanje z vodo spremeniti v osnovah, in to temeljito, ter začeti kot pri onesnaževanju zraka odpravljati najhujša ža- rišča onesnaževanja in pre- prečevati nastanek novih.

Slovenija je gozdната deže- la, gozdarstvo pa tradicional- na slovenska gospodarska pa- noga. Vse to se odraža tudi v dobrem poznavanju tega na- ravnega vira in prostora. Že skoraj sto let je znano, kako se giblje količinski fond gozdov, kakšna je njihova sestava in prostorska razporejenost. Iz teh podatkov, ki jih gozdarji že računalniško obdelujejo, pa se da razbrati tudi tisto, kar zaskrbljuje. Zaradi zaraščanja kmetijskih površin se gozdna- tost Slovenije povečuje, ven-

dar z nekvalitetnim grmičev- jem, medtem ko kakovosten gozd postaja plen propadanja zaradi onesnaževanja in dru- gih vzrokov.

A če je gozdove mogoče ob- noviti, vode in zrak očistiti, sončno toploto ujeti in stalno uporabljati, so mineralne in energetske surovine tisti na- ravni vir, ki je neobnovljiv in zato zahteva posebno obrav- navo. Slovenija je z njimi raz- meroma siromašna, kar pred- stavlja ob razviti industriji vsekakor zanimivo vprašanje. Stroka je zbrala zanesljive po- datke o količini in razporedit- vi kovin, nekovin, premoga, urana, nafte in plina, ocenjena so tudi možna nahajališča, vendar so zaradi strateškega značaja ti podatki več ali manj tajni.

OD MAKSIMALNE K OPTIMALNI RABI

Če za konec strnemo dose- danje ugotovitve, je mogoče reči, da je za naravne vire v Sloveniji značilna poleg koli- činske omejenosti njihova iz- črpanost in propadanje, ki se, kot kažejo raziskave, še nada- ljuje. Izčrpanost in stopnja degradacije naravnih virov po- staja vse bolj pomemben ome- jiteni razvojni dejavnik. Raz- voja v naslednjem obdobju torej ne bo mogoče načrtovati na takšni izrabi naravnih vi- rov, kakršna je bila značilna za minula obdobja. Spoznanja o stanju naravnih virov in pomembnosti njihove biološ- kovarovalne vloge vodi k dru- gačnemu odnosu družbe do njih in k spremembi strategije njihove izrabe od zgolj eko- nomske k razvojnovarovalni. Raba naravnih virov v Slove- niji se bo morala prilagoditi tem spoznanjem in omejenim zmogljivostim pokrajinskih ekosistemov, kar pomeni pre- hod od maksimalne k vses- transko optimalni rabi.

MILAN MARKIČ

Belokranjec, ki gre tretjič čez Atlantik

Stari Grki so rekli, da so na svetu tri vrste ljudi. Ži- vi, mrtvi in tisti, ki plovejo po morju. Jure Šterk, po koreninah Belokranjec z Vinice, spada v tretjo vrsto; na jadrnici Telex, dolgi manj kot 6,5 metra, bo štar- tal na regati Mini transat in skušal tretjič prejadrati At- lantik. Dvakrat ga je na- mreč že. Sam. Tokrat se bo na pot (24. septembra bo štart iz Concarneauja na francoski obali) odpravil s sinom Igorjem, študentom filmske režije, ki bo zaradi potovanja za eno leto pre- kinil študij.

Jure Šterk je član Ja- dralnega kluba Ljubljana, katerega predsednik je pri- ljubljani televizijski in tudi siceršnji vremenar Miran Trontelj. Suhozemec Jure se je za morje, veter in ja- dra navdušil med Ljubljan- čani.

»Leta 1976,« se spominja, »sem v neki reviji videl razpis za prvo čezatlant- sko regato Mini transat. Regat čez veliko lužo in še dlje, okoli sveta, je veliko, Mini transat pa je nekaj posebnega, sodelovati je do- voljeno le jadrnicam, manj- šim od šest metrov in pol. To pa je res zelo malo ladje oziroma čolna.«

Šterk se je omenjenega leta prijavil za tekmo- vanje, vendar se mu je že na prvi etapi čez Biskajski za- liv barka tako razmajala, da je moral odstopiti. Izziv pa je ostal.

Toda problem je bila pri- merna jadrnica. Tudi za to se je našla rešitev: ladje- delničar Miro Amon mu je ponudil material, kalup in delavnico. Šterk naj si sam izdela jadrnico, z njo pre- pluje Atlantik in barka bo njegova.

»Lotil sem se dela,« se spominja Šterk, »in za las zamudil prijavo za Mini transat leta 1983. Ker pa je bila jadrnica tu, sem se kar sam neorganizirano podal na dolgo plovbo, pristal na drugi strani oceana in po- stal lastnik barčice.«

Pred dvema letoma je Ju- re jadrni na Mini transatu, ki so ga od Angležev pre- vzeli Francozi, najbolj šte-

vilni udeleženci tega tek- movanja. S francoskim pa- tronatom se je zelo po- večala tudi varnost tekmo- valcev. Angleška logika je, da vsak udeleženec popol- noma odgovarja zase, ro- manskemu značaju pa je bliže manj avanturističen pristop. Zato so se Francozi med drugim zelo posvetili varnosti tekmovalcev. Na prvi regati sta se smrtno ponesrečila dva jadrca, pogubna je bila tudi regata leta 1981, ko se je čez ocean odpravilo 25 jadrnic, na cilj pa jih je prišlo le 13. Druge so morale odstopiti. Število tekmovalcev je zmanjšal za polovico tropski orkan s hitrostjo vetra čez 60 voz- lov in valovi, visokimi do 16 metrov. Pod francoskim patronatom mora vsaka barka imeti poseben od- dajnik, ki se ob nesreči ak- tivira. Njegov signal, ki vse- buje šifro ponesrečene bar- ke, ujame satelit, ki izraču- ni položaj brodolomcev in sporoči koordinate reševal- nim oziroma spremljeval- nim ladjam. Vsaka jadrnica mora imeti tudi rešilni splav, na katerem lahko brodolomec, ki ga ne ugo- nobi obup, preživi tudi ne- kaj tednov.

Kot že rečeno, bosta Jure in Igor Šterk v nedeljo iz- plula iz Concarneauja. Ja- drnica je tista iz Amonove delavnice. Zdaj ji je ime Te- lex po slovenski reviji, ki je generalna pokroviteljica potovanja. Cilj prve etape je Tenerife, eden od Kanar- skih otokov. S Tenerife se bodo jadrnice usmerile pro- ti zahodu. Odplule bodo 21. oktobra, cilj druge etape je Port de France na otoku Martinique v Malih Anti- lih. Od Concarneauja do Port de France — je 6500 km morja. Letos se je prija- vilo 79 tekmovalcev iz Francije, Španije, Italije, Švice, ZR Nemčije in naša dva. Zanimivo je, da je dvo- članski posadk le 15. Vsi ostali bodo pluli solo, tudi dva paraplegika. Oba sta že

premagala Atlantik, v dvoji ni posadki.

Pred dvema letoma je Ju- re Šterk za to pot porabil mesec in pol. Bil je slabo opremljen, sicer pa mu ni šlo za čas, hotel je samo dokazati, da se ta cilj da doseči.

Letos bo plovba lažja ne samo zaradi šč enega člana posadke, ampak tudi zara- di veliko boljše opreme. Med drugim bo Jure imel lastno kratkovalovno radijsko postajo, ladjica bo ime- la tudi električni genera- tor. Zaradi pomanjkanja elektrike je imel Šterk leta 1987 velike težave. Odpo- vedovala sta oba avtomat- ska pilota. Z boljšo opremo in še enim članom posadke bo Belokranjec, ki se tretjič odpravlja čez veliko kužo, skušal doseči tudi kakšno boljše uvrstitev. Za primer- javo naj povemo, da pre- plovejo najhitrejši jadranci v razredu Mini transat Atlantik v dobrih 14 dneh, so- liden pa je vsak rezilat pod 20 dnevi. Podatek velja za etapo od Kanarskih otokov do Malih Antilov. Seveda pa je izjemen uspeh sploh priti čez Atlantski ocean.

Sredi novembra tretji lah- ko pričakuemo novico, da je Jure Šterk tretjič pre- magal Atlantik. In kaj pravi sam o svojih podvigih?

»Najbrž res tudi tvegam, vendar si upam trditi, da je na tem svetu v športu dosti podobnih ruskih rulet. Re- cimo na dirkah formule 1 ali na težkih relijih, pri smuku ali plezanju v gor- skih stenah. Pa kljub temu nikomur ne pride na misel, da bi prepovedal na primer alpinizem ali dirke z avto- mobilom, da o smuku niti ne govorim. Bistvo je, da tisti, ki tvega, ogroža le sebe. To pa za nas, ki jadrmo na 6,50 metra dolgih jadrni- cah, prav gotovo velja. Na tem našem okroglem svetu pač največ tvegaš, ko se rodiš. Tisti trenutek si že zapisan smrti.«

M. BAUER



Igor in Jure Šterk

SLOBODANOVA BESA

Prof. dr. Ljubo Bavcon je o procesu zoper Azema Vllasija v Naših razgledih med drugih zapisal, »da je obtožnica zgrajena na hipotezi sedanjega političnega vodstva SR Srbije o kontrarevoluciji na Kosovu. To je skrajne sporna hipoteza, ki ji argumentirano oporekajo mnogi politiki, sociologi in publicisti v drugih delih Jugoslavije, ki konflikt na Kosovu ocenjujejo povsem drugače. O naravi dogodkov in o položaju na Kosovu obstaja torej več »resnic« in političnih ocen, o katerih pač lahko sprejemajo svoja stališča take ali drugačne politične stranke, nikakor pa to vprašanje ne more biti predmet kakšnega sodnega kazenskega postopka. Prav zato, ker poraženci v političnih spopadih niso zločinci, je nastal v prvi tretjini prejšnjega stoletja pojem političnega delikta kot privilegirane delikta. Če torej 150 let pozneje do tega vendarle pride, je jasno, da gre za zlorabo kazenskega prava in pravosodja za to, da bi politični represiji zoper drugače misleče dali videz zakonitosti«.

Omenjena Bavconova ocena je, če gledamo z očmi že nekaj časa prosvetljene Evrope, brez dvoma najkrajša, najnatančnejša in najbolj udarna slika tistega, kar se je z Vllasijem zgodilo, kar se dogaja in kar se bo zgodilo. Na sojenju Vllasiju bodo srbski guvernerji politični represiji zoper drugače misleče dali videz zakonitosti. In to ne oziraje se na to, kaj o procesu obtožencu, Albancu in Kosovu misli preostali svet. Represivni aparat pri postavljanju kulis za ta proces ničesar ne prepušča naključju, ko

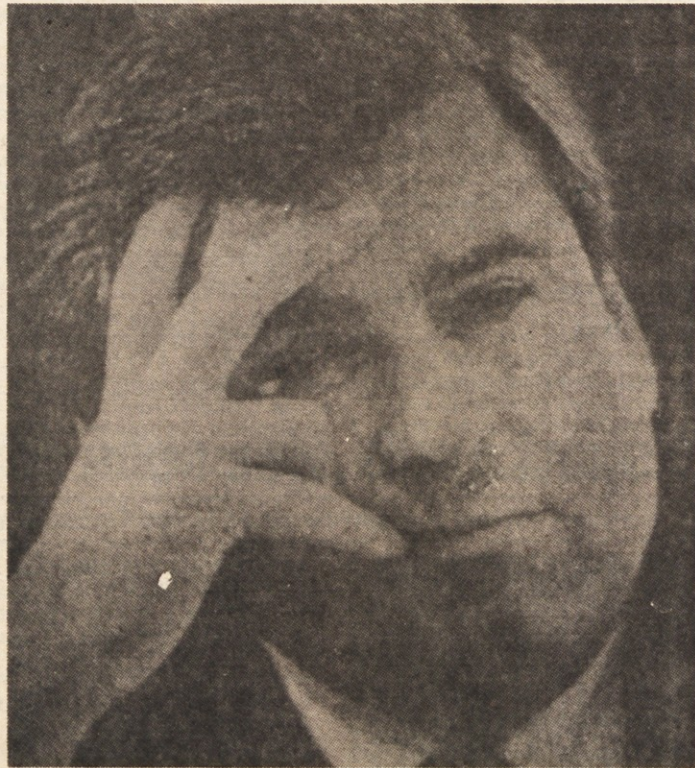
je dal potencialni predsednik senata vedeti, da se bo na tem sodišču vendarle sodilo po zakonih, so ga takoj zamenjali, srbske oblasti so preslišale javno obljubo predsednika dr. Janeza Drnovška, da bo sojenje javno. Kot so sporočili, bodo javnost zastopali Tanjug, Rilindija in prištinsko Jedinstvo. Kakšna agencija in časopisa sta to, vemo vsi.

Alem Vllasi ni v svojem dolgem in do aretacije uspešnem političnem življenju počel nič drugega, kot počel vsak politik. Pri tem je bil celo previdnejši kot mnogi drugi, za-

vedal se je svoje albanske hipoteke in zato pogosto tako močno jugosloveniziral, da je bilo že kar neokusno. Prav zaradi tega so se od njega odvrnili mnogi Albanci, da bi potem, ko so na njegovih zapetjih škrtile lisice, postal narodni junak in prvič tudi v resnici albanski lider, okoli katerega imena in usode se bodo še bolj poenotili Albanci na Kosovu.

To, da lahko neka politika ali nadmočni narod iz običajnega političnega delovanja naredi kontrarevolucijo, je politično vampirstvo prve vrste. Če smo ga doživeli enkrat, ga lahko tudi večkrat. To pomeni, da je v naši državi mogoče prav vsako politično mišljenje proglasiti za kaznivo dejanje. Treba je samo imeti dovolj pristavev in moči. Srbska politika se gotovo zaveda, da proces proti Vllasiju v svetu ne bo ozaljšal podobe demokratične Srbije. Toda na to se poživlja. Narodu, ki se je zgodil, je Slobodan Milošević že zdavnaj obljubil Vllasijevo glavo. Albanci bi rekli, da je dal besu.

MARJAN BAUER



Kmet mora biti optimist

Tisto sredo v poznih popoldanskih urah je bil Leopold Colarič še posebej srečen. Domov je namreč pripeljal kobilico bosanske pasme skupaj z žrebcom, oba pa je kupil za majhne denarje. Tako je svojo čredico štirih konj povečal še za dve grli. »Rad imam vse živali, konji pa so mi najljubši,« pravi Leopold, ki ga vsa Kostanjevica pozna pod imenom Levko. Ljubezen do konj in do živali nasploh je bila tudi tista sila, ki ga je za vedno prikovala na zemljo. Levko je namreč kmet. In kot tak ne bi bil nič posebnega, saj je kmetov pri nas še vedno nekaj. Posebnost Leopolda Colariča je v tem, da je optimist, čeprav tudi sam rad reče kakšno kritično na račun naše kmetijske politike in na račun težkega kmečkega življenja.

Tudi sam je nekoč poskusil delati v tovarni, pa ni dolgo zdržal za štirimi zidovi. Veliko pa je k odločitvi za kmetovanje prispevala tudi stiska. Nekdo je pač moral poprijeti doma. In vse kaže, da bo tudi v prihodnje tako. Levko pravi, da bo ena izmed treh hčera, ki še vedno obiskujejo osnovno šolo, zagotovo nekoč gospodarila na kmetiji. To pa pomeni, da pri Colaričevih še vedno verjamejo v kmetijstvo, saj menijo, da vedno ne more trajati takole životarjenje. »Kakšni časi so prišli nad nas,« pravi Levko. »Pred petimi leti je veljal traktor ferguson 27 milijonov dinarejv, zdaj je treba za 10 litrov olja odšteti 37 milijonov starih dinarejv.« Kmetijski pridelki pa se v tem času

niso podražili za toliko. Zato kmetje izdajo manj denarja za obleko in hrano, da bi pač lahko kupovali stroje, gnojila, zaščitna sredstva in ostale kmetijske potrebščine. »Drago pa je tudi vse drugo. Samo malica za enega otroka v šoli stane 250 tisočakov, pokojninsko zavarovanje zame je v treh mesecih 4,5 milijona din. Ko pa grem v trgovino, moram za liter radenske odšteti toliko denarja, kot ga dobim za dva litra mleka. V hlevu imamo samo 13 glav živine in naj te krave še tako molzem, od njih na leto ne dobim več kot 25.000 litrov mleka.« O tem, koliko prinaša vinograd, ni da bi govoril, pridelek kumar je bil letos izredno slab, tudi od jagod ni več tistega denarja kot nekoč.

Kljub temu se je Levko že leta 1985 lotil gradnje novega hleva za tako imenovano prostorojo. Za tak sodoben način se je odločil predvsem zaradi tega, ker so krave tako bolj svobodne in se lahko pasejo na prostem. »Že pred leti sem se odločil za frizijke, ki so za tak način reje še posebej primerne. Toda čreda je sedaj manjša, kot je bila še pred letom. Hkrati z gradnjo hleva sem se lotil še gradnje hiše.« To bi se marsikomu zdelo na moč skregano s pametjo, vendar je Colarič v to prisiljen. Sedaj je namreč edini pravi kmet na Otoku v Kostanjevici, ki za kmetovanje ni več primerna. Malo ga ovira promet, malo pomanjkanje prostora pa tudi izguba časa je velika, saj ima vso zemljo v okolici Globčic.



Hkratna gradnja hleva in velike stanovanjske hiše ga je seveda močno finančno obremenila. To breme bi bilo nekočlikan lažje, če bi še imel možnost najemanja ugodnih kreditov. Toda ravno, ko je začel graditi hišo, je bilo s temi krediti konec. Hlev pa je tudi zgradil nekaj let prezgodaj, saj sedaj dobivajo kmetje za gradnjo takih hlevov nepovratna sredstva. »Zdaj bi potreboval močno finančno injekcijo, ki bi mi omogočila, da se čimprej preselim v novo hišo, ki sem jo zgradil pri zidanici v Zajčjih. Pripravljen sem tudi na sodelovanje, saj je v hiši prostora za 10 gostov,« pravi Levko, ki se namerava ukvarjati tudi s kmečkim turizmom. In kdor je že videl njegova zemljišča pod obronki Gorjancev, obdana z vencem vinogradov in zidanic, ter travnike pod njimi, kjer se pasejo njegovi konji, bi dejal, da lepšega okolja za kmečki turizem skoraj ni mogoče najti. Colarič razmišlja tudi o tem, kaj bo s hišo na Otoku. Ne bi je rad prodal, ker misli na prihodnost svojih otrok, hkrati pa seveda nima denarja, da bi hišo usposobil za kakšne druge namene. Tudi zaradi tega Colarič podpira zamisel o gradnji igrišča za golf v Kostanjevici: »Če bomo dobili golf v Kostanjevico, potem bomo imeli vsi nekaj koristi od njega. Tudi sam sem že ponudil nekaj zemlje v odkup, ki jo bodo potrebovali investitorji za zamenjavo.«

Zgodba o kmetu Levku iz Kostanjevice, ki je svojo prvo lepo prihodnost preživel pred nekaj leti, ko smo vsi skupaj še nekako živeli in ne živitarili, ne bi bila popolna, če ne bi omenili njegove splošne priljubljenosti. Ko je gradil hišo, se je v Zajčjih zbralo tudi po 50 in 60 ljudi, ki so prišli na pomoč. Nemara niso prišli samo zaradi tega, ker Levko rad ušpiči kakšno bodičasto v kostanjeviškem Prforcenhauzu.

Tisto, kar ljudi tako vleče k Levku, je nalezljiv optimizem. Ko ljudje gledajo Colariča, si ne morejo kaj, da ne bi občudovali njegovega poguma in tudi iznajdljivosti. Le malokdo se v teh težkih časih loteva tako težkih nalog, kot se jih on.

J. SIMČIČ

Narod si bo pisal sodbo sam

V zadnjem obdobju, ko razpravljamo o dopolnilnih slovenske ustave in so se praktično začele tudi razprave o novi ustavi, je veliko govora o volitvah, pravici do samoodločbe in odcipitve, republiški vojski in drugem. Veliko pa je tudi govora in pisanja o tako imenovanih izvensodnih pobojih, predvsem po vojni pa tudi med njo.

Na nedavni proslavi borcev Kočevskega odreda v Štalcercih je predsednik Janez Stanovnik govoril tudi o nekaterih nanovo odkritih dokumentih s Kočevskega zbora odposlancev slovenskega naroda in črnomaljskega SNOS. Te dokumente še preučujejo.

Že dolgo pa je pred nami knjiga Zbor odposlancev slovenskega naroda v Kočevju od 1. do 3. oktobra 1943, ki je izšla leta 1953, uredil pa jo je Milan Megušar-Borut, eden izmed dveh stenografov na Kočevskem zboru. Ta del dokumentov je bil zakopan do leta 1947, ko so ga po napornem iskanju le našli. Oživljamo nekaj misli iz te knjige, predvsem tiste, ki se nanašajo na v uvodu omenjeno.

»Vsa dvorana je z vidnimi znaki izrazila slovesnost velikega trenutka slovenskega naroda: prvo zasedanje svobodno, res demokratično izvoljenih odposlancev slovenskega naroda.«

NAŠA VOJSKA

»Po prebranem odloku je proglasil tov. predsednik (Josip Vidmar) zasedanje za odprto. S krepkim in dostojanstvenim korakom je nato prikorakala naša vojska s slovensko zastavo. Izvršila je pozdrav

zastavi, a celoten Zbor odposlancev je zapel slovensko himno.«

Zasedanju sta prisostvovali tudi delegaciji Glavnih štabov NOV in PO Hrvaške in Slovenije.

Podpredsednik ZAVNOH dr. Pavle Gregorič pa je med drugim dejal:

»Boreci se, vi ste znali, da u vašoj borbi niste sami. Vi ste znali, da se u vašem susjedstvu bore za istu stvar vaša braća Hrvati i Srbi u Hrvatskoj... Boreci se za slobodu slovenskog naroda, vi ste se u isto vrijeme borili i za slobodu hrvatskog naroda, kao što se hrvatski narod borio za slobodu slovenskog naroda, kada se borio za svoju vlastitu slobodu... To bratsvo i borbeno jedinstvo hrvatskog, srpskog i slovenskog naroda čini čvrsti temelj, na kome će naši narodi izgraditi svoju slobodu, svoju lepšu i sretniju budućnost...«

Boris Kidrič je govoril tudi o vzrokih za nagel poraz in razpad bivše jugoslovanske vojske in med drugim dejal:

»Bivša jugoslovanska vojska zaradi tega ni bila sposobna ohraniti narodov in države Jugoslavije, ker ni bila narodna vojska, čeprav so jo nam kot tako na vse pretege slavili... Narodna vojska ni bila zato, ker je bila v svojem bistvu protiljudska vojska, vojska torej, ki so jo reakcionarni in protiljudski oblastniki v stari Jugoslaviji hoteli uporabljati in tudi uporabljali — ne za obrambo pred fašističnimi okupatorji, temveč za vzdrževanje in ohranitev svoje lastne, svoje protiljudske oblasti... To je bila vojska, ki so jo imeli v rokah protiljudskih generalov, zakrknjenih sovražnikov demokratičnih narodnih

in ljudskih pravic. To je bila vojska, ki je omogočila, da si iz davkov, zanj plačanih, grade vile izdajalski generali in korumpirani ministri; namesto da bi nabavili topove, tanke, avione in drugo moderno orožje za borbo proti fašističnim zatiralcem... Bivša vojska je bila hkrati izrazito orodje v rokah tako imenovane beograjske čaršije, se pravi protiljudske velikosrbske gospode, ki je hotela živeti in je dejansko živela na račun vseh neenakopravnih in zatiranih narodov Jugoslavije... Jasno je, da je v taki protinarodni in protiljudski vojski mrgolelo agentov najhujšega sovražnika narodne svobode in demokratičnih ljudskih pravic, da je v njej mrgolelo petokolonskih agentov Hitlerjeve Nemčije...«

... na našem zgodovinskem Zboru lahko s ponosom ugotovimo in trdimo, da je naša slavna vojska zrastle iz naših lastnih narodnih in ljudskih sil. Vse orožje, ki ga imamo, smo morali osvojiti sami. Dejstva, da je to naše orožje in da je to naša vojska, se danes v celoti zavedamo in našega orožja nam ne bo iztrgal nihče več iz rok...«

Tudi Edvard Kardelj je zaključil svoj referat na Zboru z vzklikom:

»Naj živi sveta osvobodilna vojska slovenskega naroda!« ki mu je sledilo dolgotrajno in navdušeno ploskanje.

»SMRT IZDAJALCEM!«

OF je po kapitulaciji Italije ponudila amnestijo vsem zapeljanim v belo in plavo gardo je nadaljeval Boris Kidrič: »Izdajalci so danes zopet začeli rovariti na osovbojenih slovenskih tleh. (Medklci: Strel! Do zadnjega pobiti! Smrt!) Prepričan sem, da govorim iz srca vsega našega Zbora, če poudarim, da mora biti naše popustljivosti konec. (Bučno in dolgotrajno odobravanje. Klci: Stornirati amnestijo! Smrt izdajalcem! Nobenega popuščanja več!)

... Kdor danes po vsem, kar se je zgodilo, ni prenehal delovati proti lastnemu narodu in njegovemu osvobodilnemu gi-

banju, v teh vojnih okoliščinah ne zasluži življenja! (Klici: Tako je! Burno pritrdjevanje) ...«

Podobnih misli je bilo še več. Odposlanec Vencelj Perko, sekretar za Sv. Križ, je med drugim dejal:

»... Istočasno pa zahtevamo, da zločini, ki jih je izvršila bela garda, ne smejo ostati nekaznovani...«

Odposlanec Vlado Krivic, zastopnik Ljubljane, pa:

»... Nadalje zahteva Ljubljana ostrejši kurz proti beli in plavi gardi, proti vsem izdajalcem in špekulantom...«

Nekoliko bolj zmeren je bil dr. Metod Mikuž, verski referent pri Glavnem poveljstvu, ki je med drugim dejal:

»... Poslušal sem z zanimanjem sinoči vaše zahteve, kakšna krivda naj doleti tiste, ki so bili krivi ali so krivi preliče slovenske krvi. Jaz sem jim odgovoril kot duhovnik in partizan to, naj jih pač doleti zaslužena kazen. In vprašali so me, kaj bo s tistimi fanti, ki so bili zapeljani; kaj bo s tistimi fanti, kateri sami iz sebe ne bi nikdar zgrabili za orožje in skočili nam v hrbet. Pa sem jim odgovoril takole: Mi, partizani — morda se vam bo čudno zdelo, toda govorim vam kot partizan — mi partizani znamo odpustiti. Mi partizani imamo dobro človeško srce in te zapeljane fante bomo blagohotno sprejeli v naše vrste, samo ena razlika bo. Ne bomo jim dali orožja, kajti naše partizansko orožje je sveto, da ga zaupamo samo poštenim ljudem, ki se niso nikdar omadeževali. (Dolgotrajno in viharo odobravanje). Pač pa bomo te fante porabili za delo...«

Najbolj popustljiv je bil kmet Karel Durijava, odposlanec iz Škocjana na Dolenjskem, ki je dejal:

»Vsa čast Izvršnemu odboru OF, ki je izrekel amnestijo vseh njenih sovražnikov... Slišim pa, da bo ta amnestija končana. Da pa ne bi bilo odvišnega preličanja slovenske krvi, predlagam (da) to amnestijo (podaljšamo), da ko se vrnemo v naše kraje, še en-

krat rečemo njihovim družinam, da naj se ti ljudje vrnejo. (Klici: Proč z njimi!) To bo zadnji opomin in potem nič več. (Klici: Proč z njimi! Nič več popuščanja!) Živel Osvobodilna fronta!«

O VOLITVAH IN OBLASTI

Član IO OF Zoran Polič je nato poudaril, da pomeni oblast OF predvsem to, da smo prekinili s starim načinom poslovanja, ko je bil narod le poslušno orodje v rokah peščice izvoljenih oblastnikov, ki niso nikdar poznali potreb ljudstva, ampak le svoje ugodje in svoje pravice. Kmet in delavec sta bila le nečloveško izkoriščana, in če sta dvignila glas, sta bila razglašena za protidržavna in zato zločinska elementa. Nato je nadaljeval:

»Zato pomeni oblast OF, da bo narod sam izbiral ljudi, katerim bo poveril upravo svoje zemlje, da bo pa lahko te ljudi tudi klical na odgovor, če svojih nalog ne bodo v redu izvrševali. Samo tako pojmovana oblast je narodna, samo taka je pravična in samo takšna jamči srečno bodočnost slovenskega naroda.«

SLOVENIJA IN SAMOODLOČBA

V zadnjem obdobju je veliko govora tudi o pravici do samoodločbe in odcipitve Slovenije iz Jugoslavije pa tudi vključitvi vanjo ali pa kam drugam. Najpogostejše so pri tem citirane misli iz referata Edvarda Kardelja na Kočevskem zboru, ki je med drugim dejal:

»Slovenski narod stopa v bodočo Jugoslavijo po lastni volji, opt na svojo pravico do samoodločbe. O federativni ureditvi bodoče Jugoslavije ne more biti nobenega dvoma več in da bo vse slovenski narod v bodoči Jugoslaviji predstavljal posebno federativno enoto, kjer bo sam svoj gospodar, o tem tudi ni nobenega dvoma več. Če se londonska gospoda o tem še dvomi, potem ji moramo povedati, da smo mi že razčistili račune v tem pogledu, in sicer v bratskem sporazumu z vsemi dru-

gimi bratskimi narodi Jugoslavije. Naša aktivnost gradi na principu pravice na samoodločbo, na enakopravnosti v tej skupni južnoslovanski domovini (Živijo!)...«

O svobodni in združeni Sloveniji v svobodni in resnično demokratični Jugoslaviji je govoril Josip Vidmar, Stane Kavčič pa je med drugim dejal:

»... Mi vemo, da se bo iz tega zmagovitega juriša jutri porodila popolnoma osvobodena in združena Slovenija, ki nam bo v demokratični Jugoslaviji dala vse tiste pravice in odgovorila na vse tiste zahteve, za katere se je mladina v Jugoslaviji zaman borila...«

Pa tudi nekateri neslovenski udeleženci Zbora, predstavniki najvišjih takratnih les Jugoslavije, narodov itd, so kot na primer predstavnik CK KPJ Milovan Djilas vzklkali: »Živelja sloboda i ujedinjena Slovenija u slobodnoj i demokratskoj Jugoslaviji!«

O GOSPODARSTVU

Na Zboru je bilo izrečenih seveda tudi več misli o gospodarstvu in gospodarjenju, ki je še danes naša slaba točka. Neke kateri so poudarjali, da morajo priti na gospodarske položaje zanesljivi ljudje. Odposlanec kmet Alojzij Lazar iz Dobrnica, je podal takole mnenje:

»... V gospodarstvo naj pridejo zreli ljudje, ne pa stari ljudje, otroci in ženske. Poudarja se, da morajo priti na taka mesta najprej zanesljivi ljudje. Jaz pa poudarjam, da mora biti na mestu predvsem sposoben človek, kajti pregovor pravi, da več škodi neumen prijatelj kakor pameten sovražnik.«

Seveda je v knjigi o Zboru odposlancev še veliko zanimivih misli. Še danes je zanimivo branje, posebno še, če primerjamo, kaj so si odposlanci vse obetali po vojni in kaj se je od tega danes uresničilo in kaj ne, saj smo marsikatero napako iz stare Jugoslavije v novi bolj ali manj dosegli no ponovili.

JOŽE PRIMC

Za en telefon mleko 15 krav

»Šentjanž je bil že ves čas po vojni zapostavljen, kot da je bila politika naravnata tako, da bi se ljudje iz teh hribovskih vasi morali čimprej izseliti. Tako so ljudje sprejeli ukinitve podružničnih šol na Kalu in Velikem Cirkniku in premajhen posluh za izboljšanje cestnega omrežja, v zadnjem času pa telefonije,« ogorčeno pripoveduje predsednik sveta krajevne skupnosti Šentjanž Ciril Brečko.

Krajane v Mirnski dolini, tudi tiste, ki živijo v krajevnih skupnostih Krmelj in Tržišče, smo obiskali, da bi raziskali, kje se zapletajo stvari. Ko so nas ljudje po telefonu klicali na uredništvo, so se predstavljali bodisi kot Jožeti, Francelj ali Janezi, vsi po vrsti pa so ostro kritizirali novomeško ptt podjetje, češ da je krivo popolnega zastoja pri izgradnji telefonskega omrežja v tem koncu sevniške občine. Ob tem smo takoj pomislili, da utegne biti scenarij podoben kot na Bizeljskem in v Pišecah v brežiški občini, kjer so že zdavnaj siti praznih obljub petetejencev. No, v Mirnski dolini na delavce novomeške PTT še niso ravno alergični, so pa že tudi izgubili zaupanje.

Ko krajani takole bentijo, da so šli na led in lani julija plačali dinarsko protivrednost za 1000 zahodnonemških mark, kar naj bi bila približno polovica cene telefonskega priključka, vsaj po zagotovilu strokovnjakov PTT Novo mesto na sestanku septembra lani, jim ti vračajo žogico. Ne le predsedniku gradbenega odbora za telefonsko omrežje v krajevni skupnosti Krmelj Francu Kosu, ampak še komu izmed 75 novih naročnikov, ki teritorialno sicer spadajo pod Tržišče, se je zameril neki direktor PTT Novo mesto, ko je

rekel, da so gradbeni odbori krivi za zastoje, ker niso bili optimisti. Če bi bili trdno prepričani o končni delovni zmagi, bi bili ljudje menda tudi pripravljeni prispevati po pet do šest starih milijard za telefonski priključek. Kakšno bi bilo to prepričanje ljudi, ki se že sprijaznijo, da bodo plačali okrog 2000 mark za telefon, naslednji dan pa je številka že okrog 4000 DEM, si lahko mislimo.

Ciril Brečko je takoj slabe volje, ko se spomni, kako so Šentjanžani že lani posekali okrog 400 dreves za drogove za značni telefonski kabel, a se močno boji, da bodo drogovci zgnili, predno bodo služili namenu. V Šentjanžu so bili zares solidarni do odročnejših krajev in ljudi, ki so že tako udarjeni, ko morajo pozimi sami splužiti okrog 140 kilometrov poti in jih tudi posipati, če sploh hočejo priti v dolino, skratka, da niso še bolj odrezani od sveta. Za telefonski priključek je bil enak prispevek.

Šentjanžani so imeli le pomisleke, ali je prav, da morajo vse delati tako strogo po projektu, se pravi vleči kabel takšnih zmogljivosti, da bi bil možen telefon tudi v že zdavnaj opuščenih domačinah, ali tja, kjer ni pravega zanimanja. PTT Novo mesto je seveda treba pohvaliti, da se tokrat ne gre za kratkovidne razvojne politike, toda prav imajo tudi krajani, ki zahtevajo, naj PTT



to velikopoteznost pri snovanju telefonije vsaj delno poplača. Seveda je to ostala le pobožna želja krajanov, ker PTT pač nima denarja še za kaj pomembnejšega, kaj šele, da bi zalagal denarce za rezervne linije. V Šentjanžu naj bi slehernega izmed 108 novih naročnikov stal priključek po novem predračunu okrog 4770 DEM. Da je to zanje prehudo breme, dokazujejo s praktičnimi izračuni, namreč, da bi moral delavec prispevati 14 do 16 poprečnih plač, kmet, ki ima 15 krav z mlečnostjo 3300 litrov, pa bi moral vse leto dati za telefon ves zaslužek od oddanega mleka. Tudi zato upajo, da v tej akciji ne bodo ostali sami. Moti pa jih, da v medkrajnem kablu med Krmeljem in Šentjanžem ne vidijo zakopanih le svojih 100.000 mark, mrtev kapital, ampak tudi površnost poštarjev, ki se spet opravičujejo zaradi pomanjkanja denarja. Kot pravi Brečko, delavci PTT namreč kablov sploh niso spojili, verjetno zato, da jih bodo lahko kdaj drugi, ko bo treba spet malo kopati po zemlji.

V Tržišču, kjer je 52 novih naročnikov, ljudje opozarjajo predsednika gradbenega odbora Jožeta Jeneta, da v prihodnje ne bodo več dovolili razkopavanja po svoji zemlji, če ne bodo jarki takoj zasuti. Zdaj so morali krajani sami zasuti okrog 800 metrov jarka, ki je še po enem letu ostal prazen, brez kabla. Ko bi brigadirji vedeli, kako se nekdo norčuje iz njihovega dela in žuljev, bi jih bilo prihodnjič na mladinskih delovnih akcijah gotovo še manj! Na Malkovcu pa strokovnjaki PTT ne pustijo, da bi šel kabel po drogovi, zakaj, stroka že ve.

Naj strnemo! Krajani v Mirnski dolini se ne morejo izogniti vtisu, da jih bo PTT še lep čas vlekel za nos, ker pač nima denarja, od ljudi pa bi rad pokasiral čim večji delež, da si ne bi potem več mogli premisliti in odstopiti. Če bi vedeli, v kakšno španovijo se podajajo, bi marsikdo raje hranil marke. Tisti, ki so bili jasnovidci, se danes lahko le prizanesljivo smehljajo obupanim sokrajanom.

P. PERC

Obzorja

DAR MOJH ROK

Dejstva so tu, zadovoljive razlage pa ni. Ta preprosta in točna ugotovitev dr. Antona Trstenjaka pač najboljše postavi na prvo mesto pojav, ki mu pravimo bioenergija in zdravljenje ali vsaj lajšanje bolezenskih tegob z njo. Bioenergetsko zdravljenje je postalo v zadnjih letih strašansko zanimivo za najširše sloje prebivalstva, skoraj da ga ni večjega slovenskega kraja, kjer ne bi deloval vsaj en bioenergetik. Znani so mnogi primeri, ko je bioenergetsko zdravljenje pomagalo bolnim, in če ne že trajno, pa vsa časovno olajšala bolezenske tegobe številnim bolnikom. Znanost, tako imenovana šolska medicina, tovrstni praktiki zdravljenja ne more prižgati zelene luči niti je priznati za znanstvenih dognanjih utemeljen način zdravljenja. Kljub zadržanosti uradne medicine pa ljudje iščejo pomoč pri posameznikih, ki imajo nevsakdanji dar, da lahko ne preprost način pomagajo bližnjim.



Med najbolj poznanimi slovenskimi bioenergetiki je nedvomno Terezija Kadunc z Bleda, ki že več kot desetletje s polaganjem rok, masažo in bioaktivnim alkoholom lajša trpljenje premnogim bolnikom, uspešno zdravi nekatere bolni in ozdravlja tudi take primere, nad katerimi so zdravniki dvignili roke. Ob vsem svojem nedvomno izrednem daru diagnosticiranja in zdravljenja ostaja preudarna in poštena ter ne zbujala lažnega upanja tam, kjer ga ni, še manj pa se na račun svoje izjemne sposobnosti okorišča.

Nedolgo tega je v sodelovanju z Evropsko kulturo v samozaložbi izdala knjigo Dar mojih rok. V nji stvarno, brez preveličevanja piše o svoji življenjski poti in izkušnjah, razloži, kako odkriva boleznin in kako terkatere lahko ozdravi, katere olajša, pred katerimi pa ostaja tudi sama nemočna. Posebej prepričljiv del knjige, ki je tudi najbolj obsežen, so poročila in pisma ljudi, ki so poskali in našli pomoč pri Kaduncu. Ta del je naravnost pretresljiv, saj razkriva, koliko je trpljenja skritega med nami.

Zanimivo dopolnilo vsemu so uvodne besede strokovnjakov in mnenja zdravnikov.

M. MARKELJ

ZIDARJEVE NOVELE

Bralci komajda še lahko sledijo Pavletu Zidarju, toliko je že napisal in izdal. Najnovejša knjiga tega plodovitega pisatelja ima naslov Telegram, izšla pa je v znani zbirki Vrba pri Prešernovi družbi. Z njo se Zi-



dar spet predstavlja kot novele, avtor krajših pripovedi. V knjigi so združene tri novele: Tihožitje zgodnje jeseni, Les in Telegram.

V teh novih pripovedih srečujemo Zidarja kot starega znanca, ki nam ima vedno kaj novega in zanimivega povedati, kajpak na njemu lasten

pozornost. Novejša dela našega priznanega seksologa dr. Marijana Košička, avtorja številnih poljudnih in znanstvenih del, pa jo zasluži.

Njegova knjiga, ki je nedolgo tega izšla pri Mladinski knjigi, nosi kratak, a značilen naslov Moški v škripcih in tako že z naslovom samim dovolj zgovorno pove, da je namenjena moškim, ki so v svojem spolnem življenju zašli ali so jih doletele težave, predvsem pa tista poglavitna, ki moškemu pač najbolj odločilno odreja spolno življenje, to je spolna nezmožnost ali impotenca.



Košičkovo pisanje o spolnih težavah moškega je poljudno, zasnovano na spoznanjih, ki so preplet poglobljenega strokovnega znanja in izkušenj in dolgoletne zdravniške prakse. Teoretičnim razmišljanjem in razlagam pogosto podaja v ponazoritev primere iz življenja in iz svoje prakse. Zaradi tega je knjiga zelo berljiva in razumljiva tudi širšemu sloju bralstva, pa naj se avtor loteva zapletenih psiholoških ozadij impotence ali fizioloških vzrokov.

V pisanju dr. Marijana Košička je opazna njegova osnovna opredelitev za spolnost, ki človeka bogati, ga osrečuje in zadovoljuje v vsej njegovi celoti, ne zgolj v telesni telodabi ali sodobnem hlastanju po užitku. In čeprav je knjiga namenjena moškemu bralstvu, bo koristno ter zanimivo branje tudi za ženske.

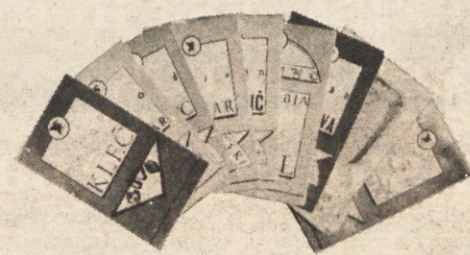
MiM

MOŠKI V ŠKRIPCIIH

I. Z.

Zabeleženo

VČASIIH EDINA MOŽNOST



Ni se še zgodilo in se najbrž tudi ne bo, da bi založbe natisnile vse, kar dobijo od avtorjev. Tega ali res ne morejo, za kar imajo v zdajšnjih časih zelo tehtno opravičilo v pomanjkanju denarja, ali pa nočejo, vendar pravih razlogov za zavrnitev ne navedejo. Namesto poštene, odkrite besede slišiš največkrat vse mogoče izgovore, ki pa jim ne moreš verjeti. Malo bolj vpljudni založniki pa te pustijo v negotovosti vse dotlej, dokler te ne popade sveta jeza in vzameš rokopol nazaj. In tako se je dogajalo in se še, da neko delo ne more iziti pri uradni založbi samo zato, ker se dotika prepovedane teme, ker preveč drzno razgalja problematiko ali pa nosi kak drug le prevelik greh zoper kriterije preveč okostelnih urednikov. Je že bilo kaj, kar je do zdaj temu ali onemu piscu onemogočilo izid, četudi je predložil izjemno dobro delo, to pa so v preteklosti najpogostejše doživljali mladi.

Tako pri uradnih, državnih založbah, predvsem pri osrednjih, ki so celo izbirnejše od ostalih, manjših. Seveda pa zavrnitev pri njih ni tudi pomenila, da »sporno« delo ne bo nikoli izšlo. Včasih niti ni bilo treba dolgo čakati na natis. Neuslišani avtor se je največkrat sam zapeljal do kake manjše tiskarne in knjigo izdal v samozaložbi. Tako so kljub temu izšle pesniške zbirke, kot so Šalamunov Poker, Zajčeve Požgane trave in Tauterjeve Svinčene zvezde, ki štejejo za temelje sodobne slovenske poezije. V samozaložbi ali v drugačnih založniških aranžmajih pa je na Slovenskem izšlo samo v zadnjih dvajsetih letih prek sto literarnih in drugih del. Med avtorji so pisci najrazličnejših generacij, od najmlajše, ki šele stopa v svet literature s svoji-

mi prvenci. Alternativno založništvo, kamor pa ne sodi le samozaložništvo, je danes pravzaprav edina možnost, da mnoga dela sploh lahko izidejo. Mladi so si že pred leti omislili lastno založbo Aleph, ki deluje pri književni mladini Slovenije, vzcvetela pa je tudi mala vrsta zasebnih založb in nekaj med njimi je programsko prav uspešnih.

Med najatraktivnejše alternativne založbe sodi ljubljanska Emonica, ki jo je ustanovil pesnik Dušan Cunjak, nekdanji tiskar pri Mladinski knjigi. Založbo Emonica je predstavil javnosti ob promociji pesniškega prvenca Jadranke Matič-Zupančič iz Novega mesta, ki je izšel pod naslovom Jezik u nastajanju in kot prva knjiga založbe. Po nekoliko negotovem začetku so začele knjige te založbe pogostno prihajati na knjižne police. Samo od konca lanskega leta in letos je Emonica pod Cunjakovim vodstvom izdala devet novih pesniških zbirk slovenskih avtorjev. To so Odjedanje božjega Milana Dekleve, Pinska Milana Vincetiča, Siva Milana Klečiča (izšle lani), Angel s scufanimi krili Esada Babičiča, Mreža Braneta Mozetiča, Kamani kamen kamen besedo Iva Frbežarja, Ihta smeri Maje Vidmar ter Zibel in Kača pod kamnom (s prevodom v albanščino) Željka Kozinca. Nove knjige se vrstijo, izkušnje je z vsako več, Emonica se je v slovenskem založništvu trdno zasedla. In kdo od alternativnih založnikov na Slovenskem bi imel več povedati o tej dejavnosti na nedavnem štajerskem srečanju slovenskih književnikov kot prav Dušan Cunjak? Programski vodja srečanja Peter Božič ga je povabil in Cunjak je spregovoril.

I. ZORAN

Ima Dolenjska pravico do dobre elektrike?

»Dolenjska ima pravico do enako kvalitetne električne energije kot vsa ostala Slovenija. Če se v razvitih sistemih nekaj ne reši deset, celo dvajset let, potem leti še kdo, ne le odgovorni minister, in prav je tako.« To so besede predsednika republiškega komiteja za energetiko Gvida Kacala na nedavnem — še enem — sestanku o problemu preskrbe dolenjske regije z električno energijo v Novem mestu. Minister je še premlad — po letih in po ministrskem stažu —, da bi nosil odgovornost za to, da bi Dolenjska že kar dve desetletji očitno preč strpno opozarja in premalo glasno zahteva rešitev problema kritične oskrbe tega predela Slovenije z električno energijo, sicer pa je tudi prvi, ki je zares prisluhnil glasovom in protestom z Dolenjske in ki z občutkom odgovornosti trdi, da je problem nujno rešiti.

Protesti z Dolenjske pa so dejansko vse bolj ogorčeni, pomešani z napovedmi o bojkotu plačila električne energije. Kt čudnega, bolj se je čuditi dosedanjim dolenjski potrpežljivosti, racionalnem obnašanju v neracionalnem sistemu. Stanje v elektroenergetski oskrbi Dolenjske, ki je problematično že več kot desetletje, je sedaj tako kritično, da ne le, da ni zaradi tega možen nikakršen razvoj več (Beti Metlika je že dobila negativen odgovor na prošnjo, da dobi dodatno električno energijo za novo tehnologijo), ampak je pod vprašaj tudi obratovanje sedanje industrije, ki v slovenskem okviru sploh ni tako nepomembna, posebno glede na izvozne dosežke. Pretežno predelovalna industrija na Dolenjskem in v Beli krajini služi s prodajo na tuje, v večjem delu zahtevne zahodne trge prek 30 odstotkov prihodkov, kar predstavlja okrog 12 odstotkov slovenskega izvoza.

Že več kot 40 let so na Do-

lenjskem in v Beli krajini problem v industriji nizke napetosti električne energije. So meseci, ko je normalna napetost prej izjema kot pravilo, saj so nizke tja do polovice vseh ur v mesecu. Značilni in problematični so tudi napetostni sunki, v zadnjih mesecih pa je bilo tudi nesorazmerno veliko izpadov sistema, na primer samo julija prek 20. škoda v gospodarstvu je seveda ogromna. Vsak izpad pomeni nov vklop, ki uničuje elektroenergetske naprave. V novomeški Krki, največjem jugoslovanskem izvozniku zdravil, ki si je mesto in dobro ime na tujem tržišču pridobila z več kot dvajsetletnim trdim in dobrim delom, hitro pa ga lahko izgubi, se ob izpadih zmedejo programi mikroprocesorjev, ki vodijo tehnološke linije, čisti prostori se kontaminirajo, uničijo se fermentacijske sarže. Škoda in izpad dohodka zaradi električne energije samo junija, julija in avgusta so v Krki ocenili na dobre tri milijarde dinarjev.

V Novolesu nastalo škodo zaradi izpadov in napetostnih nihanj električne energije letos ocenjujejo na 420 tisoč dolarjev, škodo na elektroenergetskih napravah pa na blizu 100 milijonov dinarjev. V Beti vsak izpad v programu preje naredi za 650 milijonov dinarjev škode in do srede avgusta je bilo letos 13 takšnih izpadov. V programu metraže v predilnici povzroči enourni zastoj za dobrih 15, v barvarni pa za 243 milijonov dinarjev škode. Tu so seveda še dodatni stroški vzdrževanja in popravil, slabša kvaliteta izdelkov itd. V Tesnilih Trebnje škodo na ta račun v prvih sedmih mesecih ocenjujejo na 347 milijonov dinarjev. V Novotoku vsak enourni zastoj v proizvodnji naredi za 150 milijonov dinarjev škode in pa težje ocenljivo slabšo kvaliteto izdelkov. V Žitu tozid Pekarna in slaščičarna so letošnje škode do 15. avgusta zaradi izpadov elektrike ocenili na 185 milijonov dinarjev, v Iskrni Žužemberku na dobri 2 milijardi itd. Zneski neposredne škode in izpada dohodka gredo skupaj v vrtoglavice višine. Ne le v Krki, ampak tudi drugje pa je pravzaprav najhuje, da nekvalitetna preskrba z električno energijo onemogoča uporabo zahtevnejših tehnologij in proizvodnjo kvalitetnih izdelkov,

ki bi bili konkurenčni in razvrščeni v višje cenovne razrede na zahtevnih mednarodnih trgih (kot da tu ni dovolj drugih ovir, mora biti še elektrika!). Pri tem pa dosega dolenjska izvozna industrija 3 dolarje v izvozu na uporabljen 4 kWh, medtem ko je slovenska industrija daleč pod tem dosežkom.

Kaj bi bilo treba narediti za izboljšanje razmer, je znano. To je povedala že študija leta 1980, tako rekoč vsi objekti pa so tudi bili v planu do 1985. Kar je bilo narejeno, je bilo s petletno zamudo. Glavni objekti, ki so vsi enako pomembni za rešitev problema, pa še kar čakajo, da bodo končno le postali v Sloveniji in njenih vodilnih glavah toliko pomembni, da se bo zanje našel denar, čeprav je bilo po prvotnem terminskem planu iz leta 1984, ko se je začela akcija za izgradnjo dolenjske 110 KV daljnovidne zanke, določeno, da bo celotna zanka zgrajena do leta 1986. Pa seveda ni bila in potem je prišel problem lociranja avto ceste, na kar se najodgovornejši slovenski elektroenergetiki sedaj tako radi izgovarjajo. Kako kaže trenutno? Na v začetku omenjenem sestanku je predstavnik republiške elektroenergetske skupnosti razložil, da je ta dolenjska zanka, ki jo je treba gledati kot celoto (razdelilna transformatorska postaja Krško, razdelilna postaja Hudo, daljnovod Krško-Hudo, potem je tu še daljnovod Osojnik—Metlika), izvedljiva do 1993(!), če bi financiranje teklo normalno, pa sedaj ne povsem (vsi niti razvojnega dinarja ne prispevajo, kot je določeno, medtem ko Dolenjska redno izpolnjuje obveznosti in daje letno toliko, da bi v štirih letih »pokrila« to dolenjsko zanko), tako da se izvedba odmika. Dragih kreditov si seveda nihče ne upa najemati, medtem ko je v Sloveniji že odprta (preširoka investicijska elektroenergetska fronta. Mirno razglabljanje predstavnika ISEP-a je razburilo dolenjske gospodarstvenike. Ti so prišli na sestanek v pričakovanju resnih informacij o načrtovani izgradnji z roki, seveda čim krajšimi, potem pa takšne informacije in naštevanje nekaj prioritete v Sloveniji, za katere do takrat še nihče ni slišal.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

32 črnih smetišč ob vodi

Ekološke katastrofe so se letošnje poletje v Sloveniji vrstile ena za drugo. Onesnaženost voda je dosegla kritično stopnjo. Zgodilo se je to, na kar so nas že leta in leta opozarjali strokovnjaki. Toda še vedno je veliko ljudi, ki ne verjamejo, da se kaj podobnega, kot se je to poletje dogajalo v mariborsko-ptujski regiji, lahko že jutri zgodi tudi njim. Ekološka zavest ljudi je še vedno zelo majhna.

Tudi novomeška občina, kljub temu da zaenkrat še ni imela večje ekološke katastrofe, se vse pogostejše srečuje z vprašanjem količine, sestave in odlaganja industrijskih in gospodarskih odpadkov. Nepravilno deponiranje odpadkov lahko kaj kmalu povzroči zastrupitve voda. Tako je leta 1982 začela delovati nova sanitarna deponija v Leskovcu in zamenjala lokacijsko neprimerno deponijo v Žabjeku. Leta 1986 je bila na novomeškem področju narejena tudi študija o neurejenih oziroma črnih odlagališčih odpadkov, verjetno pa se je njihovo število do danes še povečalo. Takrat so v 18 krajevnih skupnostih našli 66 črnih odlagališč. Naslednje leto, novembra 1987, je občina Novo mesto izdala odlok o ravnanju z odpadki. Odlok govori o zbiranju, odvozu in deponiranju odpadkov, zahteva pa tudi sanacijo črnih odlagališč. Del teh črnih odlagališč je že saniranih, največ pa bo k ureditvi tega problema prispevalo urejeno zbiranje in odvoz smeti iz vseh večjih novomeških naselij, ki so navedena v odloku. Do sedaj je Komunalni uspešno vplel v odvoz smeti le v Dol. Toplicah in Žužemberku, sedaj pa se odpravljajo v Belo Cerkev. Pri svojem delu pa, kot je povedal Bojan Strmec, vodja

komerciale na novomeški Komunalni, pogosto naletijo na odpor ljudi do urejenega odvoza odpadkov. Slišati je celo trditve, da pri njih odpadkov sploh ni. Toda od kod potem vsa ta črna odlagališča? »Tudi v Žužemberku in Dol. Toplicah so se ljudje zgovarjali, da pri njih ni smeti, sedaj pa so kljub temu zabojniki polni,« pripoveduje Bojan. Stroški odvoza smeti iz oddaljenih naselij so dosti večji, kot pa je sam odvoz po Novem mestu, toda na žalost postaja to nuja, če si hočemo tudi jutri natočiti kozarec čiste vode.

Komunalci so prvotno računali, da jim bo hitreje uspelo uvesti reden odvoz odpadkov iz večjih naselij, toda kasneje se je izkazalo, da spremlja uvajanje nove navade tudi kopica problemov. Zelo pogosto so sporna točka med komunalci in krajanji tudi zabojniki za smeti, kajti po odloku si jih mora nabaviti vsak sam. Komunalci svetujejo ljudem, naj si več krajanov skupaj nabavi 700-litrski zabojnik, ker je s tem cenejši prevoz, poleg tega imajo pri komunalni vse več vozil, ki lahko sprejemajo le tako velike zabojnike. Z dobaviteljem imajo celo pogodbo, da v primeru večjega števila naročnikov cene zabojnikov zmanjšajo. Toda do sedaj se ljudje še niso poslužili te ugodnosti. Najraje vsak sam odhiti v trgovino in si kupi 80-litrski zabojnik, ki pa slej ko prej ne bo več uporaben, ker novejši avtomobili niso prirejeni za to velikost. Kot pravijo, se ljudje za večje zabojnike ne odločajo, ker se s tem izognejo morebitnim sporom s sosedi, smrdu iz zabojnika, če bi leta stal pred njihovo hišo, ali pa oddaljenosti do zabojnika.

»Prej ko bomo uredili odvoz odpadkov, prej bomo preprečili nastajanje novih črnih odlagališč,« se zavedajo v Komunalni. Načrtujejo, da bodo v kratkem uredili odvoz smeti še v Beli Cerkev, Šmarjeti, Škocjanu, Birčni vasi in Mirni Peči. Za primer naj navedemo, da so samo v krajevni skupnosti Mirna Peč odkrili štiri večje neurejene smetišča: na po-

bočju pod cesto med Ivanjo vasio in Globodolom, v gozdu v Dolenji vasi, v gozdu ob glavni cesti Mirna Peč — Dolenja vas in v Češenski hosti v Gornji Mirni Peči. Na vseh štirih smetiščih je sestava odpadkov podobna. Prevladujejo gradbeni odpadki, PVC, stekleni, leseni in sveži gospodinjinski odpadki, svoje mesto pa je tu našla tudi avtomobilska karoserija in bela tehnika.

Črna odlagališča pa ne kazijo le okolice, močno lahko onesnažijo tudi vire pitne vode, saj je kar 32 črnih smetišč v neposredni bližini vodotokov in izvirov. Ker pa ima novomeška občina velik del karbo-natnih kamnin, so izviri vode ekološko toliko bolj občutljivi. Vodja Vodooskrbe Darko Kastelic pravi, da imajo največ problemov z oporečnostjo vode po močnih in izdatnejših padavinah. Takrat se poveča predvsem bakteriološko onesnaževanje, povečana pa je tudi količina nitrinov in pesticidov, vendar do sedaj, kot pravijo, tudi to še ni preseglo dovoljenih meja. Po močnih nalivih npr. dobijo onesnaženo vodo v zajetje v Stopičah že po petih urah. To je predvsem nesnaga, ki jo spere dež s po-bočij Podgorja. Bakteriološka onesnaženost je posledica neurejenih gnojšč v naseljih nad zajetjem vode. Podobno se dogaja v drugih zajetjih. Da se to ne bi dogajalo, bi morali zgraditi čistilne naprave, ker pa te zelo veliko stanejo, so komunalci ubrali drugo pot: do čiste pitne vode iz podtalnice poskušajo priti s pomočjo vrtin. Zvrtali so že preko 15 vrtin, ki segajo tudi do 200 metrov globoko. V zadnjem času so se zelo dobro opremili tudi z aparaturami, ki jih rabijo pri iskanju in vzdrževanju čiste vode. Prav zajetje v Stopičah so že rešili z vrtinami.

Toda če bo naš odnos do narave še naprej isti, bodo tudi vrtine kmalu zaman. In ko se zgražamo nad kvaliteto vode, ki priteče po vodovodu, se spomnimo, koliko kraških vrtac smo na črno zapolnili z odpadki. Mogoče je tudi tam v bližini kak izvir vode.

J. ŽAGAR

OBRAZI

Duša je vklesana v kamen

Dirk Heij ima veliko prednost: obvlada jezik, ki je internacionalen, pa zato razumljiv vsem kjerkoli na tej zemeljski obali. To je jezik umetnosti. Dirk je v prvi vrsti kipar, čeprav tudi riše, izdeluje grafike, freske, slika na steklo, portretira in še bi naštevati stvari, ki se jih loteva, da bi kar najbolj izžareval ustvarjalni ogenj, ko ta razsaja v njegovi duši. Dirk je akademski kipar in kot tak tudi obsojen na to, da ustvarja in daje svoje stvaritve v presojo: »Res je, da delam iz sebe, toda smisel mojega dela se potrjuje šele v drugih. Tako je v umetnosti. Tudi igralec, pa naj bo še tako bleščeč, potrebuje občinstvo. Brez njega je mrtev, nem. Sem pa v prvi vrsti kipar in ljubosumen sem na slikarje, ki lahko v nekaj potezah in na hitro zabeležijo vtis, določeno občutje, razpoloženje. Kiparjenje pa traja dneve, tedne, mesece. V tem času pa se človekova razpoloženja tako menjajo, da je treba res precejšnjo mero discipline in profesionalnosti, da zamisel spelješ do konca tako, kot si jo zasnoval. Spominjam se, da sem nekoč delal kip spokojno ležeče sproščene deklice. Ko sem pričel kip delati, sem imel v sebi pravo predstavo in pravo razpoloženje. Ko pa je preteklo nekaj tednov dela, so se moja razpoloženja strahovito menjavala, na to pač vpliva okolje, osebno življenje, da sem kip res s težavo dokončal. Prepričan sem,

da so bile osebne travme, ki sem jih v tem času doživljal, nekako nezavedno kljub vsemu vklesane v kamen. Pa še nekaj je, zaradi česar bolj cenim kiparstvo kot pa druge vrste upodabljanja umetnosti, to je oblikovanje v prostoru. Kip je znotraj krogle in iz katerekoli perspektive ga pogledaš, mora nekaj povedati, predstavljati. Kip je nekaj od zgoraj, od spodaj, s strani. Tu ni spredaj in zadaj.«

Pravzaprav sem prišel k Dirku v Dragatuš zato, da bi se pogovoril z njim o tem, kako se počuti tukaj med nami, saj se je v Slovenijo preselil šele pred dvema letoma, in to iz Holandije, ki je kulturno, jezikovno pa tudi gospodarsko precej drugačna. Dirk pa se najraje pogovarja o umetnosti, o ustvarjanju. Stvarem, po katerih sprašujem, ne daje bistvenega pomena: »Seveda me imajo tukaj ljudje za tujca, vendar je to čisto normalno. Če bi prišel z drugega konca Slovenije, stvari pač ne bi bile dosti drugačne. Če si prišel, se moraš sprijazniti s tem, da te bodo jemali kot takega. Spominjam se, da sem se preselil v Holandijo, pa je bilo precej podobno. Približno enako je povsod. Važno je, kaj ima človek v sebi, kako on sprejema spremembo.«

Dirk Heij je prišel prvič v Jugoslavijo leta 1974. Takrat naj bi v Slovenj Gradcu sode-



loval pri neki zadevi. Potem je prišel še večkrat in dobil tukaj čedalje več prijateljev. Sčasoma se je spoznal tudi s sedanjo ženo Janjo, germanistko, doma iz Velenja. Poročila sta se. Ona je delala tukaj kot učiteljica, on je delal v Holandiji. Čuden zakon, katerega evropska razpetost se je pred dvema letoma skrčila na Dragatuš. Tukaj Janja poučuje jezike, Dirk pa je svoje življenje tudi tako uredil, da mu ni treba več nazaj na Nizozemsko.

»Sedaj sem svobodni umetnik, oskrbljen za življenje in pravzaprav v taki poziciji, o kateri sem včasih lahko le sanjal. No, kar se delovnih pogojev tiče, mi pa še marsikaj manjka. Delam v stanovanju, kadar se drugi umaknejo, pa v garaži, zato je avtomobil vedno parkiran na dvorišču. Kot kipar bi nujno potreboval atelje,« pravi Dirk in pokaže knjižne police, lesene obloge in kuhinjsko mizo, vse narejeno iz naravnega lesa: »Pa tudi takega dela se ne ustrašim. Vse, kar je treba delati v zvezi z lesom, me zelo veseli.«

Pogovorni jezik v družini je angleški, čeprav je Janja že osvojila nekaj holandskega, Dirk pa tudi že obvlada toliko slovensko, da ga ne bi ravno prodali. S to mešanico jezikov ki se uporabljajo v družini, še najbolj naravno zrasel njun petletni sin Blaž. Njemu je sicer slovenski jezik prvi, saj je to jezik njegovega okolja, prav spreten pa postaja že tudi v holandskino. Zanimaja pa ga, kako se temu ali onemu reče tudi po angleško, in marsikateri pojem je že osvojil. Po njegovih stopinjah gre tudi dobri dve leti stara sestra Ana.

Dirk je v Sloveniji že nekajkrat razstavljal, tudi v Črnomlju, tako da njegovo umetniško delo ni neznanica za njegove nove sosede. Pravi pa, da se bo angažiral tudi pedagoško. Na srednji šoli naj bi vodil likovne tečaje in tako prenašal svoje bogato znanje na mladi rod. Komunikativen kakor je, gotovo ne bo imel težav z jezikom.

TONE JAKŠIČ

Brežice: vse manj debelih otrok

Začetki specializiranega zdravljenja otrok v Brežicah segajo v leto 1957, ko je v bolnici in v zdravstvenem domu začela delati dr. Ježeva, specializirana pediatrija. Po letu 1972 je delo nadaljevala samo še v bolnici, medtem ko sta otroški oddelek v zdravstvenem domu prevzeli dve novi zdravnici, dr. Petričeva in dr. Odobaša. Po odhodu slednjih dveh je bil zdravstveni dom kar štiri leta, vse do leta 1987, brez pediatrije. V tem času so bile razmere dokaj neurejene. Otroci niso imeli stalnega zdravnika, temveč je z njimi delal pač zdravnik, ki je imel čas.

Pediatrični oddelek v bolnišnici je danes kadrovsko zelo dobro zaseden, otroci so lepo nameščeni in oskrbovani ter deležni dobrega strokovnega dela. Toda po ugotovitvah komisije za strokovni inštrukcijski nadzor iz Univerzitetne pediatrične klinike je v Splošni bolnici Brežice nekoliko slabša nastanitev mladih kirurških pacientov. Prav tako so kot pomanjkljivost navedli, da ni direktnega dohodka na oddelek, ampak je ta možen le preko internega oddelka, in da ni direktna povezava z dvigali. Otroški zdravniki so preobremenjeni s številnimi dežurstvi, ker je v manjšem kraju pač manj zdravnikov, a dežurati je vendarle treba vsak dan.

Zdravstveni dom še do nedavnega ni imel dispanzerjev, kar nekateri smatrajo za veliko pomanjkljivost. Šele v letu 1986, ko je Zdravstveni center Brežice vodila prisilna uprava, so utemeljili dispanzersko službo. Tako so se v Brežicah kar s precejšnjim zaostankom za ostalo Slovenijo oblikovali dispanzerji za medicinska dela, za žene, za otroke. Danes v otroškem dispanzerju zdravstvenega doma delata specia-

list pediater in posebno usposobljena splošna zdravnica.

Otroško zdravstvo je ločeno na oddelek za predšolske otroke, teh je v brežiški občini 2400, in za šolsko mladino (3500). Tudi ločitev zdravljenja šolskih in predšolskih otrok so v Brežicah izvedli precej pozno.

Spomladi 1987. leta je komisija za strokovno instrukcijo o otroškem dispanzerju v Zdravstvenem domu Brežice ugotovila naslednje:

»Prostori otroškega dispanzerja so funkcionalni, pomanjkljivost je le v tem, da v nobeni izmed ambulant ni kisika. V otroškem dispanzerju je komisija ugotavljala slabo organizacijo dela, izredno slabo kadrovsko zasedbo (za otroke skrbe trije zdravniki, od tega le en pediater). Kurativa in preventiva nista ločeni. Slika je sedaj slabša kot pred leti, ko so v okviru tega dispanzerja delovale tri posvetovalnice za novorojence. Nujno je ustrezno kadrovsko okrepiti otroški dispanzer in ločiti kurativno od preventive.«

Danes je, kot kaže, kadrovska zasedba še slabša. Lansko leto je imel zdravnik v ambulanti za predšolske otroke čez 12.000 pregledov, zdravnica v šolskem dispanzerju pa preko 11.000. To znese povprečno 50 pregledov na dan, kar je daleč nad republiškimi normami, še posebno v zimskem času, ko imata zdravnika tudi 70 do 100 pregledov na dan. Če dobro preučujemo, ostane na otroka tri do štiri minute, kar je popolnoma v nasprotju z vsakim pravilom o dobrem strokovnem delu. Razen najnujnejšega pregleda bi vsaka mlada mama rada še kup nasvetov o negi in zdravljenju svojih otrok, zdravnik pa nima dovolj časa, zato nastaja obsejstransko nezadovoljstvo.

Dr. Marko Lipovšek, ki je trenutno edini pediater v brežiškem zdravstvenem domu, pravi: »Republiške norme določajo, da je na 1800 otrok potreben en pediater, če pa izvaja kompletan program zdravstvenega varstva otrok, ki ga določajo na republiški ravni, pa mu pripada 4000 otrok. Po teh kriterijih bi pri nas rabili dva specialista za šolsko mladino in še dva za predšolske otroke. Očitno pa je, da to še dolgo ne bo mogoče, saj bomo komaj zagotovili dve novi medicinski sestri za dr. Župančičevo, ki se bo vrnila s specializacije za šolsko mladino. Bo pa potem že mnogo bolje, saj bomo pokrivali ves dan.«

Dr. Lipovšek sicer pohvali Zdravstveni center, da dobro skrbi za dodatno strokovno izobraževanje, za strokovne knjige in revije ter da v skladu z možnostmi nabavlja tudi potrebne aparate, mnogo manj posluha pa imajo za specializacijo zdravnikov. Med strokovne slabosti šteje prako, da specialisti večkrat opravljajo tudi dela iz splošne medicine.

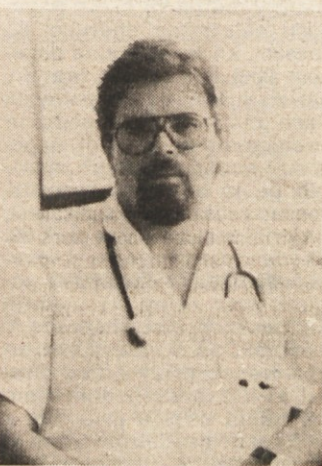
Razume, da je dežurna služba nujna in normalna, ko pa gre za opravljanje del iz splošne medicine v rednem delovnem času, gre za veliko škodo, mogoče celo za potratnost z dragocenim časom specialistov.



»Zares kvalitetno delo bo mogoče šele tedaj, ko bosta dispanzersko delo in splošna medicina popolnoma ločena. Dispanzerska dejavnost danes še nima pravega mesta in stroka še ne take veljave, kot bi jo morala imeti. Ena glavnih nalog v brežiškem otroškem dispanzerju je, da ločimo preventivo od kurative. Zdaj se v čakalnici mešajo bolni otroci z zdravimi, ki prihajajo samo na redne pregled ali cepljenja.

Drug zraven drugega sedijo tudi otroci z nalezljivimi in ostalimi boleznimi. Čeprav imamo poseben prostor za otroke z izpuščaji in nalezljivimi boleznimi, se ločevanje v praksi ne izvaja. Potrebna bi bila posebna sestra, ki bi starše in otroke usmerjala, prav tako nujna pa bi bila tudi taka ureditev prostorov. Toda zaradi kadrovskih, prostorskih in v končni fazi tudi finančnih razmer tako urejenega dispanzerja še dolgo ne bo,« nezadovoljno ugotavlja dr. Lipovšek.

Seveda je konec koncev vse povezano z denarjem in preko denarja še s politikom. Brežiška občina je, to ni nobena skrivnost, med najrevnejšimi v Sloveniji, a ima zelo razvejene in bogate družbene dejavnosti. Težko bi razvozlati zakaj in



Dr. Marko Lipovšek

kako, kajti take so bile najbrž usmeritve in politika v republiku, saj drugače takšen razrast niti ne bi bil mogoč. Toda danes, ko so nenadoma skoraj vsa bremena brežiškega zdravstva padla na ramena domačega gospodarstva, o omenjenem bogastvu ni več niti sledu, v denarju že davno ne, v programih zdravstvene dejavnosti pa tudi že izginja. Letošnjo pomlad so se pojavile resne težave in pereče vprašanje o tem, ali bomo zmogli ohraniti zgrajeno ali pa bomo tudi tako pomembno dejavnost, kot je zdravstvo, prepustili na milost ali nemilost boju za obstanek na trgu, ki povrh vsega niti ne obstaja!

Nekaj je gotovo: zdravniki, čeprav bi marsikatero kritiko zlahka namenili tudi njim, za nastale razmere niso krivi, še manj pa stroka. Če hočemo postati družba prihodnosti, bomo morali poskrbeti tudi za zdravje naših ljudi, še bolj natančno, tudi in celo še nekoli-ko bolj kot do sedaj — za zdravje naših otrok. Razvijajoče se človeško bitje je namreč zelo dovzetno za razne bolezni in deformacije, ki utegnejo imeti tudi težje posledice za posameznika in nenazadnje tudi za družbo.

»Če hočemo zdravega otroka, ni dovolj neprestano govoriti o tem, da so otroci naše največje bogastvo, potrebno je zanje več narediti in ne ostati samo pri besedah! V našem dispanzerju se trudimo, da opravljamo svoje delo po mo-

derni doktrini, ki jo goji Univerzitetna pediatrična klinika v Ljubljani. Vse težje probleme rešujemo v sodelovanju s kolegi s te klinike. Tudi v bodoče bomo poskušali obdržati visoko strokovnost, kljub temu da smo preobremenjeni. Pri tem so nam v veliko pomoč naše medicinske sestre, na kvaliteto dela pa vpliva tudi neposredna bližina bolnice. Preventivo izvajamo po predpisnem republiškem programu. Je pa tako, da dobra preventiva zahteva dobrega strokovnjaka. Dobro strokovno delo pri preventivi in pri zdravljenju pomeni manj zdravljenj v bolnišnici, kar seveda znižuje stroške zdravljenja. V tej smeri deluje tudi zdraviljenje na domu, za katero se odločamo ob rednem ambulantnem delu. Tako zdravljenje je še zlasti pomembno pri težjih bolnikih, na primer pri otrocih z malignimi obolenji,« pravi dr. Lipovšek.

Na zdravljenje otrok na domu smo skorajda pozabili, kar je spet ena izmed pomanjkljivosti, ki hkrati kaže tudi na določeno zapostavljenost zdravljenja otrok. Otrok je telesno in psihično občutljivi, zato v določenih primerih zdravljenje na domu lahko da odlične rezultate.

Kakorkoli že, tudi mi lahko zaključimo, da za zdravje naših malčkov od plenice do prvega puha pod nosom premalo skrbimo. Gospodarska kriza bo, poleg ostalega prizadela tudi zdravje otrok. Jasno pa je tudi, vsaj tistim, ki zdravstveno stanje otrok spremljajo, da je to zaradi načina življenja, klimatskih razmer in zaradi spremenjenih socialnih razmer že sedaj precej načeto. Zdravniki opažajo povečanje deležev posameznih bolezni. Na brežiškem koncu so tak primer obolenja dihal, ki so se v zadnjih letih po številu podvojila ali celo potrojila. Zanimivo je tudi opažanje, da je nimivo je tudi opažanje, da je najmanj prizanašale otrokom. To je ob dejstvu, da imamo že danes veliko umrljivost otrok, kar grozeče predvidevanje.

BREDA DUŠIČ

NAGRADE V BRACNO VAS

Zrebo je izmed reševalcev 34. nagradne križanke izbral ANKO KRIŽANEC iz Bračnice vasi. Za nagrado ji je podaril knjigo Davida Beatyja Palica, animirano sodobno pripoved o pilotu letalskega letala. Nagradniki čestitamo in ji želimo prijetno branje!

Rešite današnjo križanko in rešitev pošljite najkasneje do 2. oktobra na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Ljubljana 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 36.

REŠITEV 34. KRIŽANKE

Pravilna rešitev 34. nagradne križanke je, brana v vodoravnih vrstah, takšna: SAP, ZRAST, MOŠKAR, NASAD, ILA, DLAN, IDAM, PREMIER, DI, SAJE, ATAN, ŠOTA, AZTEKI, KRILO, MIN, ROP, ADAMS, OPIKAČA, ER, LESK, ANAS, ENA, OTTA, AKT.

MISLI

Namesto boga stoji pred nami matematična formula. Življenje je sovraštvo, venen boj.

D. KETTE

Smrt je življenje in življenje je smrt in oboje je prepleteno med seboj v večno pokončujočem ljubezenskem boju.

H. HESSE

NAGRADNA KRIŽANKA

36

JOULE	ENA OD CELIN	KRALJEVINA NA HIMALAJI	SESTAVIL J. UOR	STARO IME ZA KOROSKO	KEM SIMBOL ZA RADON	KRAVICA	GR. PODZEMJE	JAP. BOG Z USUJO GLAVO	ZLATO JABOLKO
			OCENJEVALEC MEJNA VREDNOST						
JAČVEČ									
						RIZEVO ZGANE RAVEN			
GR. POKRAJINA							3/ CUNJA		
ZNANI IND. FIZIKSPEK. TROSKOPJAN									
KARTIŠKA IGRA									
								ZENSKO IME	KOZARŠKO NAČELNIK
DL	HRV. SUNKAR (VUKOSAVI)	SIKAČOČ GLAS MOR. RIBA		STVARČICA ZVER					
DELAVEC V KOKSARNI					AVTOMATSKA ODELAVA PODATKOV PREDSTOJNIK SAMOSTANA			IVAN TAVČAR SREBRNO BELA KOVINA	
GR. DIKTIČNI PESNIK			NAELEKTREN DELEK ETOPSKI PLEMIČ			GL. MESTO GANE ARAB. ČAJ			
VZDEVEK ISKRALCA POLICA		ZOLCA	AVT. OZNAKA PRUEJORA			PRESTOLNICA ITALIJE AVT. OZNAKA TURCIJE			
POSVEČENEC				FRANSKI VERSKI DOSTOJANSTVENIK					
OSTANEK				STRAŠILO					

Zelena usoda sveta v plamenih

Uničenje tropskih deževnih gozdov že meji na katastrofo svetovnih razsežnosti — Najhujše uničenje je v amazonskem bazenu

Nebo nad zahodno Brazilijo te dni ni ne sonce in ne luna ne more predreti dima, ki se vala v višave s točkah kuršč. Kmetje so se namreč otli vsakoletnega požiganja tropskega gozda, da bi si pripravili na porušeno zemljo za nove posevke in novo pašo. V plamenih bo izginilo 2.000 kvadratnih kilometrov gozda. To je za poldrugo Slovenijo veliko območje!

Pravzaprav bi morali brazilski gozdovi že prej goreti, a je močno deženje preprečilo vsakoletno uničenje. Žal le za nekaj časa, saj bo prišlo do novega požiga. Tropski deževni gozd vsako leto bolj izginja. Enkrat izginejo le deli sicer neizčrpnih gozdov, toda njihovo uničenje je znamenje propadanja enkratnega in za ves svet izjemno pomembnega okolja.

»Rešite tropski gozd!« se glasi andanes iz ust politikov, slavnih rockovskih zvezd, pisateljev in mislecev. Gibanje za ohranitev tropskega gozda je preraslo v svetovno gibanje, ki postalo vrhunsko mednarodno pranje. Ob njem se namreč kristalizirajo mnoga vprašanja današnjega sveta. Bogate države si prizadevajo hraniti tropski gozd, ki pa ni njihov, vni in zadolženi, ki jim tropski deževni gozdovi v Južni Ameriki, Afriki in Indoneziji pripadajo, pa brezobzirno izkoriščajo ta naravni vir, da bi hoteli razviti in odplačali svoje dolge. Skrb razvitih držav za tropske gozde razumejo kot vmešavanje v njihove notranje zadeve in kršitev avtonomnosti.

Toda če pustimo ob strani politična vprašanja, potem je jasno, da uničenje tropskega gozda ni dobro za nikogar. Še več, uničenje tega naravnega okolja predstavlja tragedijo za ves svet. »Uničenje je prav neretno. To je ena največjih tragedij

v zgodovini,« je zaprepačen izjavil za javnost senator Al Gore, ki se je mudil z delegacijo ameriških kongresnikov, ki je obiskala predele v amazonskem bazenu, da bi se na lastne oči prepričala, ali je propadanje tropskega gozda zares zavzelo take tragične razmere, kot zgroženo opozarjajo naravovarstveniki.

Požiganje in krčenje tropskih deževnih gozdov v porečju Amazonke in tudi drugje po svetu ni novost. Že stoletja dolgo jih krčijo in požigajo, da pridobijo nove kmetijske in pašne površine, ali jih izrabljajo za pridobivanje lesa. Toda nikoli doslej ni to početje zavzelo takih razsežnosti kot v zadnjih desetletjih. In ker gre v korak z uničenjem gozdov zaradi gradnje novih in novih elektrarn in jezo, novih in novih tisočev kilometrov cest, novih mest, novih tovarn, z odpiranjem rudnikov in letališč; ker se druži z zastrupljanjem voda z živim srebrom, ki ga uporabljajo iskanci zlata, ali onesnaženjem voda s kemikalijami, ki jih uporabljajo kmetje; ker se morajo gozdovi umikati širnim plantažam za pridelovanje koke (drugače današnjega svetovnega zla); ker izginejo v kopah za pridobivanje oglja, s katerim kurijo preproste plavže za pridobivanje litine; ker se vse to zgrija skupaj nad tropske deževne gozdove — je njihova usoda postala skrajno vprašljiva.

Philip Fearnside z Brazilskega inštituta za raziskavo Amazonije pravi: »Ne da se natančno napovedati, kdaj bodo tropski gozdovi za vedno uničeni, toda če se ne bo nič spremenilo, bodo zanesljivo izginili!«

Uničenje amazonskih gozdov ne bo le tragedija za Južno Ameriko, to bo svetovna katastrofa nepredvidljivih posledic za ves planet.

Strokovnjaki ocenjujejo, da bo s tropskimi gozdovi izumrlo milijon (!)

živalskih in rastlinskih vrst, kar bi pomenilo katastrofalno osiromašenje svetovne genetske dediščine. Tropski gozd predstavlja neizmerno bogastvo različnosti življenjskih oblik in naravnih razvojnih dosežkov. Znanost je doslej odkrila le neznaten delček tega bogastva, ki skriva v sebi še ogromno dragocenosti. Po ocenah strokovnjakov biva na 10 kvadratnih metrih gozda 750 različnih dreves, 125 sesalcev, 400 ptic, 100 plazilcev in 60 dvoživk. Vsaka drevesna vrsta gosti in nudi bivalno okolje 400 različnim insektom. Večine tega znanost še ne pozna.

Že zdaj pa strokovnjaki odkrivajo v tropskih gozdovih nove in nove rastline — nekatere med njimi bodo nekoč morda kruh človeštva — odkrivajo nova zdravilna zelišča, naravne pesticide, nove živalske vrste, ki so naravnim uničevalci škodljivcev, ki zdaj na poljih vsega sveta povzročajo milijardno dolarsko škodo. Kaj vse je v tem izjemnem in pisnem bogastvu življenja, pa se nam še sanja ne! V genih nam še nepoznanih živali ali rastlin, ki jim je tropski gozd bivanjsko okolje, so morda skriti odgovori na ključna vprašanja človekovega obstoja in bivanja. In to neizmerno naravno bogastvo izginja tako rekoč za prazen nič.

MiM

Moskva zares

Sovjetska prestolnica

Če se zdi današnjemu popotniku po Evropi povsem samoumevno, da je v vsakem večjem mestu mogoče kupiti zemljevid mesta, s pomočjo katerega se v njem lažje znajde, pa to vse do pred kratkim nikakor ni bilo samoumevno za varuhe sovjetske domovine.

Moskva kot srce Sovjetske zveze, njeno kulturno središče in nedvomno tudi najbolj obiskana turistična točka v tej veliki državi, je bila vse do nedavnega brez pravega zemljevida. Načrt mesta je sicer bilo mogoče nekako dobiti, čeprav ne povsem brez težav, vendar si z njim turist in gost nista mogla kaj prida pomagati, saj na njem ni bilo mnogih ulic, stavb, prometnic ne česa drugega, kar se je varuhom zdelo potrebno skriti pred domačimi in tujimi »vohuni«.

Perestrojka je prinesla piš sprememb tudi v ta drobni delček moskovskega življenja. Glavna uprava za geodezijo in geografijo je pripravila novo karto mesta. Po 50 letih je to prvi točen zemljevid Moskve. V preteklosti so bili vsi namerno napačni.

In kot posebno zanimivost zapišimo še to, da zemljevid Moskve tiskajo pri nas, v tiskarni Mladinske knjige v Ljubljani.

Krvave evropske ceste

Na evropskih cestah umre vsako leto skoraj 10.000 ljudi — Premočni in prehitri avtomobili?

Večina Evropejcev se poleti odpravi na počitnice z osebnim avtomobilom, vse preveč pa jih svoje potovanje tragično konča na cestah. Na splošno Evropejci zelo radi pritisnejo na plin. Hitra vožnja jim predstavlja prestižni simbol in sinonim za svobodo.

Največ prometnih nesreč v Evropi imajo Francozi. Samo na njihovih cestah umre več kot 10.000 ljudi na leto. Najmanj pa jih imajo Britanci, ki trenutno niso zaradi tega tako zaskrbljeni, saj imajo na svojih cestah v povprečju »le« 5.000 mrtvih na leto, to je približno 9,1 na 100.000 prebivalcev ali za polovico manj kot v ZDA. Vseeno pa tudi Britanci ne zanemarijajo tega problema, temveč si želijo, da bi število smrtnih primerov še zmanjšali. Večjo varnost pa omogočajo tudi varnostni pasovi.

Se vedno povzročijo največ prometnih nesreč vinjeni vozniki. Odnos do njih je v različnih državah različen, medtem ko jih v nekaterih državah skoraj ne sankcionirajo, pa dobijo drugje visoko kazen že za samo sled alkohola v krvi. V Veliki Britaniji je za petino vseh nesreč kriva vinjenost. Zakoni pa so zelo mili: z alkokestom lahko preverijo le voznika, ki je povzročil nesrečo, ali če kaže vidne znake vinjenosti.

Za visok odstotek prometnih žrtev pogosto niso krivi le vozniki, mnogokrat je povod temu tudi prehitri in premočni ali pa prestar avtomobil. Francozi se poskušajo dogovoriti s proizvajalci avtomobilov, da ne bi več stopnjevali moči in hitrosti avtomobilskih motorjev, predvsem pa naj ne bi tega poudarjali v reklamah. Toda ideja je bila že vnaprej obsojena na propad, ljudje si želijo hitrih in močnih avtomobilov.

Drugi predlog pa se je nanašal na stare avtomobile, ki naj bi jih odstranili iz prometa. Po nekaterih podatkih je takšnih šestina od 24 milijonov francoskih avtomobilov. O tem, koliko bi bilo takšnih avtomobilov pri nas, pa raje ne bi govorili.

J. ŽAGAR
(Vir: Newsweek)

Nikdar ne boš uspel, če boš krivičen.

BHATRIHARI

Nobena reč tako ne razveže jezika kakor vinska kaplja.

H. BALZAC

Galaktični zarodek

Astronomi odkrili galaksijo, ki je v nastajanju

Astronomi so bili dolgo prepričani, da so galaksije in galaktične jate, ki vsebujejo na milijarde zvezd, nastale kmalu po kataklizmatični eksploziji, imenovani »veliki pok«, s katero je pred 15 milijardami let nastalo vesolje in se pričelo širiti. Dolgotrajno prepričanje pa se je temeljito zamajalo pred kratkim, ko so v znanstveno javnost prišle vesti, da so raziskovalci vesolja odkrili dokaze o kozmični »nosečnosti«, galaksijo v nastajanju.

Galaktični zarodek je diskasto oblikovan oblak vodikovih plinov ogromnih mer. Je desetkrat večji kot naša Rimska cesta, od Zemlje pa je oddaljen 65 milijonov svetlobnih let. Prva sta ga odkrila astronomka Martha Haynes in njen kolega Riccardo Giovanelli, pomembno vlogo pa je seveda odigral velikan radijskega teleskopa pri Arecibu v Portoriku.

Do odkritja je prišlo naključno pri kalibraciji teleskopa. Ko so gigantsko napravo namerili na domnevno prazen košček vesolja, so ujeli šibak signal, podoben signalu, ki ga oddajajo galaksije. Ugotovili so, da gre za velikan, sicer neviden oblak plinov, v katerem se še ni tvorila nobena zvezda. Domnevno je to galaksija v nastajanju.

»Odkritje kaže, da se galaksije lahko tvorijo ves čas obstoja vesolja in ne zgolj v določenem trenutku daljne preteklosti,« komentira izjemno odkritje Riccardo Giovanelli.



7

Igor Fabjan: REKA IN PUŠČAVA

Felafel je zmes nekakšne zelenjave in začimb, ki jo poulični prodajalec oblikuje v kroglice, ocvre na olju in z rokami stlači v ploščati arabski kruh. Tudi sadje ni naprodaj, vendar pa te prijazni domačini radi povabijo na svoj vrt, kjer se ga lahko naješ do sitega.

Nedaleč od naselja leži precej veliko jezero, kakih 20 kilometrov proč pa sta veter in pesek izoblikovala na stotine fantastičnih belih figur iz apnenca. Potepanje med naravnimi skulpturami je bilo res enkratno doživetje. Tu sem ponovno dojel, da puščava sploh ni pusta, saj skriva v sebi fantastične skalnate pokrajine s stolpi in mostovi, globoka jezera, v katerih se zrcalijo vrhovi palm, zlate peščene sipine.

Vrnitev v Kairo sem občutil kot vrnitev v civilizacijo. V mestu se nisva dolgo zadržala. Kmalu sva jo mahnila naprej proti Sinaju. Tokrat sva si za spremembo privoščila malo več udobja. Pravi pravcati Renaultov avtoBUS z obveznim hlajenjem, televizorjem in videorekorderjem. Za menoj je sedel dolgočasen in na ves glas navijal rockovsko glasbo. Nesrečnemu Arabcu zraven so bili zvoki na moč tuji. Obupano je zavil z očmi in bil verjetno hvaležen Alahu, da ne živi na Zahodu, med takimi čudaki, ki poslušajo tako strašno glasbo.

Sinaj je poln kontrastov: na

severu palme, peščene plaže, močvirja, čudoviti koralni grebeni v Rdečem morju, vmes pa puščava in negostoljubno rdeče rjavo obarvano gorovje. Ta košček zemlje med Sredozemljem in Rdečim morjem je bil priča številnim sporom in vojam. Ostanke uničenih vozil pa še danes pričajo o neljubih dogodkih.

Na polotoku žive številni beduini. Njihovo nomadsko življenje se danes hitro spreminja. Večina njihovih prednikov je prišla z Arabskega polotoka. Oblast je do nomadov nezaupljiva, saj nad njimi nima pravega nadzora. Zato se trudi, da bi se jih čim več ustalilo. V ta namen so zgradili šole, bolnišnice in namestili zaloge vode tam, kjer so želeli, da bi se beduini naselili za stalno. Tako jih danes čedalje manj prebiva v šotorih. Mnogi se ukvarjajo z obdelovanjem skope zemlje ali pa poskušajo kaj zaslužiti v razvijajočem se turizmu.

Sinaj je tudi svetopisemska dežela, kjer so se dogodili čudeži in drugi sveti dogodki. Tu stoji gora Sinaj, na kateri je Mojzes prejel deset božjih zapovedi. In prav njo sva si izbrala za naslednji cilj.

V samostanu ob vzhodu gore sva pustila odvečno prtljago in se zagrizla proti vrhu. Z zaničevanjem sva osvrknili kamele, ki so jih beduini ponujali manj samozavestnim popotnikom. Skušnjava je pa le

bila...

Pot do vrha je položna, pohodnika brez kondicije vseeno namučila. Na vrhu, ki je visok 2285 metrov, sva še ujela sončni zahod. Pogled na okoliške vrhove, ki so spreminjali barve kot kamniti kameleoni, je bil enkratni. S soncem pa je izginilo še tisto malo toplote in tudi v spalnih vrečah, ki sva jih razgrnila ob mali cerkvici na vrhu, se nisva mogla dovolj ogreti. Kdo bi pričakoval tak mraz v Egiptu?

Malo pred sončnim vzhodom so začeli prihajati na vrh ljudje v manjših skupinah. Veselo so škljocali s fotoaparati proti soncu, ki se je sramežljivo kazalo izza rdečega vrha. Zavlekla sva se še globlje v spalno vrečo in čakala, da so turisti odšli. Mraz je opravičil svoje in v pol ure sva spet ostala sama. Premražena sva končno tudi midva zapustila zasilno zavetje. Po mrzli noči sva si zaželela toplega morja. No, na srečo ni bilo daleč.

Dahab je na zemljevidu zarisana kot velika pika, v resnici pa je to le kos asfalta, ki predstavlja avtobusno postajo in malo turistično naselje. Le nekaj kilometrov iz »mesta« je beduinska vas in kekaški kampi. Vse udobje, ki ga nudijo, so kolibe iz trsja in tanke penaste blazine na peščenih tleh, ki kar spodobno nadomestljajo postelje. Elektrike seveda ni, vodo pa dobiš v bližnjem vodnjaku. Notranjost

provizoričnih kolib je preprosta: na tleh so preproge, male blazine in nizke orientalske mize. Številni psi, mačke in vmes še kakšna opica, ki se stalno vrtilo okoli miz, nikogar ne motijo kaj prida. Začudajo živali pri jedi mir, le ko odideš, polizejo krožnike.

Obalo krasa gruča palm, edina daleč naokoli. Med palmami so raztresene številne male restavracije, grajene iz trsja, bambusa in palmovih debel.

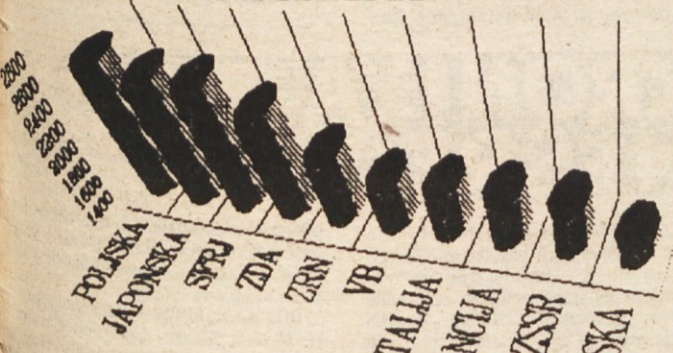
Le nekaj metrov od obale se razprostira koralni greben. Tako lepih, čudovito obarvanih rib ni nikjer drugje. Rumene s črnimi pikami, progaste, vijoličaste z rumenimi plavutmi, živo pisane papagajevke in številne druge ribe vseh mogočih barvnih kombinacij plavajo kot bleščeči cvetovi, ob nevarnosti pa bliskovito izginejo za koralne veje in v varne kotičke koralne džungle. Med ribjimi lepoticami so nekatere precej strupene. Srečanje z njimi ni varno. Tudi na videz nedolžne koralne je bolj pustiti pri miru, nekatere opečejo še huje kot naše koprive.

Prijetna klima in lenobno življenje v majhnem kraju zleze pod kožo, da se le stežka odločiš zapustiti prijeten kotiček, daleč od vsakdanjih problemov in težav, a hočeš nočeš sva se morala posloviti od poceni življenja in se pripraviti na stopanje preko Bližnjega vzhoda do »moje dežele«.

— Konec —

svet v številkah

KADILSKKE STRASTI



Število pokajenih cigaret na prebivalca

ZAKAJENI SVET — Graf tega tedna naj bi opomnil premnoge, ki si uničujejo zdravje s prehudim kajenjem, da je dan boja proti kajenju sicer minil, sam boj pa ostaja. Na grafu je prikazano, koliko cigaret porabijo posamezniki v nekaterih državah sveta. Žal je Jugoslavija na tej lestvici žalostno visoko, na tretjem mestu, takoj za Poljsko in Japonsko. Razvite države, kjer je bilo kajenje najbolj razširjeno, se v tem pogledu kar nekoliko nečisto razvijajo več, saj statistiki beležijo upadanje kajenja v bogatem delu sveta in naraščanje v revnem. Mar je zdravje revnim manj vredno?

ODNESLI MEDENINO IN BRONSO — Neznani storilci so v času med 9. in 11. septembrom z dvorišča šentjernejske Iskre odnesli več medenine in bronce, tako da je delovna organizacija oškodovana za vsaj 25 milijonov din. Najverjetneje bodo ukradene stvari končale na Dinosu.

OB USNJEJENI JAKNO — 35-letni Zvone Dežan iz Novega mesta je 17. septembra obvestil novomeške miličnike, da mu je nekdo vplomil v osebni avto, parkiran v skupnih garažah na Cesti herojev. Iz vozila je izginila usnjena jakna in dvojce plastičnih korit. Škode je za 6 milijonov din.

VLOM V AVTO — Že 13. septembra pa so bili miličniki iz Dolenjskih Toplic obveščeni o vplomu v osebni avto 34-letnega Jožeta Kraševca iz Prapreč. Lastnik je pustil vozilo v garaži svoje nedograjene stanovanjske hiše, ponoči pa je vanj vplomil neznanec in premetaval po avtu. Našel ni nič primernege, zato je odšel praznih rok.

IZGINILI GUMI — Vlom v avto je prijavil tudi 34-letni Krsto Milješić iz Novega mesta. Vozilo je v noči na 13. september stalo pred domačo hišo, neznanec pa je v zavetju doma z njega odmontiral dve gumi in ju seveda tudi odnesel. Milješić je ob 3 milijone din.

UKRADLI PASTIRJA — 36-letni Janez Bregar iz Stehanje vasi je 13. septembra prijavil nevarnost tatvino. Nekdo mu je namreč s travnika v Malih Dolah ukradel električnega pastirja, vrednega vsaj 3 milijone din. Zlikovec še ni znan.

TRČIL V PEŠAKINJO

ŠKRJANČE — 15. septembra ob 14.55 se je 39-letni Janez Hrovatič iz Štranske vasi peljal z osebnim avtom iz Šmihela proti domu. Blizu Škrjanč mu je nasproti pripeljal tovornjak, zato je Hrovatič zapeljal nekoliko na desno in trčil v pešakinjo, 59-letno Vero Stojin iz Novega mesta. Strojina se zaradi dobljenih poškodb zdravi v novomeški bolnišnici.



ŽE DVAINŠTIRIDESET MRTVIH — Magistralna cesta med Bičem in Bregano je v letošnjih prvih osmih mesecih pobrala že 42 življenj. Za leto, v katerem poteka akcija -10 odstotkov, vsekakor zastrašujoča številka, še posebej, če vemo, da je v cellem lanskem letu ta odsek ceste pobral 50 življenj. Med vzroki najhujših trčenj najdemo na vrhu neprevidno prehitjevanje v škarje. To je bilo krivo tudi nezgode na posnetku, ene najhujših letos, ko so v Selih pri Kartelju-vev izgubile življenje tri osebe. Na kateri številki se bo letos ustavila črna bera dolenjske magistrale?

Varnejše poti za prvošolčke

Nekatere novomeške osnovne šole izdelale načrt varne poti v šolo

NOVO MESTO — Prvi šolski dnevi so že mimo, vendar otroci potrebujejo varno pot v šolo skozi vse leto, zato smo se pozanimali na novomeških osnovnih šolah, kaj so letos storili, da bi bila pot njihovih učencev v šolo varnejša.

Na bršlinski osnovni šoli so že ob začetku šolskega leta vsem prvošolčkom razdelili t.i. varnostni načrt, kjer je zarisana varna pot v šolo in obsega področja, od koder prihajajo bršlinski osnovnošolci. Povečan načrt varne poti je izobesen tudi v avli šole. Ta načrt so izdelali s pomočjo vprašalnika konec prejšnjega šolskega leta. Pripravila ga je mariborska tehniška fakulteta in sodi v akcijo »10 odstotkov«. Del vprašalnika so izpolnili učenci, del starši, skupaj pa so na priloženi zemljevid vrisali pot učenca, ki jo opravi vsak dan do šole, ter označili najbolj kritične točke na tej poti. Po dobljenih podatkih so rezultate med seboj primerjali. Vse kritične točke je potem obiskal učitelj tehničnega pouka Janez Sovič in na podlagi svoje presoje narisal skico

Niso vsi odpadki za deponije

Neurejena in divja odlagališča vse večja nevarnost za okolje — V Dani in Kolinski bodo odpadke koristno uporabili — Inšpekcijski pregledi

NOVO MESTO — Divja smetišča, s težkimi kovinami in pesticidi zastrupljena zemlja, pomanjkanje čistilnih naprav, gradnja stanovanjskih naselij v krajih, kjer ni urejena kanalizacija, neprimerni vodovodni sistemi in še kaj bi se našlo, kar vsakodnevno ogroža naše zdravje in življenje. Sanitarni inšpektorji uprave inšpekcijskih služb Novo mesto skušajo pač po svojih močeh stopiti na prste nastetim nevarnostim; uspeha jim vsekakor ne gre odreči, čeprav se srečujejo tudi s takšnimi problemi, kot so pomanjkanje sredstev za ustrezne analize odvzetih vzorcev.

V minulih mesecih so sanitarni inšpektorji podrobneje pogledali k vsem večjim industrijskim objektom na Dolenjskem — izjema sta IMV in Krka, ki sta v pristojnosti republiške inšpekcije — in skušali ugotoviti, kam tečejo njihove odpadne vode, kam vozijo odpadke, kolikšen je hrup v njihovi okolici, kakšna je onesnaženost zraka, predvsem pa, ali vse naštetu tudi sami in redno kontrolirajo. Slednjega je malo, kot pohvalen primer bi lahko navedli straški Novoles, kjer imajo celo zaposlenega ekologa, opravljene pa tudi vse potrebne analize. Toda ko smo že pri Novolesu, ne gre, da jim ne zabeležimo črne pike zaradi divje deponije v Hruševcu ob letališki progri pri Straži, ki postaja vse večja nevarnost za okolje. Nič manj ekološko nevarna ni skupna deponija, ki jo imata mirnska Dana in Kolinska, še posebej, ker tja vozijo organske snovi, ki razpadajo in se razkrajajo. V utehu je spoznanje, da naj bi ta problem že kmalu rešila nova ustrezna deponija, poleg tega pa imajo v Dani in Kolinski opravljene študije, kako bi organske odpadke koristno uporabili. Krompirjeve olupke, denimo, ali pa sprešano sadje za krmo. In ker sta Dana in Kolinska tudi velika odkupovalca sadja in krompirja, dodajmo še, da opravljene analize vzorcev kažejo, da so odkupljeni pridelki neoporečni.

Naslednji na spisku pregledanih je bil

PADLA S TRAKTORJA

TRIBUČE — 12. septembra ob 10. uri je 71-letni Avguštin Culiberg iz Ogulina pri Črnomlju peljal neevidentiran traktor, h kateremu je imel pripet voz, po lokalni cesti Vinica-Tribuče. Na traktorju sta na improviziranem sedišču za voznikovim sedežem sedeli Culibergova žena in 72-letna Ana Kajin iz Vinice. Slednja je med vožnjo nenadoma omahnila s sedeža in padla pod traktor, da ji je desno kolo zajelo preko prsnega koša. Hudo ranjeno so prepeljali v novomeško bolnišnico.

Odkrili vlomilca v pisarne

S tremi vplomi na Liku »zaslužil« manj kot z enim samim v Melamim — Odpeljal še dva tovornjaka

KOČEVJE — Kočevski miličniki so te dni razkrili več vplomov in »izposojevalca« tovornjakov. Vse je zakrivil njihov stari znanec P. M. iz Klinje vasi.

Najprej je vplomil na LIK in odnesel iz blagajne 8,5 milijona din. Pri drugem vplomu skozi menzo LIK pa ni imel posebne sreče. V menzi si je skuhal le kavo in nekaj pojedel in nato tako okrepčan vplomil v 10 pisarn, našel pa ni nič, kar po svoje priča o finančnem stanju v tem kolektivu. Ko je zaslišal korake in glasove, je zbežal.

Več sreče je imel v Melaminu, kjer je samo v predalu ene izmed pisalnih miz našel 14 milijonov din in jih seveda odnesel. Kaže pa, da mu je LIK posebno pri srcu, saj je tu še tretjič poizkušal vplomiti v samo glavno blagajno, a spet ni bilo nič. Zanimivo je, da je vse vplome opravljal kar podnevi.

Vmes je — kot star ljubitelj tujih avtomobilov in še posebej specialist za težja vozila — ukradel v različnih dneh še dva tovornjaka, last Avta Kočevje. Pri enem je med vožnjo poškodoval blatnik in opraskal avto. Z drugim je prišel le do Klinje vasi, kjer se je oskrbel z najnujnejšim in se nameraval odpeljati v Beograd, kjer gotovo potrebujejo take »specialiste«. Pa mu tudi to ni uspelo, ker so se koleso tovornjaka vdrli v razmočeno zemljo, da ni mogel odpeljati.

J. P.

10-metrskega zrasel kar trikrat večji. Hrup je eden resnih problemov tudi v metliškem Novoteksu, prijave krajanov pa vse pogostejše. Enako kot so vse pogostejše prijave stanovalcev iz tistih naselij, kjer ni urejena kanalizacija. Greznice so ali niso, kontrol ni, pojavlja se vprašanje, kam z gnojnicjo. Posebno problematični sta naselji Mirna Peč in

• Naj ne bo odveč vnovič zapisati, da je voda iz novomeških vodovodov ob vsakem večjem dežju nepitna. Dež vodo namreč skali, kloriranje je v takšnih primerih popolnoma brez učinka, kajti klor se veže na drobne delce v vodi. Edini izhod je torej prekuhanje. Dobro bi bilo, ko bi se tega držali ne le doma, pač pa tudi v šolah in vrtcih, sicer bodo lepega dne vrste otrok pred šolskimi ambulantami znova daljše.

Žužemberk; graditelji se predpisa o troprektnih in neprepustnih greznikih kratko malo ne držijo, med sosedo prihaja zaradi tega do sporov. A to niti ni najhujše. Gnojnica prodira tudi v podzemlje in še tisto malo zdravih pitnih virov je resno ogroženih. Toda pitna voda je že poglavje zase.

B. B.

Vse več utajenih davkov

Na splošno je gospodarskega kriminala letos manj kot lani — Razkriti prekupevalci

Gospodarski kriminal je tisti, ki v javnosti praviloma dvigne največ prahu. Če je soditi po letošnjih podatkih novomeške UNZ, potem tega prahu na Dolenjskem letos ni bilo veliko. Podatki namreč kažejo, da je bilo v letošnjih šestih mesecih obravnavanih 98 tovrstnih kaznivih dejanj ali dve manj kot lani, če pa od tega števila odštejemo še gozdne tatvine in nezakonit lov, je slika še boljše. Klasičnih oblik gospodarskega kriminala je bilo potemtakem vsega 47, to pa je blizu 18 odstotkov manj kot lani.

Sicer pa podrobnejši pregled kaže, da se je letos zmanjšalo število odkritih primerov omogočanja uživanja mamil (samo uživanje mamil namreč ni kaznivo dejanje — op.p.), prav tako so bili v prvem polletju odkriti le štirje primeri nedovoljene trgovine, trije ponarejanja poslovnih listin ter dve zlorabi položaja odgovornih oseb. Po drugi strani pa je največji porast opazen pri gozdnih tatvinah, njihovo število se je od lanskih 39 povzpelo že na 46 v prvem polletju; letos sta bila odkrita tudi dva grabeža (lani ni bi-

lo nobenega), krepko pa je poraslo še število zatajitev davščin: od lanskih 4 kar na 14 v prvih šestih mesecih.

Nekoliko drugačna je podoba, če pogledamo, koliko oseb so kriminalisti novomeške UNZ za ta dejanja ovadili temeljnemu javnemu tožilstvu. Lani jih je bilo v prvem polletju 92, letos pa kar 115, med njimi precej direktorjev, trgovskih poslovodij, administrativnih delavcev in prodajalcev, poklicev pač, kjer gospodarski kriminal najbolj cveti.

Ob koncu te polletne inventure je namara prav, če povemo, da kriminalisti novomeške UNZ za enega letošnjih največjih uspehov štejejo razkritje nedovoljene trgovine z žepnimi računalniki. Uspejo jim je namreč prijeli storilce, ki so se organizirano ukvarjali z uvozom in preprodajo žepnih računalnikov, ne da bi plačali carinske dajatve. Računalnike so nato prodajali delovnim organizacijam po vsej Jugoslaviji, pri tem pa imeli najmanj 143 milijonov dinarjev protiprave premoženjske koristi. Sicer pa več o tem v eni prihodnjih števil.

B. B.

Nezakonito postavljen na cesti

V Črnomlajem Beltu so delavca dolžni sprejeti nazaj na delo — Delavski svet pritožbi sploh ni veljavno sklepal — Odločba sodišča pravomočna

NOVO MESTO, ČRNOMELJ — Disciplinska komisija črnomalskega Belta je letošnjega 20. januarja obravnavala prijavo zoper svojega delavca Miko Bečkija, ga spoznala krivega hujše kršitve delovne obveznosti in mu izrekla disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja. Vse lepo in prav, če se Bečki zoper razodbo ne bi pritožil in naposled s pritožbo tudi uspel.

Ko je namreč Bečki dobil v roke odločitev disciplinske komisije, se je pritožil delavskemu svetu. Ta je njegovo vlogo obravnaval in delavcu 2. marca poslal sklep, s katerim je bil obveščen, da delavski svet ni sprejel ustrezne odločitve, ker zanjo ni glasovalo zadostno število članov, vendarle pa da mora Bečki z 12. aprilom prenehati z delom in zapustiti podjetje. V Beltu so namreč presodili, da bi bilo nehumano, če bi delavca, ki živi v slabih socialnih razmerah, takoj postavili na cesto, zato so mu omogočili še dober mesec službovanja.

Toda kot se je izkazalo kasneje, traja delovno razmerje Bečkija še danes. Tako je namreč odločil senat novomeškega sodišča združenega dela, ki je pred dnevi razpravljalo o tem pripravi, v Beltu pa so dolžni tudi poravnati vse obveznosti za čas, ko je bil delavec brez službe. Razlog za takšno odločitev sodišča je preprost, čeprav podobnih primerov

tudi v drugih delovnih organizacijah ni manjka.

Zakon o združenem delu namreč jasno pravi, da delavec ugovor zoper sklep disciplinske komisije zadržati izven te odločbe. Šele ko bi delavski svet pritožbi dokončno odločil, lahko delavca v podjetju postavijo na cesto. Ko pa v Beltu na sestanku delavskega sveta ni bilo Bečkija, zaradi nezadostnega števila dvignjenih rok za potrditev odločbe, niso sprejeli dokončne odločitve, je jasno, da za prekinitev delovnega razmerja ni bilo razloga. Bečki je tako še naprej ostal v službi z vsemi pravicami in dolžnostmi, delavski svet pa ima še zmeraj možnost, da o pritožbi razsodi, seveda ob upoštevanju zastaralnih rokov dejstva, da je za potrditev ali zavrnitev sklepa disciplinske komisije potrebna večina vseh v delavski svet izvoljenih članov.

Dodajmo še, da je takšno odločitev novomeškega potrdilo tudi sodišče združenega dela Slovenije v Ljubljani.

POJASNILO O TATVINI LESA

RIBNICA — V zvezi z našo vestjo, objavljeno 31. avgusta, o tatvini lesa, ki naj bi jo bili zagrešili mati in dva sinova iz Maršičev (navedli smo le njihove začetnice imena in priimka), so nas klicali nekateri, ki so se čutili prizadeti in zatrjevali, da res niso nič kradli in da jim skuša nekdo vzeti dobro ime. Pri temeljnem javnem tožilstvu v Kočevju smo zadevo preverili in zvedeli, da so zoper omenjene dobili ovadbo postaje milice v Ribnici, in sicer za navadno tatvino, storjeno v gozdu. Tožilstvo je na tej osnovi naročilo preiskavo pri preiskovalnem sodniku v Kočevju, ki pa še ni končana. Šele po preiskavi se bo tožilstvo odločilo, ali je podan tako močan sum, da bo vložilo obtožbo, ali pa se lahko izkaže, da sum ni utemeljen in v tem primeru ne bo obtožbe.

Iztekle tisoč litrov olja

Malomarnost kriva za izlitje na Cesti herojev — Kurilno olje ni priteklo v Krko

NOVO MESTO — Uslužbenci novomeške UNZ so bili 12. septembra popoldne obveščeni o izlitju kurilnega olja iz cisterne v kurilnici na Cesti herojev v Novem mestu. Dosedanja preiskava je pokazala, da je iz cisterne oteklo vsaj okoli 1.000 kilogramov tega kuriva.

Preiskava je pokazala, da je tega dne okoli 9. ure voznik TIB Ilirska Bistrica pripeljal na Cesto herojev 22.880 litrov kurilnega olja. Voznik in kurjač, 32-letni Bojan Avguštin, sta omenjeno količino kurilnega olja pretočila v podzemno cisterno zmogljivosti 100 tisoč litrov. Okoli 11. ure istega dne pa je voznik pripeljal novih 22.920 litrov kurilnega

olja. Skupaj s kurjačem sta kurivo pričela pretakati v podzemno cisterno, pri tem pa Avguštin ni preveril nivoja olja. Za nameček sta oba med pretakanjem odšla po opravkih. V tem času se je cisterna napolnila, olje je skozi merilec nivoja in zračnik pričelo odtekati v jašek za meteorne vode in nato v centralno čistilno napravo v Ločni. Kot kaže, je olje iztekalo vsega kakih 10 minut, vendar dovolj dolgo, da ga je izteklo kar okoli tisoč litrov. Na srečo — tako vsaj pravi poročilo novomeške UNZ — kurilno olje v Krko ni priteklo, materialne škode pa je za okoli 6 milijonov din.

NEPRAVILNO ZAVIJAL

PODTURN — 75-letni Jože Nardin iz Podturna se je 13. septembra peljal s kolesom od Podturna proti Kočevskim Poljanam. Tam je nameraval zaviti v levo na njivo, pri tem pa ni bil dovolj pozoren. Za njim je takrat z osebnim avtom pripeljal 51-letni Franc Henigman, ki je v Nardina trčil in ga zbil po tleh. Kolesarja so prepeljali v novomeško bolnišnico.

DVA HUDO RANJENA

ČRMOŠNICE — 18-letni Janez Staniša iz Dolnje Težke vode se je 15. septembra ob 13.50 z motorjem peljal iz Novega mesta proti Metliki. Zaradi prevelike hitrosti je na desnem nepreglednem ovinku zdrsnil v levo, takrat pa je nasproti z osebnima vtom pripeljal 26-letni Jože Kastelec, prav tako iz Dolnje Težke vode. Prišlo je do trčenja, v katerem sta se Staniša in njegov 20-letni sopotnik Aleš Turk iz Podgrada hudo ranila. Zdravita se v novomeški bolnišnici, materialne škode pa je za 50 milijonov din.

KRONIKA NESREČ

IZSILJEVAL JE PREDNOST — 32-letni Jože Škrinjar iz Metlike se je 15. septembra ob 18.55 peljal z osebnim avtomobilom po magistralni cesti od Metlike proti Kolodvorski cesti. Tam je v križišču zavil na levo proti železniški postaji in pri tem izsilil prednost pred 35-letnim Josipom Grašo iz Ozlja, ki se je v avtom pripeljal iz Jurovskega Broda. Slednji je, da ne bi trčil, zavil v levo in pri tem zaprl pot Ljubljancu Rašidu Velagiću. V trčenju se je Graša ranil in se zdravi v novomeški bolnišnici.

PREHITRO JE VOZIL — 21-letni Zoran Žilič iz Doratičev je 14. septembra ob 19.30 peljal tovornjak od Črmošnjic proti Črnomlju. V vasi Kot je vozilo zaradi prevelike hitrosti med vožnjo po klancu navzdol zaneslo na nasip, od tam pa se je prevrnilo nazaj na cesto. V nezgodi se je

poškodoval sopotnik, 38-letni Mato Drižetič iz Črmošnjic, zdravi pa se v novomeški bolnišnici. Materialne škode je bilo za 20 milijonov dinarjev.

PET RANJENIH — 15. septembra ob 14.25 se je 28-letni Ljubomir Čurčić Kulašev peljal z osebnim avtomobilom po magistralni cesti med Ljubljano in Zagrebom. Pri Trebnjem je dohitel hitrejši avto in pričel zavirati. Zaradi prevelike hitrosti pa ga je pri tem zaneslo na levi vozni pas, po katerem je takrat pripeljal zaprti osebnim avtom italijanski državljani, 51-letni Yaghoob Talebi. Prišlo je do močnega čelnega trčenja, pri katerem so se poškodovali voznik Čurčić in njegov sopotnik Franko Pranjič iz Doboja ter štiri sopotniki v Talebijem vozilu. Vse so prepeljali v novomeško bolnišnico, materialne škode pa je kar za 70 milijonov dinarjev.

Uspeh športnih oddelkov

Zdaj že peti rod otrok po posebnem programu telesne vzgoje — Boljša hoja in drža

BREŽICE — Na osnovni šoli bratov Ribarjev v Brežicah letos že peta generacija otrok obiskuje športni razred. Pobudnik te posebne oblike dela na šoli je bil prof. Jože Senica, ki je želel v Brežicah vzgojiti mladi rod telovadcev. Tej telovadnici panogi naj bi povrnili ugledno mesto, ki ga je nekoč v Brežicah že imela.

Kot pravi ravnateljica šole Milena Jesenko, so se za idejo takoj ogreli, toda pojavile so se težave z izborom otrok. Pred petimi leti je bilo to še mnogo težje kot danes, saj je bilo karšnokoli razlikovanje med otroci še do nedavnega tabu. Zaradi različnih pomislekov so se predhodno posvetovali z republiškim zavodom za šolstvo in tudi od njega dobili pozitivno mnenje.

Na podlagi preizkusa spretnosti in drugih elementov, ki so za gimnastiko pomembni, so izbirali med otroci v brežički mali šoli. Pridobiti so morali tudi mnenje zdravnikov in soglasje staršev. Delo v takem oddelku je steklo po normalnem šolskem programu s tremi urami redne telesne vzgoje na teden, ki pa jo za razliko od ostalih oddelkov tu vodijo strokovnjaki. Razen tega imajo učenci v športnem razredu še dve uri gimnastike na teden kot interesno dejavnost. Tak način dela z otroki poteka prva štiri leta osnovne šole, potem pa se večina

otrok vključijo v telovadno društvo in tam nadaljuje delo.

Posebnih raziskav in analiz o rezultatih dela v športnih oddelkih še niso delali, čeprav so dosežki vidni. Učenci uspešno sodelujejo na republiških tekmovanjih v gimnastiki in tudi na različnih prijateljskih srečanjih. Nekaj boljši uspeh izkazujejo tudi pri drugih predmetih, kar je najverjetneje povezano z njihovo vztrajnostjo in s primerno spodbudo pri starših. Na šoli so presenečeni nad razliko pri hoji in pri držbi teh otrok, po kateri se naravnost ločijo od ostalih šolarjev. Nedvomno je to dokaz, da je telesna vzgoja v šolah zelo nujna, tudi če gre za podeželske šole. In ne samo to — potrebno bi jo bilo izboljšati tudi po kvaliteti, vendar za kaj takega večinoma ni potrebnih prostorskih možnosti.

Zaenkrat niso odkrili nobene negativne strani takih oddelkov, čeprav pomisleki o tovrstni delitvi otrok še obstajajo. Ljudje menijo, da z izborom že na začetku šolanja otroci dobijo določen pečat. Toda prej ali slej se bodo morali sprijazniti z določeno delitvijo tudi v osnovnem šolstvu, saj strokovnjaki že dolgo vedo, da z enakostjo za vse ne gre. Morda so športni oddelki v tem smislu le prvi znanilci pomladi v šolstvu.

B. DUŠIČ

Mladi novomeški atleti sedmi

V Osijeku je bilo dvodnevno tekmovanje mladincev in mladink za atletski pokal Jugoslavije — Drugi mesti Dragana in Počiča — Uspehi Iskrinih atletov

OSIJEK — Minuli vikend je bilo na stadionu v Ljudskem vrtu v Osijeku letošnje tekmovanje mladincev in mladink za atletski pokal Jugoslavije. Bolj ali manj po pričakovanju sta ekipna naslova odšla v Beograd, pri fantih je prepričljivo zmagala Crvena zvezda, med dekleti pa atletinje Partizana. In slovenski delež? Najbolje so se odrezale atletinje mariborskega TAM, ki so bile druge, v fantovski konkurenci pa je bil najboljši slovenski klub Ptuj presenetljivo na petem mestu. Nekaj vidnih rezultatov je v Osijeku zabeležila tudi dolenska atletika.

Povejmo že takoj na začetku, da so poosebneno prijetno presenetili mladinci, ki so si na koncu skupaj z ljubljanskim ŽAK razdelili 7. mesto, medtem ko so mladinke v skupnem seštevku končale kot tridesete. Med posameznimi izidi velja vsekakor na prvem mestu omeniti imenitna dosežka Dragana in Počiča. Prvi je v teku na 3.000 metrov zasedel drugo mesto s časom 8:52,41, prav tako pa je bil drugi Počič v teku na 3.000 metrov z ovirami; njegov

čas pa je bil 9:52,22. — Poglejmo še nekaj ostalih vidnejših uvrstitev mladih atletov in atletinje novomeške Iskre Tenel. V suvanju krogle je Hribarjeva dosegla rezultat 11,82 metra, kar je bilo dovolj za 7. mesto, hkrati je bila to najboljša ženska novomeška uvrstitev. Pri fantih je Božič v teku na 100 metrov zasedel sedmo mesto s časom 11,48, na dvakrat daljši progi pa je dosegel čas 23,18, kar je bilo dovolj za šesto mesto. Šesti je bil tudi Kersnik v teku

na 400 metrov s časom 50,56, enako uvrstitev pa je dosegel tudi Dragan v teku na 1.500 metrov s časom 4:05,55. Med boljimi tekaškimi dosežki omenimo še sedmo mesto Mervarja na 5.000 metrov s časom 16:52,48. V tehničnih disciplinah so

• Po nekaterih napovedih bi se lahko novomeški mladinci v Osijeku borili celo za tretje mesto, seveda le, če bi zanje nastopila tudi Kajtazović in Štrukelj, ki pa sta morala pred dnevi k vojakom.

• V pionirski reprezentanci Slovenije sta med tednom v Italiji nastopila Novomeščana Jankovičeva in Rus. Prva je bila v teku na 80 metrov z ovirami s časom 15,4, tretja, Rus pa je v metu k rogle s 13,8 zasedel drugo mesto.

Novomeščani zbrali nekaj točk predvsem po Žičkovi zaslugi. V suvanju krogle je namreč dosegel rezultat 11,91 metra, kar je bilo dovolj za 10. mesto, v metu kladiva pa je bil peti z rezultatom 48,32 metra.

Se ekipni vrstni red — ženske: 1. Partizan Beograd 127 točk ... 30. Novo mesto; fantje: 1. Crvena zvezda Beograd 186, ... 7. Novo mesto 63.



PO ŠTIRIH KOLIH PRVI PORAZ — V derbiju 4. kola slovenske nogometne lige so igralci novomeške Elana gostovali v Titovem Velenju. Gostitelji so bili za novince v ligi pretrd oreh, zmagali so z 2:0, da pa ni bil uspeh Velenčanov prepričljivejši, gre za zasluga novomeški obrambi (na posnetku v temnih dresih) z v nedeljo izredno razpoloženim vratarjem Rusom na čelu. Na nedeljskem kolu je na čelu slovenskega stadiona Bratstva in enotnosti gostovali nogometaši Medvod, ki so v štirih kolic zbrali 5 točk. (Foto: B. B.)

Že letos ligo višje?

Stojadin Petkovski o željah za novo sezono

KOČEVJE — Ni od včeraj želja pristajati na zogo v Kočevju, da se njihov nogometni klub naposled uvrsti v višji tekmovni razred: prvi cilj jim je sedaj II. republiška liga. Toda doslej je vse ostajalo zgolj pri željah, v klubu enostavno ni bilo niti cilje navijačev. Zdi pa se, da se je vse spremenilo, ko sta vrste kočevskih nogometašev okrepila Ribničana Janez Nosan in Stojadin Petkovski.

V minulem prvenstvu smo veliko tekmovanj izgubili po nepotrebnem, imeli smo rezultat v prvem polčasu, potem pa, kot da bi nam odrezali noge. Očitno igralci telesno niso bili dovolj pripravljeni za vseh 90 minut. In še nekaj se je pokazalo: medtem ko smo doma nasprotnike premagovali z visokimi rezultati, smo na gostovanjih igrali blede in nepovezano, razmišlja Petkovski. Njegova igralna pot je dolga navzlic šele osemindvajsetim letom starosti. Zdi se, da je največjo napako naredil, ko je v Zagrebu na srednješolskem prvenstvu kot za soto preigral sovratnike, danes znane nogometaše Mlinariča, Deveriča in ostale. Toda Petkovski se takrat ni kaj dosti zmenil za nogomet.

»Nekaj let sem potem igral v Ribnici, vendar v tej sredini vsaj zaenkrat se ni poenostavilo, da bi klub spaval kam višje. V mo-

Stojadin Petkovski: »V Kočevju so boljše možnosti za igranje.«

Uvodno kolo brez presenečenj

V soboto se je začelo prvenstvo v moški in ženski Slovenski rokometni ligi — Popoln izkupiček dolenjskih ekip — Zmage Krškega, Itasa in IMV Novo mesto

V soboto se je dvignil zastor na rokometnih igriščih širom po Sloveniji. V boj za prvenstvene točke so se namreč podali klubi tako v moški kot v ženski prvi republiški ligi, poglavitna značilnost tega prvega kola pa je, da je kar nekaj srečanj ostalo neodigranih, tako tudi tekmi med Inlesom Rikom in Ormožem zaradi gostovanja Ribničanov v Italiji ter med Burjo in Iskro v ženski konkurenci.

Med dolenjskimi predstavniki so tako med moškimi nastopili le Krčani. V dvorani v Leskovcu so pred 300 gledalci s težavo ugnali ekipo Prul z 21:19 (11:10), igralci obeh moštev pa so prikazali dokaj slabo in raztrgano igro. Se največ zasluga za prvi par prvenstvenih točk Krčanov ima domači vratar Brodnik.

KRŠKO: Kuhar, Gorenc 2, Simončič, Kozinc 2, Iskra 6, Bogovič 6, Keše 1, Zagar, Bernardič 2, Glaser, Vogler 2, Brodnik.

V 2. kolu bodo igrali Krčani v Ormožu, Ribničani pa bodo gostovali pri Unšjarju. In sedaj k ženski ligi. Najprepričljivejšo zmago so dosegle Kočevke, presenetljivo gladko pa so do točk prišle tudi igralke

IMV Novega mesta.

ITAS KOČEVJE — OLIMPIJA 24:13 (14:5) — Kočevke so ena redkih ekip, ki v letošnjem prvenstvu nastopajo v domala nespremenjeni postavi; zato nič čudnega, če jih mnogi štejejo med tihe favorite prvenstva. Itasove igralke so takšne napovedi potrdile že v prvem kolu, še posebej pa veseli, da so priložnost izkoristile tudi mlajše, saj so prav vse dobile priložnost za igro.

ITAS KOČEVJE: Filipović, Dragičević 2, Klarič 2, Guštin 3, Vuk, Križman 3, S. Jerič 8, M. Jerič 2, Klančar 3, Lindič, Kersnič 1, Štefanišin.

IMV NOVO MESTO — FERROTEHNA 21:18 (10:9) — S precej strahu so Novomeščanke čakale uvodno tekmo, vendar se je kmalu izkazalo, da je bila bojazen odveč. Gostje so vodile le z 1:0 in

KRANJC ČETRČTI NA DP

OHRID — Minulo soboto in nedeljo je bilo v Ohridu letošnje državno prvenstvo v streljanju s serijskim malokalibrskim orožjem. V streljanju z malokalibrsko puško je zmagal član SD Voždovac Dragoljčević s 515 krogi, viden uspeh pa si je v četrtim mestu in 504 krogi priboril Robert Kranjc iz SD IMV Brežice.

Vozniki AMD Novo mesto se bodo pomerili

Izbirna tekmovanja bodo po sekcijah

Novomeško Avto-moto društvo je že lani priredilo tekmovanje med sekcijami, da bi se člani lahko preizkusili v teoretičnem in praktičnem znanju cestnoprometnih predpisov ter voznikiških sposobnostih in spretnosti. Letos želijo omogočiti tako merjenje znanja čim večjemu številu voznikov. Zato so razpisali tekmovanje članov v vseh sekcijah AMD Novo mesto: v Sentejnerju, Škocjanu, Šmarjeti, Mirni Peči, Straži, Žužemberku, Novem mestu in v sekciji Novoteks.

Za tekmovanje v svoji sekciji, ki bo v začetku oktobra, se lahko prijavi vsak voznik, če je član AMD. Tekmovalci bodo pred praktično vožnjo na posebnem poligonu opravili test iz cestnoprometnih predpisov, nato pa bodo tekmovali še v vožnji v mestnem prometu.

Trem najboljšim iz vsake sekcije so namenjene nagrade in priznanja, pridobili pa bodo tudi pravico nastopa na finalnem tekmovanju 28. oktobra ob otvoritvi novih poslovnih prostorov Avto-moto društva v Novem mestu, kjer se bodo pomerile zmagovalne ekipe vseh sekcij.

Prijavit se lahko vodstvom svojih sekcij: Slavku Prahu v Sentejnerju, Jožetu Rudmanu v Škocjanu, Borisu Gomizlju v Šmarjeti, Milanu Spolarju v Mirni Peči, Tonetu Krakarju v Žužemberku, Bojanu Božiču v Straži, Slavku Žagarju v Novoteksu, Novomeščani pa v pisarni AMD v Novem mestu (telefon: 22-159).

Zdrahe potaplajo kolesarstvo

Jože Majes o nekaterih očitkih na njegov račun — O stanju v kolesarstvu danes in izhodih iz krize — Smo kolesarsko nerazvita država

Ne le slabi rezultati na nedavnem svetovnem prvenstvu v Franciji, naše kolesarstvo vse pogostje pretresajo tudi spori v kolesarski organizaciji, še posebej pa med vodstvi nekaterih klubov. Da odnosi med ljubljanskim Rogom in novomeškim KD Krka že nekaj let niso ravno vzorni, je znano vsem, te dni pa so dobili tudi novo obeležje: Zvone Zanoškar, direktor Roga, je v pogovoru za »Sportske novice« med drugim izjavil, kako da tehnični vodja KD Krka Jože Majes že od nekdaj igra umazane igre, da je v kolesarstvu vstopil skozi stranska vrata, da je skratka eden glavnih krivcev za takšne razmere v jugoslovanskem kolesarstvu. Jože Majes, na čigar naslov je padlo še nekaj drugih podobnih očitkov (glej pisma bralcev v DL), trdi nasprotno. Slovenski kolesarski javnosti, Zvezi za slovensko kulturo Jugoslavije in ZTKO za Telesno je namenil odprto pismo, v katerem podrobno odgovarja na takšne očitke in hkrati ponuja svojo oceno razmer in poti za izhod iz krize:

»Ni prijetno odgovarjati na takšne očitke, še posebej, ker bo kolesarstvo od tega imelo malo koristi. Toda nalijmo enkrat čistega vina, še posebej Zanoškari, kajti njegova čaša je čisto kalna. Ne bom našteval vseh njegovih umazanih iger, spomnim se le na novomeškega Bakopa, ko svojih reprezentancev sploh ni pripeljal na slovesno otvoritev in je tako pokazal, koliko ceni Novomeščane. Svoj odnos do našega kluba v Rogu vsako leto izpričajo tudi s tem, da svojih kolesarjev ne pošiljajo na dirko za Veliko nagrado Krke. Niso pa se v Rogu zadovoljili le s takimi bojkoti, bili so celo pobudniki sestankov vodilnih mož njihove in moje delovne organizacije s ciljem, da me onemogočijo pri delu.

Takšnih podlosti je bilo še veliko, toda njihovo naštevane ne bo razmer prav nič spremenilo, nasprotno. Zato se raje ozirimo naprej. Zanoškariju sem dovolil konkretno odgovoril v odprtem pismu javnosti, moje delo in rezultate pa Dolenjci dovolj dobro poznajo.

Svetovno prvenstvo v Chambéryju je jasno pokazalo, da manjka sistematičnega dela z reprezentanti že od mladinskih vrst naprej. Razloga sta dva: za ključno iskanje talentov, kar počnemo sedaj, je izbor kolesarjev veliko premajhen, po drugi strani pa za sistematično delo z mladinci v centrih, kjer so na voljo najboljše strokovni kadri, medicinski pripomočki in prirejen šolski program, nimamo pogojev. Še večji je problem pri članih. Če bi hoteli kaj doseči v naših razmerah, bi morala reprezentanca biti skupaj praktično celo leto. Pri tem pa ne gre le za problem vodenja ekipe, pač pa za organiziranost jugoslovanskega kolesarstva. Vse se pokaže že na klubskih dirkah, ki so v zadnjem času v znaku dvojboja med Rogom in Krko. Cilj vsake od teh ekip je onemogočiti nasprotniku, temu je podrejena taktika. Kolesarji v ležernem tempu pazijo drug na drugega, praviloma ubeži le pet do šest tekmovalec, oslali lagodno vozijo proti cilju. Seveda takšni kolesarji potem ne morejo na svetovnem prvenstvu vzdržati hudega tempa, ko je potrebno 180 kilometrov prevoziti z vsaj 42 kilometri na uro. Naši kolesarji so dobri taktiki, dobri sprinterji, njihova osnovna pripravljenost pa je majhna. Drugo usodno dejstvo, kjer naše kolesarstvo izgublja, je, da nismo sodelovali na največjih amaterskih dirkah na svetu, kjer bi lahko videli, koliko v resnici veljamo. Ni nas bilo na Dirki miru, na evropski dir-

2:1, nato pa so igro in rezultat prevzele v roke gostiteljice. Vodile so že s šestimi zadetki prednosti, ob koncu pa je gostjam poraz vendarle uspešno ublažiti.

IMV NOVO MESTO: Hočevar, Knafelec 1, Veselič 2, Šmalc 3, Tomas 3, Drčar 6, Klobučar 3, Hvala 1, Reboli 2, Pelko, Simončič, Butala.

Pari drugega kola: Drava — IMV Novo mesto, Iskra — Krim, Itas Kočevje — Fužinar itd.

PRIMORJE — BELA KRAJINA 3:1 (1:0)

AJDOVŠČINA — Nogometaši Bele krajine, lansko prijetno presenečenje prvenstva, letos se zdalec ne igrajo v taki formi. V tretjem kolu zahodne skupine OCL so izgubili še tretje srečanje, tokrat proti Primorju, in so tako na dnu lestvice. Edini zadetek za Črnomalca je dosegel Weiss. V 4. kolu igrajo Belokranjci doma proti Slaviji iz Vevč.

M. GORENC

ŠESTI TRIMO TEK

TREBNJE — Osnovna organizacija ZSMS Trimo Trebnje bo organizirala 7. oktobra 1989 šesti Trimo tek s startom ob 13. uri pred Trimovo poslovno stavbo v Trebnjem. Udeleženci bodo lahko nastopili na maratonu (42,195 km), malem maratonu (21 km) ali trimskem teku (10 km). Prijave morajo tekači oddati do 2. oktobra na naslov OO ZSMS Trimo trebnje, Prijateljeva 12, z oznako Za Trimo tek, prijave pa sprejema tudi Mateja Proje, in to do 5. oktobra do 14. ure po telefonu (068) 44-321. Naknadno se boste lahko prijavi na dan prireditve do 12. ure.

Kranjcu mednarodna zmaga

Po štirih letih je mladinsko dirko Po Istri znova dobil Jugoslovčan — Dobre vesti tudi iz Italije

NOVO MESTO — Težko se je odločiti, kateri od treh večjih kolesarskih preizkušenj, na katerih so nastopili novomeški tekmovalci, dati prednost. Nemara je to jubilejna 30. mednarodna etapna mladinska dirka Po Istri, ki je po štirih sušnih letih znova prinesla jugoslovansko zmagoslavje.

Zasluge za to gre do člane KD Krka Igorju Kranjcu, ki je v konkurenci preko 70 tekmovalec iz kar osemnajstih tujih in domačih ekip slavil posamično zmago. Kranjc se je odločilno prednost pridobil v prvi etapi med Puljem in Umagom, dolgi 84 kilometrov, v drugi etapi je bil nato drugi, prednost pa je ohranil tudi v zadnji, tretji etapi med Labinom in Puljem. Prav po Kranjčevi zaslugi je tudi ekipna zmaga ostala doma, saj je prvo mesto pripadlo reprezentanci Jugoslavije, Venetto je bil drugi, Furlanija-Juljska krajina tretja, Slovenija A četrta, Lombardija peta, Slovenija B šesta itd. Dodajmo ob tem, da je Kranjčev uspeh imenitno dopolnil njegov klubski kolega Milan Eržen, ki je vozil za ekipo Slovenije B, saj je zmagal v tekočanju letičnih ciljev.

V nedeljo pa je bilo blizu Rima tekmovanje za pokal narodov v vožnji na kro-

nometer, katerega sta se udeležili tudi moška in ženska vrsta novomeškega kluba. Papež in Šebenik sta skupaj z Ugrencem in Rnjakovičem vodila v reprezentanci Jugoslavije, ki je na 50 km dolgi progi zasedla zelo dobro 5. mesto s povprečno hitrostjo kar 52 kilometrov na uro, zmagala pa je Italija, pred Švedsko in Sovjetsko zvezo. Omenimo naj, da so Jugoslovani zaostali za zmagovalci le minuto in 48 sekund. Še prijetneje pa so presenetila dekleta. Za reprezentanco Jugoslavije so vozile Novomeščanke Martina in Marjeta Sajevec, Pavličeva ter Krčnčeva, zasedle pa so odlično 3. mesto. Ob tem velja omeniti, da je zmagala ekipa Sovjetske zveze v enaki postavi, s katero je konec avgusta v Franciji osvojila naslov svetovnih prvakinja v ekipni vožnji. Novomeščanke so dosegle za ženske res zelo dobro povprečno hitrost 40 kilometrov na uro, vse štiri so tudi skupaj pripeljale v cilj; v ilustracijo pa vendarle navedimo še, da so zmagovalke vozile s povprečno hitrostjo kar 47 km/h.

Se sedaj še k tretji dirki, ki je novomeščanom prav tako prinesla lepe uspehe. Gre za spominsko dirko Stjepana Grgeca v Jablanovcu pri Zaprrešcu, kjer je v konkurenci mlajših mladincev na 47 kilometrov dolgi progi zmagal Majde, Mrvar je bil drugi, Murn četrti in Stangelj (svi Krka) peti. V članski konkurenci je slavil Novomeščan Kruljac, medtem ko je Božič pripeljal skozi cilj sedmi.

SLEPI PLANINCI NA ROGU

ROG — Okoli 70 slepih planincev iz vse Slovenije se je minulo soboto v organizaciji novomeške medobčinske organizacije slepih in slabovidnih ter ob pomoči vodnikov novomeškega Planinskega društva povzpelo na vrh Roga. Vsi pohodniki so na cilj dobili tudi žig kontrolne točke, nakar so se vrnili v Novo mesto, kjer se jim je v Domu starejših občanov pridružil še okoli 140 slepih in slabovidnih žena Slovenije, ki so bile tega dne na izletu skozi Otočec, Kostanjevico in Ptererje. Zahvale za pomoč pri tako uspešnem srečanju žena in planinskih pohodov gredo IMV, tovarni družbi Krka, referatu za borce in invalide SO Novo mesto, SGP Pionir, GG-obrat Podturn, PD Novo mesto in Domu starejših občanov Novo mesto.

HMELJAKOVA DVOJNA ZMAGA

BANJA LUKA — Letošnja predzadnja dirka motociklistov za državno prvenstvo je bila minulo nedeljo v Banjaluki, novomeškemu zastopstvu pa je znova prinesla veliko uspeha. Robert Hmeljak, zamajski Slovenec, ki tekmuje za novomeški klub, je vnovič dosegel dvojno zmago: bil je najhitrejši tako v razredu do 125 kubikov kot v razredu do 175 ccm. Imeniten Hmeljakov dosežek je lepo dopolnil še Alojz Pavlič, ki je v razredu do 80 ccm zasedel drugo mesto za Domžalcem Pinartjem, v razredu do 125 kubikov pa je bil Pavlič tretji. Zadnja letošnja dirka za državno prvenstvo bo ta vikend na Grobniku.

ZMAGA PRIBANJCEM

DRAGATUŠ — Partizan iz Dragatušja je v nedeljo, 17. septembra, organiziral 4. tradicionalni jesenski nogometni turnir, na katerem je nastopilo šest ekip z obeh strani Kolpe. Zmaga je odšla na Hrvaško k ekipi Pribanjcem, druga je bila ekipa Kolpa iz Podzemlja in tretji Rudnik.

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 22. IX.

9.45 — 12.25 in 16.05 — 23.50
TELETEKST
10.00 VIDEO STRANI
10.10 TV MOZAIK
10.10 TEDNIK
11.00 ALPE JADRAN
11.30 ELLIS ISLAND, ameriška nadaljevanka, 3/7
12.15 VIDEO STRANI
16.20 VIDEO STRANI
16.30 DNEVNIK 1
16.45 POSLOVNE INFORMACIJE
16.50 TV MOZAIK, ponovitev
18.15 SPORED ZA OTORKE IN MLADE
18.55 RISANKA
19.17 NAŠE AKCIJE
19.30 DNEVNIK 2
20.05 SVET NENAVADNIH SIL ART-HURJA CLARKEA, angl. dok. serija, 11/23
20.35 BENJI, kratak film
21.00 KRIMINALNA ZGODBA, ameriška nanizanka, 15/20
21.50 DNEVNIK 3
22.10 MOSTOVŽ, francoski film
23.40 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

17.55 Rokomet (ž) Olimpija-Hypobanka — 19.30 Dnevnik — 20.05 Žarišče — 20.35 Skupščinska kronika — 20.55 Madame Butterfly (opera) — 23.20 Videonč

TV ZAGREB

8.20 TV koledar — 8.30 Kdo, ali jaz? — 9.00 Šolski program — 12.30 Poročila — 12.40 Prezli ste, pogledajte — 15.10 Poročila — 15.15 Program plus (ponovitev) — 17.15 Dnevnik 1 — 17.35 Kdo, ali jaz? — 18.05 Številke in črke — 18.25 Narodna glasba — 19.18 Risanka — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Dvanajst ožigosanih (3. del ameriške nadaljevanke) — 20.55 TV poster (zabavno-glasbena oddaja) — 21.25 Dnevnik 3 — 21.45 Oddaja o kulturi — 22.50 Program plus — 1.20 Poročila

SOBOTA, 23. IX.

7.45 — 12.20 in 14.00 — 12.00
TELETEKST
8.00 VIDEO STRANI
8.10 OTROŠKA MATINEJA
10.30 MLADINSKI PEVSKI FESTIVAL CELJE 89, ponovitev 2. oddaje
11.00 MEDNARODNA OBZORJA, ponovitev
11.40 VIDEOMEH, ponovitev
12.10 VIDEO STRANI
14.15 VIDEO STRANI
14.25 VIDEOGODBA, ponovitev
15.10 TA MALOPRIDNI DEČEK, poljski mladinski film
16.25 VIDEO STRANI
16.30 DNEVNIK 1
16.50 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
17.10 EP V ODBOJKI ROMUNIJA-JUGOSLAVIJA
18.25 VIDEO STRANI
18.30 NA PRAGU 21. STOLETJA, 2. del avstralske dok. serije
19.00 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2
19.59 UTRIP
20.20 ŽREBANJE 3 x 3
20.30 DELO NA ČRNO, ameriška nanizanka, 14/18
21.15 NAŠ ADUT ŠTRBSKO JEZERO, zabavna oddaja slovaške in ljubljanske TV
22.40 DNEVNIK 3
23.00 SONCE VZHAJA IN ZAHAJA, ameriški film
1.10 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

16.25 Kako biti skupaj — 16.55 Predstava za otroke — 17.55 Varaždin: rokomet (ž) — 19.30 Dnevnik — 20.10 Filmske uspešnice: Grof Drakula (angleški film) — 22.45 Športna sobota — 22.55 Reportaža z nogometnih tekem — 23.55 Slike časa (oddaja o kulturi)

TV ZAGREB

8.50 TV koledar — 9.00 Izbor izobraževalnega programa — 10.30 Prezli ste, pogledajte — 14.30 Buster Keaton: Naše gostoljubje (ameriški film) — 16.05 Sedem TV dni — 16.50 Dnevnik 1 — 17.05 Narodna glasba — 17.35 Simha (ponovitev TV drame) — 18.30 Prisrčno vaši: Mladen Delić — 19.30 Dnevnik 2 — 20.15 Napačen čaj (ameriški film) — 21.45

NEDELJA, 24. IX.

9.00 — 14.40 in 15.10 — 23.00
TELETEKST
9.15 VIDEO STRANI
9.25 OTROŠKA MATINEJA
10.50 DELO NA ČRNO, ponovitev 14. dela nanizanke
11.30 DOMAČI ANSAMBLI: ANSAM-BEL SLOVENIJA
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 SAŠKI BLIŠČ IN PRUSKA SLAVA, 2. del nemške nadaljevanke
14.30 VIDEO STRANI
15.25 VIDEO STRANI
15.30 SEDEM MLADIH
16.30 DNEVNIK 1
16.50 DRSAJ, kandaski film
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 TV MERNIK
19.30 DNEVNIK 2
19.59 ZRCALO TEDNA
20.20 TAKO SEJ E KALILO JEKLO, drama TV Novi Sad
21.15 ZDRAVO
22.50 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

10.00 Danes za jutri in Vrnitev odpisanih (nadaljevanka) — 15.00 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Da ne bi bolelo — 20.20 Potovanje po velikih železnih svetih (1. del dok. oddaje) — 21.20 Zdjaj je maj (dok. oddaja) — 21.50 Športni pregled — 22.30 Satelitski programi

PONEDELJEK, 25. IX.

9.45 — 13.15 in 16.05 — 23.20
TELETEKST
10.00 VIDEO STRANI
10.10 MOZAIK
10.10 UTRIP
10.25 ZRCALO TEDNA
10.40 MERNIK
10.55 OČI KRITIKE
11.25 PISMO NEZNANEMU LJUBIMCU, ameriški film
13.05 VIDEO STRANI
16.20 VIDEO STRANI
16.30 DNEVNIK 1
16.50 MOZAIK, ponovitev
18.10 VIDEO STRANI
18.15 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.00 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2
20.05 KLOPCA, TV priredba predstava Mestnega gledališča
21.30 OSMI DAN
22.10 DNEVNIK 3
22.35 SLOVENSKA KLAVIRSKA GLASBA
23.10 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

16.30 Satelitski programi — 17.40 Zimbabve: glasba naše dežele — 18.15 Svet športa — 19.30 Dnevnik 2 — 20.05 Žarišče — 20.35 Stiki: Kaj je komunikacija (1. del izobraževalne oddaje) — 21.05 Televizija (9. del dok. serije) — 22.00 Druga godba 89

TV ZAGREB

8.15 TV koledar — 8.25 Poročila — 8.30 Oddaja za otroke — 9.00 Šolski program — 12.30 Poročila — 12.40 Prezli ste, pogledajte — 15.15 Program plus (ponovitev) — 17.15 Dnevnik 1 — 18.05 Številke in črke — 18.25 Dokumentarni program — 19.18 Risanka — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Dramski program — 21.05 Resna glasba — 21.50 Dnevnik 3 — 22.15 Program plus — 0.15 Poročila

TOREK, 26. IX.

9.15 — 11.15 in 15.40 — 23.35
TELETEKST
10.00 VIDEO STRANI
10.10 MOZAIK
10.10 KRAŠKO PODZEMLJE
10.40 PAMET JE BOLJŠA KOT ŽAMET
10.45 ANGLEŠČINA, 18. lekcija
11.05 VIDEO STRANI
15.55 VIDEO STRANI
16.05 MOZAIK, ponovitev
16.30 DNEVNIK 1
16.50 MOZAIK, ponovitev
17.25 VIDEO STRANI
17.30 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.05 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2

PETEK:

8.00 Marketing program Studia D, 10.00 Redni program Studia D, Pesem tedna, 12.30 Novice, 13.30 Športna oddaja, 14.30 Novice, 15.15 Pesem tedna, 16.30 Novice, Minute s klasiko, 17.00 Tema, 17.30 Želji ste, poslušajte! 18.00 Kronika, 18.30 Biba, TV spored danes.

SOBOTA:

8.00 Marketing program Studia D, 10.00 Redni program Studia D, Izbor pesmi tedna, 10.30 Novice, 10.45 Na sončni in senčni strani Gorjancev, 11.00 Lestvica novosti, 12.30 Pionirska oddaja, 13.30 Čestitke in želje naših poslušalcev, 14.30 Novice, 15.15 Pesem tedna, 16.30 Novice, 17.00 Strizemo zastoj, 18.00 Kronika, 18.30 Biba, TV spored danes.

NEDELJA:

8.00 Začetek programa, 8.15 Pesem tedna, 8.30 Kmetijska oddaja, 9.30 Kronika, obvestila, 11.00 Mali oglasi, 12.30 Čestitke in želje naših poslušalcev

20.05 TUJA KRI, 2. del ameriške nadaljevanke
21.00 OMIZJE
23.05 DNEVNIK 3
23.20 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

17.00 Satelitski programi — 18.00 Beograjski TV program — 18.45 Novi rock 89 (ponovitev) — 19.30 Dnevnik 2 — 20.05 Žarišče — 20.35 Žrebanje lota — 20.40 Povečava — 22.40 Satelitski programi

TV ZAGREB

8.15 TV koledar — 8.25 Poročila — 8.30 Oddaja za otroke — 9.00 Šolski program — 10.30 Poročila — 10.35 Šolski program — 12.30 Poročila — 12.40 Prezli ste, pogledajte — 15.15 Program plus (ponovitev) 17.15 Dnevnik 1 — 17.35 Oddaja za otroke — 18.05 Številke in črke — 18.25 Znanost — 19.18 Risanka — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Loto — 20.05 Igrani film — 21.40 Dnevnik 3 — 22.00 Teme in dileme (kontaktni magazin) — 23.30 Program plus — 1.35 Poročila

SREDA, 27. IX.

9.45 — 11.30 in 16.05 — 23.30
TELETEKST
10.00 VIDEO STRANI
10.10 MOZAIK
10.10 A ZDAJ JE MAJ, dok. oddaja
10.40 OSMI DAN
11.20 VIDEO STRANI
16.20 VIDEO STRANI
16.30 DNEVNIK 1
16.50 MOZAIK, ponovitev
18.00 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.00 RISANKA
19.20 DOBRO JE VEDETI
19.30 DNEVNIK 2
20.05 FILM TEDNA: SVATBA, argentinski film
22.00 DNEVNIK 3
22.20 SVET POROČA
23.20 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

17.00 Satelitski programi — 19.00 Pred izbiro poklica: Ribiči — 19.30 Dnevnik 2 — 20.05 Žarišče — 20.35 Športna sreda — 22.10 Satelitski programi

ČETRTEK, 28. IX.

9.45 — 11.50 in 16.05 — 23.45
TELETEKST
10.00 VIDEO STRANI
10.10 MOZAIK — ŠOLSKA TV
11.40 VIDEO STRANI
16.20 VIDEO STRANI
16.30 DNEVNIK 1
16.50 MOZAIK, ponovitev
18.15 VIDEO STRANI
18.20 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.00 RISANKA
19.20 DOBRO JE VEDETI
19.30 DNEVNIK 2
20.05 ELLIS ISLAND, 6. del ameriške nadaljevanke
21.00 TEDNIK
21.50 DNEVNIK 3
22.05 VREME
22.10 RETROSPEKTIVA FILMA ALI DRAME
23.35 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

17.00 Satelitski programi — 18.00 Beograjski TV program — 19.00 Čas, ki živi — 19.30 Dnevnik 2 — 20.05 Žarišče — 20.35 Mali koncert — 20.45 Oči kritike — 21.15 Prisluhnimo tišini — 21.45 Video na Slovenskem — 22.05 Satelitski programi

TV ZAGREB

8.156 TV koledar — 8.25 Poročila — 8.30 Oddaja za otroke — 9.00 Šolski program — 10.30 Poročila — 10.35 Šolski program — 12.30 Poročila — 12.40 Prezli ste, pogledajte — 15.15 Program plus (ponovitev) — 17.15 Dnevnik 1 — 17.35 Oddaja za otroke — 18.05 Številke in črke — 18.25 Serijski film — 19.18 Risanka — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Panorama (politični magazin) — 21.05 Kviz (zabavno-glasbena oddaja) — 22.05 Dnevnik 3 — 22.35 Program plus — 0.35 Poročila

PONEDELJEK:

8.00 Marketing program Studia D, 10.00 Redni program Studia D, Pesem tedna, 10.30 Novice, 11.00 Želji ste, poslušajte, ponovitev oddaje, 12.30 Novice, 13.30 Športna oddaja, 14.30 Novice, 15.15 Pesem tedna, 16.30 Novice, Lestvica narodno-zabavne glasbe, 17.10 Tema, 18.00 Kronika, 18.30 Biba, TV spored danes.

TOREK:

8.00 Marketing program Studia D, 10.00 Redni program Studia D, Pesem tedna, 10.30 Novice, 12.30 Novice, 13.30 Pogovarjamo se z ..., 14.30 Novice, 15.15 Pesem tedna, 16.30 Novice, Minute s klasiko, 17.00 Tema, 18.00 Kronika, 18.30 Biba, TV spored danes.

SREDA:

8.00 Marketing program Studia D, 10.00 Redni program Studia D, Pesem tedna, 10.30 Novice, 11.00 Prispevki iz gospodarstva, 12.30 Novice, 13.30 Glasbena ura, 14.30 Novice, 15.15 Pesem tedna, 16.30 Novice, Čestitke in želje naših poslušalcev, 17.00 Strokovnjak v studiu.

Čudodelnik š Primskovega

170 let mineva od rojstva in skoraj 400 let od smrti Jurija Humarja, župnika iz Primskovega (pri Litiji), znanega po skrivnostnem zdravljenju z osebnim magnetizmom. Kljub temu se še ni pozabilo, kako je ta mož s skrivnostno močjo ozdravil mnogo ljudi in zaslovel po vsem svetu.

Jurij Humar se je rodil 14. aprila 1819 v Vodicah blizu Kamnika. Šolo je obiskoval v Kamniku, gimnazijo pa v Karlovcu. Sedmi in osmi razred je končal na ljubljanskem liceju. Po maturi je stopil v bogoslovje, kjer je bil po tretjem letu posvečen v mašnika. Kaplansko službo je najprej opravljal v Adlešičih (Bela krajina), nato v Črmošnjicah, kjer je ostal do leta 1858, zatem pa še v Sostrem. Kot župni upravitelj je bil poslan v Staro Oseljico, nato kot župnik v Črmošnjice. 14. junija 1876 pa je kot župnik prišel na Primskovo, kjer je deloval do svoje smrti 19. 12. 1890.

Po izobrazbi je Humar presegal mnoge sovratnike. Odlično je govoril nekaj svetovnih jezikov, poleg teh pa je obvladal latinščino, grščino in hebrejščino. Imel je tudi knjižnico, v kateri so bila dela vseh pomembnih znanstvenikov tedanje dobe, zlasti tistih, ki so pisali o takoj imenovanem magnetizmu. V Črmošnjicah je prvič opazil svoj osebni magnetizem in videl njegov učinek. Zavedel se je svoje skrivnostne moči ozdravljanja, jo raziskoval in razvil do izredne višine. Videl je, kako ljudje trpijo zaradi uboštvaj in boleznih, zato se je trudil to moč obračati njim v korist. Svojega izrednega daru ni pripisoval kakim nadnaravnim silam. Poudarjal je, da se moč, ki jo ima sam, v manjši ali večji meri nahaja v vsakem človeku. S svojim zdravljenjem je pomagal mnogim ljudem, med njimi tudi takim, ki so jim zdravniki napovedali neizbežno smrt. Slovel je daleč naokoli. Bolni in siromaki s Kranjskega, Primor-

skega, Koroškega, iz Štajerske, Bavarske, Avstrije, grofi in baroni, kraljeviči in vojvode in nešteto dolenskega ljudstva so prihajali k njemu po pomoč. Miha Mirkovič, ki je služil pri njem na Primskovem, je pripovedoval (objavljeno v Slovenscu 22. 12. 1935), da ni bilo dneva v letu, da ne bi prišli ljudje k njemu po pomoč.

Njegova zdravila so bila preprosta: kos kruha, melišni bomboni ali pa kar koščki papirja. Na te predmete je s pogledom prenašal svojo zdravilno moč, obolele ude pa je pogladil z roko.

Don Carlos, pretendent za španski kraljevi prestol, je bil na Primskovem okoli leta 1884 zaradi bolezni v grlu. Humar ga je ozdravil, ko ni nikjer drugega mogel dobiti pomoči.

Neki kočevski mizar je imel ženo že tri leta na postelji. Ni mogla hoditi pa tudi slepa je bila. Njen mož je dobival zdravila zanj iz Dunaja in iz Berlina, vendar ni nič pomagalo. Ko je slišal za Humarja in njegovo zdravljenje, se je napotil k njemu po pomoč. Žena je, ko je dobila Humarjevo zdravilo, že drugi dan lahko vstala pa tudi vid se ji je povrnil.

Neki mož iz župnije Šmartno pri Litiji pripoveduje: »Moj hčerka je bila stara že 40 let, pa še ni shodila. Vdih sem jo k mnogim zdravnikom, pa ji noben ni mogel pomagati. Nazadnje se napotim z dekletcem v naročju na Primskovo k Humarju. Gospod mi postavi nekaj vprašanj, nato pa dekletce večkrat pogladijo po rokah in nogah. Nato rečejo, da to pot še ne bo zadostovalo in da bova morala še enkrat k njemu. Nazaj grede je dekletce že samo šlo, le podpirati sem jo moral nekoliko. Čez nekaj tednov sva šla še enkrat, da so jo gospod drugič zdravili



in sedaj je popolnoma zdrava.» (Zgodnja Danica 1894).

Mnogi so mu pošiljali zahvale za pridobljeno zdravje.

Iz St. Andreža v Slovenskih goricah izraža A. D. svojo zahvalo takole: »Šest let je že preteklo, odkar ste, č. gospod, mojega brata v tako kratkem času, v dveh dneh, ozdravili od hude bolezni božjasti. Zato si moramo vsi šteti v dolžnost in se vam ne moremo nikoli zadosti zahvaliti.«

Jajme Palan iz Španije piše: »Odkar sem imel veliko čast Vas, veličastni, pred letom obiskati sem zdrav kot že dolgo ne. Zato nisem v stanju, da se vam z besedami zahvalim.«

V drugem pismu beremo, da je bila M. B., potem ko se je celo leto brezuspešno zdravila na dunajski kliniki, s Humarjem vimi zdravili ozdravljena. Prav tako soproga ruskega guvernerja v Odesi, ki se je tudi zdravila na Dunaju.

Jurij Humar pa ni zdravil ljudem samo bolezni, ampak jim je pomagal v vseh mogočih stiskah. Tako se je nekdo pri- toževal, da je okoli njegovega poslopja veliko kač. Humar mu je dal kamenja, da ga je »nasadil« okoli poslopja, in kače so prešle. Druge je nekemu kmetu pogosto poginjala živina. Humar mu je dal les, katerega so pribili v hlevu, in od takrat naprej živina ni več poginjala.

To so le nekateri članki, ki opisujejo, kako je Jurij Humar pomagal ljudem. V knjigi, ki jo je izdala in založila družba sv. Mohorja v Celovcu leta 1969 (ponekod jo je še mogoče dobiti), pa je zbranih še več primerov Humarjevega zdravljenja.

Njegov grob in lipa pred cerkvijo imata še danes veliko obiskovalcev. Ogledajo si grob pokojnega župnika in preborejo na severni strani cerkve vzdano nagrobno ploščo z napisom: Tukaj počiva častiti gospod Jurij Humar, župnik primskovski, vmerl dne 19. 12. 1890 v 71. letu svoje starosti. R. I. P. Prenekateri utrga z groba cvet ali list, pričakujejo Humarjeve pomoči.

Za vse, kar je tedaj dobrega storil ubogemu ljudstvu, pa si ta izreden mož zasluži, da se njegovo ime ne pozabi.

MIHA OVNIK



IGM
SAVA KRŠKO
industrija gradbenega materiala n.sub.o.
68270 Krško, c. k. ž. 59



GRADBENI MATERIAL — proizvodnja in prodaja gramoza, peska in kamna
BETONSKI IZDELKI — betonski zidaki, cestni robniki, vrtni robniki, tlakovalne plošče, tlakovalne kocke, mozaik plošče, travnate plošče, cvetlična korita, kinete, rešetke, betonski jaški, geodetski mejniki.
MONTAŽNI IN POLMONTAŽNI AB ELEMENTI — hale, silosi, podporni zidovi, mostovi in propusti, opažno betonske plošče, nosilci
RAZNI IZDELKI PO NAROČILU
BETONI IN ESTRIHI VSEH VRST



Vse informacije na naslov: IGM SAVA, Krško CKŽ 59,
telefon: (0608) 31-193, 33-121, 31-035.



ČETRTEK:
8.00 Marketing program Studia D, 10.00 Redni program Studia D, Pesem tedna, 10.30 Novice, 11.00 Studio D večer, danes, jutri, 12.00 Predstavitel Dolenjskega lista, 12.30 Novice, 14.30 Novice, 15.15 Pesem tedna, 16.30 Novice, 17.00 Vse manj je dobrih gostiln, 18.00 Kronika, 18.30 Biba, TV spored danes.

METALNA MARIBOR, n. sol. o.
TOZD Tovarna lahkkih konstrukcij
KRMELJ, n. sol. o.
DELAJSKI SVET Metalne Maribor,
TOZD Tovarna lahkkih konstrukcij Krmelj,

razpisuje dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

VODENJE PRODAJE

Pogoji:
— visoka izobrazba ekonomske smeri
— 4 leta delovnih izkušenj
— aktivno znanje enega svetovnega jezika.
Dela in naloge razpisujemo za štiriletno mandatno obdobje. Kandidati naj svoje prijave s pisnimi dokazili o izpolnjevanju pogojev in z opisom dosedanjega dela pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: METALNA Maribor, TOZD Tovarna lahkkih konstrukcij Krmelj, z oznako »za razpisno komisijo«.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v roku 30 dni.

Socialistična republika Slovenija
OBČINA NOVO MESTO
Komite za Družbeni Razvoj

Številka: 320-015/80-8
Datum: 18. 9. 1989

OBVESTILO VINOGRADNIKOM

ZADEV: ROK TRGATVE

Komite za družbeni razvoj občine Novo mesto določa na podlagi 5. člena zakona o vinu in drugih proizvodih iz grozdja in vina (Uradni list SRS št. 16/74), da je rok trgatve zgodnjih sort na območju občine Novo mesto

23. septembra 1989 dalje

Od tega datuma naprej lahko vinogradniki trgajo zgodnje sorte: šentlovenko, portugalko, game in rizvanec.
Rok trgatve ostalih poznih sort grozdja bo naknadno objavljen v Dolenjskem listu.

Predsednica:
DARINKA SMRKE

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST
OBČINE NOVO MESTO
Novo mesto, Novi trg 6/II

OBVESTILO

O POVEČANJU STANARIN IN NAJEMNIN V OBČINI NOVO MESTO

Vse imetnike stanovanjske pravice za družbena najemna stanovanja in najemnike poslovnih prostorov obveščamo o povečanju stanarin in najemnin, in sicer:

- s 1. oktobrom za 66%
- s 1. novembrom za 35%
- s 1. decembrom za 35%.

Sklep o povečanju stanarin in najemnin bo objavljen v Skupščinskem Dolenjskem listu.

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST
OBČINE NOVO MESTO
534/38

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST
OBČINE NOVO MESTO
Novo mesto, Novi trg 6/II

Številka: 2-35/89, 2-36/89
Datum: 15. 9. 1989

OBVESTILO

Samoupravna stanovanjska skupnost občine

Novo mesto razpisuje

- zbiranje vlog prosilcev za uvrstitev na prednostne liste upravičencev do pridobitve solidarnostnih stanovanj in
- posojila iz združenih sredstev solidarnosti v stanovanjskem gospodarstvu za nakup stanovanj v družbeni in zasebni lasti.

Upravičenci z dokončne prednostne liste za solidarnostna stanovanja iz leta 1987, katerih stanovanjsko vprašanje še ni bilo rešeno, morajo ponovno vložiti vlogo z vsemi zahtevanimi potrdili in izjavami. Sedaj veljavna prednostna lista bo prenehala veljati s sprejemom nove prednostne liste.

Prosilci dobijo ustrezne obrazce in pojasnila v strokovni službi Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto, Novi trg 6/II, soba št. 55 oz. 60./FK Vloge bo sprejemala strokovna služba Samoupravne stanovanjske skupnosti v razpisnem roku, in sicer:

- za stanovanja od 21. 9. do vključno 19. 10. 1989
- za posojila od 21. 9. do vključno 10. 10. 1989

Besedilo obeh razpisov je objavljeno na oglasni deski Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto.

Odbor
za gospodarjenje s stanovanjskim skladom

Odbor
za programiranje in financiranje graditve stanovanj
533/38

Gibranove misli

Ljubezen ima le to željo, da izpolni samo sebe.

● Ljubite drug drugega, toda iz ljubezni ne delajte spon; naj med obalama vaših duš raje valuje morje.

● Podarite si srca, toda ne izročite jih drug drugemu v posest. Bodite skupaj, toda ne pretesno: kajti vsakebi stoje stebri v svetišču in hrast in cipresa ne moreta rasti v senci drug drugega.

● Malo dajete, ko dajete le od svojega bogastva. Resnično dajete šele takrat, ko dajete del sebe.

● Kaj pa je vaše premoženje, če ne le kup šare, ki jo ljubosumno hr-

nite iz strahu pred stisko jutrišnjega dne? Mar ni strah pred revščino že revščina?

● Dobro je dajati, če vas kdo prosi, še bolje pa je, če dajete naprošeni, iz razumevanja.

● Mar je na svetu kaj, kar boste zadržali zase? Vse, kar imate, bo nekega dne darovano. Darujte torej zdaj, da bo čas darovanja vaš, ne šele vaših dedičev.

● Ker morate ubijati, da se nasitite, in jemati mladičem materino mleko, da potešite lastno žejo, delajte to s pobožnostjo.

● Prepričevali so vas, da je delo preklestvo in napor nesreča. Toda povem vam, da s svojim delom izpolnjujete del pravega zemeljskega sna, šele ko se z delom tesno povežete, zares ljubite življenje.

● Vsako znanje je prazno, razen tam, kjer je delo. Vsako delo je jalovo, razen tam, kjer je ljubezen.

● Če ne morete delati z ljubeznijo, marveč le z odporom, raje zapustite svoje delo ter sedite pred vrata svetišča in sprejemajte miloščino tistih, ki delajo z radostjo.

● Kolikor globlje bo žalost presunila vaše bitje, toliko več veselja boste lahko zadržali.

(Kahlil Gibran, libanonski pesnik in filozof, 1881 — 1931)



ZAVOD ZA IZOBRAŽEVANJE IN KULTURO

ZIK

ČRNOMELJ,
Župančičeva 1
enota DELAVSKA UNIVERZA

razpisuje v izobraževalni sezoni 1989/90 naslednje izobraževalne oblike:

1. OSNOVNO IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH
— osnovna šola

2. STROKOVNO USPOSABLJANJE IN IZPOLNJEVANJE

bomo izvajali glede na potrebe DO in ostalih zainteresiranih subjektov

3. IZOBRAŽEVANJE ZA ZADOVOLJEVANJE OSEBNIH, KULTURNIH IN DRUGIH POTREB DELAVCEV IN OBČANOV

a) za otroke:

- tečaj nemškega ali angleškega jezika za predšolske in šolske otroke (začetni in nadaljevalni)
- baletna šola

b) za odrasle:

- tečaj slovenskega jezika
- začetni in nadaljevalni tečaj nemškega, angleškega in italijanskega jezika za odrasle
- tečaj iz osnov računalništva
- strojepisni tečaj
- tečaj krojenja in šivanja
- tečaj strojnega in ročnega pletenja, kvačkanja in vezenja ter izdelovanja tapiserij
- tečaj za vodenje čolnov
- tečaj za vodenje poslovnih knjig v zasebni obrti
- poslovska šola za trgovce

Prijave sprejemamo do 10. oktobra 1989. Za vse oblike se lahko prijavi preko OZD ali osebno v prostorih Zavoda za izobraževanje in kulturo, Župančičeva 1, ali po tel. 51-116, vsak dan od 7. do 14. ure.

KREMEN
Industrija in rudniki nekovin
NOVO MESTO

objavlja na podlagi sklepa delavskega sveta

javno licitacijo
za odprodajo vozil:

1. tovorni kamion TAM 6500 kiper, letnik 1971, za izklicno ceno 65.000.000 din;
2. tovorni kamion TAM 6500 kiper, letnik 1969, za izklicno ceno 55.000.000 din;
3. kombi IMV — kason s podaljšano kabino, TIP 2200 D, letnik 1977, za izklicno ceno 45.000.000 din.

Vozila so v voznem stanju. Vozila bodo naprodaj na licitaciji dne 25. 9. 1989 ob 9. uri v prostorih obrata Kremen, Mokro polje. Pravico do sodelovanja na licitaciji imajo pravne in fizične osebe, ki bodo pred licitacijo plačale 10-odst. kavcijo od izklicne cene. Prometni davek plača kupec. Vozila bodo na ogled eno uro pred licitacijo.

CULTURA EUROPAEA

Pod strokovnim vodstvom poučujemo igranje na inštrumente za:

- zabavno glasbo
- narodnozabavno glasbo
- jazz
- klasično glasbo

Možnost začetnih, nadaljevalnih in visokih programov!
Informacije po telefonu (068) 25-179.

Brez koruze ni živinoreje

Pri Cerovških v Zavratcu — Veliko škode

ZAVRATEC — Pri Cerovških v Zavratcu pri Studencu je 21-letni Justin najstarejši otrok petčlanske družine. Krajši čas je bil že zaposlen v sevniskem Stilesu in Kopitarni, a je moral pustiti službo, ker je bilo treba doma na 18 hektarjev veliki kmetiji še bolj poprijeti za delo, saj očeta, zaposlenega pri novomeškem Cestnem podjetju večkrat ni doma, kadar imajo cestarji kakšna večja dela.

Čprav še ni gospodar kmetije, saj sta starša še povsem pri močeh, pa je prej ko slej jasno, da jo bo Justin čez čas prevzel. Veselje do kmetovanja je še



Justin Cerovšek

zmeraj precejšnje, čeravno me, podobno kot druge kmete, motijo cenovna

nesorazmerja, torej, da kmetovo delo ni dovolj cenjeno. Kar okrog 80 litrov mleka je treba oddati za eno osemitev krave! Če se bo razkorak še celo večal, ne vidim prave prihodnosti za kmetijstvo. Vendar upam, da bo končno le prevladal razum. Zdj se nam še najbolj spleča kooperaciji sevniskega M-Kmetijskega kombinata oddajati 8 do 12 kg težke pujske, pripoveduje Justin.

V novem hlevu imajo Cerovškovi namreč trenutno ob sedmih glavah govedi še dve plemenski svinji. V hlevu je navezav 16 in še boks za vzrejo telet do 200 kg. Toda že zdajšnjemu staležu živine bodo le stežka zagotovili dovolj krmil za čez zimo, kajti ujma s točo na njivah in travnikih ni pustila dosti pridelka. In navkljub temu da imajo preko 2 ha posejane koruze, je vprašanje, če bo zadosti silaže zaradi od ujme zdesetkane koruze. Šele spomladi bodo Cerovškovi videli, ali jim bo zima dokončno uničila 290 trt novega vinograda. Ako se bo to zgodilo, bodo trte posekali in posejali koruzo. Brez te pač ni živinoreje.

P. PERC



KAVBOJ NA OSLU — V Bosljivi Loki ob Kolpi v občini Kočevje smo naleteli na veselega domačina, ki se je predstavil za Branka, ter osla. Tistega dne je bilo malo deževno in dolgočasno vreme, pa so se domačini zabavali z jahanjem osla, ki ga sicer uporabljajo namesto tovarnjaka. (Foto: M. Glavonjič)

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 23. septembra, bodo v Novem mestu do 19. ure, drugod pa do 17. ure odprte naslednje prodajalne živil:

- v Novem mestu: Market na Ragovski ulici
- v Šentjerneju: Samopostrežba Mercator
- v Dolenjskih Toplicah: prodajalna Vrelec
- v Žužemberku: Market Dolenjka
- v Straži: Samopostrežba KZ.
- V nedeljo bo v Novem mestu od 8. do 11. ure odprta Samopostrežba na Glavnem trgu 23. Ker je sobota delovna, bodo vse ostale prodajalne živil odprte do 13. ure.

Svetovalnica za osamljene

Vpisno mesto Žive je tudi v Novem mestu — Zanimanje je, vendar je storitev za mnoge predraga

NOVO MESTO — Živa, svetovalnica za življenje v dvoje, ima svoje vpisno mesto v Novem mestu že skoraj dve leti. Odprto je vsak četrtek popoldan na Rotovžu. Sonja Može, po poklicu socialna delavka na OŠ Smihel, že od samega začetka Žive v Novem mestu seznanja stranke o delovanju te svetovalnice in jih na njihovo željo tudi vpiše.

Sonja je povedala, da se je včasih oglašalo in prijavljalo več ljudi kot zadnje čase. Vpisovali so se predvsem moški vseh starosti, od 18. pa tja do 68. leta. Po socialnem stanju so bili to predvsem polkmetje, prijavilo pa se je tudi nekaj izobražencev. V zadnjih treh mesecih pa v Živi v Novem mestu niso vpisali nobene nove stranke, verjetno je za to kriva previsoka cena. Ob vpisu je potrebno odšteti kar 60 odst. osebnega dohodka, vendar kljub temu, da lahko stranka znesek poravnava v treh obrokih

brez obresti, je to za večino v tej draginji prevelik izdelek. Zanimanje je veliko, vendar odbija previsoka cena. Predvsem starejši pa se pritožujejo nad predolgim postopkom, ki je potreben, da bi prišli do partnerja.

Kljub temu da obstaja to vpisno mesto Žive že nekaj časa, pa nimajo pregleda nad vpisanimi strankami (ali so našle partnerja ali ne), saj vso dokumentacijo o vpisanih pošiljajo v Ljubljano in s tem preide vsa zadeva v roke ljubljanske svetovalnice Žive. Ta potem vzdržuje stike s prijavitelji, jim predlaga partnerje, organizira razne piknike in srečanja.

Sonja Može meni, da bi morala biti tudi v Novem mestu svetovalnica Žive, in ne le njeno vpisno mesto, kajti mnogokrat se pri njej oglašijo ljudje, ki potrebujejo le tolažbo in nasvet.

J. Ž.



DOLENJSKI LIST

NAROČILNICA

Naročam tednik Dolenjski list. Pošiljajte mi ga na naslov

Priimek in ime: _____

Ulica in hišna št.: _____

Poštna številka in kraj.: _____

Št. osebne izkaznice: _____



tedenski koledar

Četrtek, 21. septembra — Mateja Petek, 22. septembra — Mavricij Sobota, 23. septembra — Adam Nedelja, 24. septembra — Nada Ponedeljek, 25. septembra — Uroš Torek, 26. septembra — Damjan Sreda, 27. septembra — Adolf

LUNINE MENE
22. septembra ob 3.10 — zadnji krajec

kino

BREŽICE: 22. in 23. 9. (ob 20. uri) ameriški film Usodna sila. 22. in 23. 9. (ob 22. uri) ameriški erotični film Bordel. 24. (ob 18. in 20. uri) in 25. 9. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Nevarna mama. 26. in 27. 9. (ob 20. uri) jugoslovska komedija Skrivnost samostanskega žganja.

CRNOMELJ: 21. 9. (ob 20. uri) italijanski erotični film Hudič v telesu. 22. 9. ameriški akcijski film Sovražno ozemlje. 26. 9. (ob 20. uri) ameriški film Smrt po smrti.

MIRNA PEČ: 22. 9. francoski erotični film Nova Emanuela.

službo dobi

PEČAR s prakso dobi službo. Tel. 84-333, zvečer. (3170-SD-38)

KV KLJUČAVNIČARJE (3) in PK ključavničarja z znanjem varjenja s CO2 zaposlim. Tel. 25-065. (3162-SD-38)

AKVIZITERJI, POZORI Dobro plačano honorarno delo na terenu. Dobimo se v hotelu Kandija v petek in ponedeljek od 18.00 do 19. ure. (P38-72MO)

TAKOJ ZAPOSIM kuharico za honorarno delo. Osební dohodek zelo dober. Tel. 84-688. (3192-SL-38)

stanovanja

GARSONJERO ali MANJŠE STANOVANJE v Novem mestu najame mlad zakonski par brez otrok. Tel. (0608) 61-980, po 16. uri. (3174-ST-38)

motorna vozila

LADO 1300 S, letnik 1986, prodam. Tel. (0608) 75-628. (3157-MV-38)

RENAULT 4 GTL, letnik december 1983, prodam po ugodni ceni. Jože Jurečič, Zloganje 30, Škocjan. (3155-MV-38)

JUGO KORAL 55, motorno kolo BT 50 S in športno kolo Pinarello ugodno prodam. Alojz Može, Velike Brusnice 31. (3156-MV-38)

GOLF DIESEL, letnik 1985, S paket, prodam. Bevc, Šmalčja vas, Šentjernej. (3151-MV-38)

R 4, letnik 1988, opel rekord D, letnik 1985, in videorekorder prodam. Tel. 84-688. (3192-MV-38)

PRODAM GOLF diesel, letnik 1984, ojačan, izoliran, temnordeče barve, štedilnik na drva (Gorenje), peč za kopalnico (oboje rabljeno 6 mesecev), novo varnostno posodo (30 l) in rezervne dele za škodo, letnik 1971. Franc Stajdohar, Vel. Nerajce 20, Dragatuš. (P38-82MO)

Z 750, letnik 1981, prodam. Tel. 76-192. (3183-MV-38)

126 P, letnik 1980, ugodno prodam. Tel. 45-570. Ogled od 17. ure dalje. (3183-MV-38)

JUGO Koral, star eno leto, prodam ali zamenjam za cenejši avto. Tel. 24-376. (P38-79MO)

AVTOMATIK, letnik 1982, prodam. Tel. 73-216. (P38-76MO)

JUGO 45 A, letnik 1987, 15000 km, prodam. Tel. (0608) 82-074. (P38-74MO)

PEUGEOT 205 GL, svetlo modre kovinske barve, prevoženih 23000 km, zelo dobro ohranjen, prodam. Dušan Judnič, Semič, tel. 56-391. (P38-73MO)

LADO KARAVAN, staro dve leti, ugodno prodam ali menjam za rabljen golf diesel. Tel. 22-308. (P38-71MO)

Z 128 prodam. Tel. (068) 85-045. (P38-70MO)

Z 128, letnik 1987, in lado karavan, letnik 1987, prodam. Rajer, Žabja vas 37, Novo mesto. (P38-69MO)

R 18 TLI, star tri leta, z naknadno vgrajenim strešnim oknom in polno kasko zavarovan, prodam. Tel. (0608) 31-513, (0608) (P38-68MO)

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DIC, tozdr Dolenjski list, Novo mesto. USTANOVITELJ: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje.

SKUPŠČINA Dolenjskega lista je organ upravljanja tozda. Predsednik: Nace Štamcar.

ČASOPISNI SVET je organ družbenega vpliva na programsko zasnovano in uredniško politiko. Predsednik: Anton Štefanič.

UREDNIŠTVO: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjan Bezek-Jakše, Bojan Budja, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Teppey in Ivan Zoran.

TEKOČI RAČUN pri SDK Novo mesto: 52100-603-30624. Devizni račun: 52100-620-970-257300-128-4405/9 (LB — Temeljna dolenjska banka Novo mesto).

IZHAJA ob četrtrkih. Posamezna številka 8.000 din, naročnina za 2. polletje 150.000 din; za delovne in družbene organizacije 320.000 din na leto; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (oziroma druga valuta v tej vrednosti) na leto.

OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 200.000 din, na prvi ali zadnji strani 400.000 din; za razpise, licitacije ipd. 230.000 din. Mali oglasi do deset besed 150.000 din, vsaka nadaljnja beseda 15.000 din.

NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Germova 3, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606, 24-200 in 23-610, naročniška služba in mali oglasi 24-006. Nenaročenih rokovpisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja republiškega komiteja za informiranje SR Slovenije (št. 23 od 21. oktobra 1988) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, tozdr Grafika, Novo mesto. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

KRŠKO: 21. in 22. 9. (ob 20. uri) ameriška komedija Ženskar. 22. 9. (ob 22. uri) ameriški erotični film Grešna zadovoljstva. 24. 9. (ob 18. uri) ameriški akcijski film Velika gneča v Hongkongu. 26. 9. (ob 20. uri) ameriški kriminalni film Kokain ne oprošča. 27. 9. (ob 18. uri) ameriški akcijski film Prvi na potezi.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 21. in 22. 9. (ob 10. uri) ter 23. in 24. 9. (ob 18. uri) ameriški pustolovski film Krokodil Dundee — II. del. 21. in 22. 9. (ob 18. in 20.15) ameriški triler Osumljeni. 23. in 24. 9. (ob 20. uri) ameriški film Milagro. 25. 9. (ob 10. in 18. in 20. uri) predpremiera: ameriški grozljivi film Strašne sanje v ulicu Brestov — III. del.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 22. do 24. 9. (ob 17. in 19. uri) ameriški film Nevarna igra. Od 25. do 27. 9. (ob 17. in 19. uri) ameriški akcijski film Velika zmeda v kitajski četrti.

SEVNICA: 21. in 22. 9. ameriški grozljivi film Psiho III. 23. in 24. 9. ameriški akcijski film Komando Leopard.

GOLF JGL, letnik 1981, prodam. Bučar, Globočice 12, Kostanjevica. (P38-67MO)

JUGO 45, letnik 1986, prodam. Tel. (068) 26-393. (3143-MV-38)

GOLF DIESEL, letnik 1978, ohranjen, prodam. Tel. 22-436 — dopoldne ali 73-016 — popoldne. (3160-MV-38)

Z 101 GT 55, letnik 1984, prodam. Ana Nunič, Ravno 16, Raka. (3161-MV-38)

ZASTAVO 128, letnik 1987, prodam. Sitar, Šmihel 52, Novo mesto, tel. 26-176. (3163-MV-38)

Z 750, letnik 1979, prodam. Kermc, Nad mlino 41, Novo mesto, tel. 24-542 int. 77. (3164-MV-38)

R 4 TL, letnik 1983, prodam. Jerman, Hrib pri Orehku 9, tel. 43-853 po 18. uri. (3164-MV-38)

GOLF DIESEL, letnik 1984, odlično ohranjen, registriran do septembra 1990, prodam. Zaman, tel. (068) 25*301 po 15. uri. (3167-MV-38)

R 4 GTL, letnik december 1984, prevoženih 45.000 km, prodam. Tel. (068) 22-063. (ček-MV-38)

LADO 1300 S, letnik november 1986, prodam po ugodni ceni. Tel. 28-050. (P38-61 MO)

WARTBURG karavan, letnik 1988, in Z 750, letnik 1985, prodam. Tel. (0608) 89-273. (P38-58 MO)

Z 101, letnik 1980, prodam. Jože Hosta, Slivje 1, Podbočje, tel. 22-711 int. 406, dopoldne. (P38-57 MO)

JUGO 55, letnik 1984, prodam. Gornik, Pod Trško goro 85, Novo mesto. (P38-56 MO)

Z 101 GTL 55, letnik 1983, registrirana do avgusta 1990, ugodno prodam. Tel. 26-517. (P38-55 MO)

FIAT CROMA 1600, nov, prodam. Tel. 28-339, popoldne. (P38-54 MO)

Z 850, letnik 1984, in opel karavan, letnik 1987, prodam. Tel. (068) 51-449. (P38-53 MO)

JUGO 45 AX, letnik 1986, registriran za celo leto, prevoženih 26.000 km, prodam. Igor Krulič, Krška vas 67, tel. (0608) 61-687. (P38-51 MO)

126 P, letnik 1988, ugodno prodam. Tel. 84-588. (P38-50 MO)

PRODAM dva motorja, oba nova, registrirana (MZ 150, Tomos BT 50), in Z 750, letnik 1985. Tel. (068) 51-503. (P38-12MO)

Z 101 GTL, letnik 1984, in avtomatik, letnik 1987, ugodno prodam. Tel. (068) 52-102. (3062-MV-37)

ZASTAVO 101, starejši letnik, registrirano do marca 1990, prodam. Tel. 27-966. (3116-MV-38)

PRODAM motor Tomos BT 50, letnik 1987, in LADO karavan, letnik 1980, po delih, juke box avtomatik 120, mini nogomet ter mini kegljišče. Bife Zdravko Avsec, Vrh pri Pahi 1/a, 68222 Otočec ob Krki. (3115-MV-38)

MOTORNKO Kolo BT 50 in Z 750 SC prodam. Tel. (0608-81-294. (P38-8MO)

ZAMENJAM skoraj nov motor BT 50 za rabljen avto (pejček ali fičko). Polona Cvitkovič, Mej tri 4, Novo mesto.

R 4 TL, letnik 1977, prodam. Krajnc, Adamičeva 38, Novo mesto, tel. 25-691. (3134-MV-38)

GOLF JGLD, letnik 1985, prodam. Stane Uhan, Dol. Nemška vas 32, Trebnje. Ogled vsak dan popoldne. (P38-35MO)

PRODAM volksvagen, letnik 1974, registriran do 11. 7. 1990, ter diatonično harmoniko B. Es, As ali jo zamenjam za Z 750, letnik 1985. Informacije na telefon 47-259 dopoldne ali popoldne od 18. do 20. ure. (3131-MV-38)

Z 101, letnik 1986, odlično ohranjen, prodam. Tel. 41-163. (P38-36MO)

Z 101 GT, letnik 1984, prevoženih 27000 km, registrirano do 29. septembra 1989, ugodno prodam. Tel. (068) (84-411. (3120-MV-38)

JUGO 55 koral, letnik 1989, prodam. Tel. 22-907. (3124-MV-38)

PRODAM Z-128, letnik dec. 1985, tel. 26-418 popoldan. Milojević Drago, Šegova 12, Novo mesto. (MO-SR-89)

UGODNO PRODAM opel rekord 1700 ter motorno kolo PUCH 250, letnik 1955. Tel. (068) 76-026. (3142MV38)

FIAT 126 P, letnik 1987, prodam. Tel. 24-356, Janja Zorc. (P38-26MO)

LADO ŠAMARO, letnik 1987, prevoženih 26000 km, ugodno prodam. Informacije po telefonu (068) 25-436. (3142-MV-38)

Z 101, letnik 1987, registrirano do septembra 1990, prodam. Tel. 84-722. (ček-MV-38)

JUGO 45 A, letnik 1986, ugodno prodam. Tel. popoldne (068) 58-754, dopoldne (068) 56-230 itn. 317. (P38-25MO)

Z 900 AK kombi s sedeži, star eno leto, registriran do septembra 1990, prodam. Pokličite v soboto od 16. do 19. ure ali v nedeljo dopoldne na tel. (068) 84-661. (P38-29MO)

ASCONO 1,6, letnik 1976, prodam. Janez Mlakar, Rovišče 6, Studenec, tel. (0608) 89-153. (P38-30MO)

R 4 GTL, letnik 1984, 63000 km, registriran do julija 1990, ugodno prodam. Tel. (068) 25-687. (3127-MV38)

GOLF, letnik 1980, prodam. Anton Božič, Orehovica 2, Šentjernej, tel. 42-651. (3148-MV-38)

LADO RIVA 1300, oktober 1987, registrirana do 5. 10. 1990, prodam. Tel. 25-334. (3109-MV-38)

ZASTAVO 750, letnik 1977, prodam skupaj ali po delih. Prodaj tudi plinsko napravo bedini ter 1 m² smrekovih plohov (8 cm). Tel. 86-261. (3108-MV-38)

126 P, letnik 1987, prodam. Tel. 84-520 int. 25. (3105-MV-38)

AVTOMATIK, letnik 1985, kot nov, ugodno prodam. Tel. 24-224. (P38-1MO)

Z 750 LE, letnik 1984, prodam. Tel. (0608) 77-002. (P38-3MO)

PRODAM Z-128, letnik 1987, prevoženih 25.000 km ali zamenjam za GOLF diesel, letnik 1983/84. Informacije na tel. 23-611 (dopoldan) ali 26-416 (popoldan). (TO-MO-89)

PRODAM 126p, letnik 1981, zelo dobro ohranjen. Tel. 21-417.

JUGO 45AX, letnik 1987, prodam. Četrtek, petek od 7. do 15. ure nas tel. 21-570 (Ljubi). Ostali dnevi Potočna vas 18a, Novo mesto (Kralj).

Mini 1000, letnik 1976, motor skoraj nov, prodam. Telefon 068-23-611, popoldan 21-798. (MO-MM-89)

R 4 GTL, letnik 1983, prodam. Telefon 27-778. (3149-MV-38)

TOMOS 14 M poceni prodam. Tel. 44-216. (3151-MV-38)

JUGO 45, letnik 1982, prodam. Pavlič, M. Brusnice 8. (3159-MV-38)

126 P, letnik 1985, registriran do junija 1990, prodam. Ogled popoldne na naslov: Zdenka Rodič, Herinja vas 1, Otočec. (3154-MV-38)

JUGO 45 E, letnik 1987, registriran do 3. 6. 1990, prodam. Piletič, Dol. Prekopa 19 a, Kostanjevica. (P38-65MO)

Z 101, letnik oktober 1987, in jugo 45 AX, september 1986, prodam. Ratajc, Lukovek 5, Trebnje. (P38-64MO)

Z 101, letnik 1981, prodam. Tel. 23-204. (3146-MV-38)

Z 101, letnik 1985, prodam. Strmole, Breg pri Vel. Gabru 12, Sentvid pri Stični. (3139-MV-38)

Z 101, letnik 1985, registriran do septembra 1990, prodam. Tel. 51-506, vsak dan popoldne. (ček-MV-38)

Z 128, 1987, prodam. Gril, Uršna sela, tel. 65*753. (ček-MV-38)

LADO RIVO 1500, letnik 1987, prodam. Milan Vertuš, Slavka Gruma 44, Novo mesto, tel. 28-342. (P38-39MO)

LADO 1200, letnik 1987, prodam. Edo Pirč, Hudo Brezje 24, Studenec, tel. (0608) 89-265. (P38-40MO)

JUGO 45, letnik 1989, prodam. Tel. (0608) 69-641. (P38-41MO)

GOLF JX, letnik 1986, prodam. Tel. (0608) 69-641. (P38-42MO)

R 4 GTL, letnik 1983, prodam. Tel. 24-012. (3132-MV-38)

APN 6 prodam. Tel. 25-464. (P38-MO)

Z 101 GX 1,1, letnik 1987, prodam. Tel. (0608) 69-660. (P38-16MO)

Z 128, letnik 1986, prodam. Gačnik, Krka 3, tel. 27-794. (P38-17MO)

ZASTAVO 850, letnik marec 1985, prodam. Saje, Dol. Kamenje 4, Novo mesto. (3188-MV-38)

GOLF DIESEL, letnik 1986, z dodatno opremo, prodam. Tel. (0608) 76-664. (P38-49MO)

GOLF DIESEL, nov tip, prodam. Tel. 45-322, Trebnje. (P38-46MO)

R 18, letnik 1986, prevoženih 47.000 km, ugodno prodam. Tel. (068) 57-156. (P38-44MO)

Z 101 GTL, 55, letnik december 1983, prodam. Tel. (0608) 33-887. (P38-43MO)

Z 101 L, letnik 1975, odlično ohranjeno, obnovljeno, prodam. Alojz Rakoš, Potočna vas 9, Novo mesto. (3169-MV-38)

RENAULT 14 TL, dobro ohranjen, prodam po ugodni ceni. Tel. (068) 26-118. (3172-MV-38)

JUGO, sar dve leti, prodam. Tel. 26-970. (3173-MV-38)

LADO 1500, letnik 1977, prodam. Tel. (068) 23-959. (3179-MV-38)

Z 750, letnik 1974, obnovljeno, registrirano, poceni prodam. Jože Gorše, Draganja sela 23, Straža. (3177-MV38)

ZASTAVO 101, letnik 1983, prodam. Tel. 85-920. (3176-MV-38)

JUGO 45 A, letnik 1987, prodam. Tel. 23-471, v večernih urah. (3186-MV-38)

R 4, letnik 1983, prodam. Medved, Novo mesto, in Ragov log 4, tel. 24-887. (3187-MV-38)

126 P, letnik 1980, prevoženih 64.000 km, prodam. Tel. 86-109. (3189-MV-38)

MZ ETZ 250, letnik 1983, prodam. Anton Modic, Verdun 6 pri Stopičah. (3129-MV-38)

ZASTAVO 750, letnik 1979, prodam. Berus, Birčna vas 67, tel. 43-660. (3128-MV-38)

JUGO 55, letnik 1986, modre barve, prodam. Tel. 44-441. (P38-18MO)

Z 101, letnik december 1985, prevoženih 47.000 km, prodam. Tel. (068) 44-285. (P38-21MO)

prodam

PRODAM otroško posteljico z jogijem, ženski plašč in poročno obleko št. 44 — 46. Tel. 24-927. (3184-PR-38)

ZAKONSKO POSTELJO z jogijem prodam. Vse informacije od petka popoldne dalje na tel. 24-584. (3190-PR-38)

SPALNICO, rabljeno, prodam. Tel. 52-169, popoldne. (P38-37MO)

GROZDJE (šmarico) in nov štedilnik ITPP — Kueppersbusch s pečico prodam. Telefon (068) 26-435. (ček-PR-38)

DIRKALNO KOLO Rog profesional zelo ugodno prodam. Tel. 21-840 int. 242, Tomaž. (ček-PR-38)

PRALNI STROJ Candy (3 kg) in zidno omarico z ogledalom za kopalnico ugodno prodam. Telefon 21-753. (3126-PR-38)

GROZDJE v bližini Trebnjega prodam. Tel. (061) 556-885. (P38-28MO)

TELEVIZOR

SKUPŠČINSKI DOLENJSKI LIST

za občine
ČRNOMELJ,
METLIKA, NOVO
MESTO, RIBNICA
IN TREBNJE

VSEBINA SDL

V 14. številki Skupščinskega Dolenjskega lista, ki je izšla z datumom 1. september 1989, so objavljeni dokumenti:

OBČINA ČRNOMELJ

— Sklep o prispevku za priključitev na komunalne objekte in na prave individualne rabe v občini Črnomelj

OBČINA METLIKA

— Odredba o spremembah in dopolnitvah odredbe o določitvi najvišjih cen

OBČINA NOVO MESTO

— Popravki sklepa in odloka skupščine občine Novo mesto, objavljenih v 11. številki Skupščinskega Dolenjskega lista v letu 1989
— Pravilnik o dodeljevanju stanovanj in stanovanjskih posojil pri samoupravnih stanovanjski skupnosti občine Novo mesto
— Sklep o valorizaciji dohodkovnih cenov iz odloka o davkih občanov občine Novo mesto

OBČINA RIBNICA

— Popravek odloka o določitvi zasebnih kmetij v občini Ribnica

OBČINA TREBNJE

— Sklep o povečanju stanarin in najemnin v občini Trebnje

MEDOBČINSKE OBJAVE

— Odredba o spremembi odredbe o pristojbinah za veterinarsko-sanitarne preglede in dovoljenja za prodajo mleka v letu 1989



ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

MATIJA PANJAN

iz Podloga 3 pri Dragatušu

Iskreno se zahvaljujemo vsem svojcem in sorodnikom, ki so nam stali ob strani v teh težkih trenutkih. Posebej se zahvaljujemo sosedom in vaščanom za neizmerno pomoč. Najlepše se zahvaljujemo GD Dragatuš za organizacijo pogreba in vsestransko pomoč. Iskrena zahvala še ZZB Dragatuš, RK Dragatuš, DO TRV Ljubljana tozdr Radio in g. župniku za lepo opravljeni obred.

Vsi njegovi



ZAHVALA

V 74. letu starosti nas je zapustila naša draga mama in babica

PEPCA MURN

iz Trebnjega

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so nam kakorkoli pomagali, darovali cvetje in sveče, nam izrekli sožalje ter pokojnico pospremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se govorniku, pevskemu zboru, godbi iz Trebnjega in ostalim družbenopoličnim organizacijam ter Trimu Trebnje.

Žalujoči: sin Stane z družino in ostalo sorodstvo



ZAHVALA

V 58. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, brat, stric in svak

FRANC BUTALA

Cankarjeva 4, Črnomelj

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in znancem, ki ste nam kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali cvetje in pokojnika pospremili na zadnji poti. Hvala delavcem rudnika rjavega premoga Kanižarica, pevcem DU in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: žena Barica, bratje in sestra z družinami ter ostalo sorodstvo



Zaman te iščejo naše oči,
zaman te kliče naše srce,
srce ljubeče v grobu zdaj spi,
nam pa rosijo se solzne oči.

V SPOMIN

22. septembra bosta minili dve žalostni leti,
odkar nas je zapustil naš dragi sin in brat

IVAN HROVATIČ

iz Igljenika pri Stopičah

Iskrena hvala vsem, ki obiskujete njegov prerani grob, mu prinašate cetje in prižigate sveče.

Žalujoči: mama in sestra Anica



ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše

SLAVICE PAJK

iz Gorenje vasi pri Šmarjeti

se zahvaljujemo vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti in ji darovali cvetje, zdravici Nadi Mejač, sosedu Pepci Grahut in vaščanom, sodelavcem Krke, tovarne zdravil in Mercatorja PE Šmarjeta, pevskemu zboru iz Mokronoga in g. župniku za opravljeni obred.

Vsi njeni



ZAHVALA

V 82. letu nas je zapustila naša draga mama in teta

EMILIJA POVHE

roj. Peskar

z Blata 6 pri Trebnjem

Prisrčno se zahvaljujem vsem sorodnikom, vaščanom in znancem, ki ste mi izrekli sožalje, pokojni podarili vence in cvetje ter jo spremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala velja družini Mlakar, ABC Tabor Grosuplje, pevcem in gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: sin Tone z Nado ter ostalo sorodstvo

PRODAJNA RAZSTAVA

LJUBLJANA Knjižarna Založbe Borec in galerija Kazina sta priredili prejšnji teden v Ljubljani prodajno razstavo del slikarja Sama Kovača. Otovritveno besedo je imel umetnostni zgodovinar dr. Mirko Juteršek, recital avtorske glasbe pa je izvedel Lado Jakša.

NOVA RAZSTAVA V GALERIJI ZDSLU

LJUBLJANA V Galeriji Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov bo do 28. septembra na ogled razstava slikarskih del Jasne Kozar Hutheesing, ki so jo odprli 7. septembra.

RAZSTAVA INTART 89

VIDEM V tem italijanskem mestu bodo v soboto, 23. septembra, odprli razstavo Intart 89, tradicionalno kulturno umetniško manifestacijo treh dežel Koroške, Slovenije in Furlanije-Juljske krajine. Tokrat razstavlja jo kiparji iz teh dežel.



Solze, žalost, bolečina
te zbudila ni,
tiha, nema je gomila,
kjer počivaš mirno ti.

V SPOMIN

Danes, 21. septembra minevajo štiri žalostna leta, kar nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče

FRANC SAŠEK

iz Dolnjega Suhadola pri Brusnicah

Iskrena hvala vsem, ki obiskujete njegov zadnji dom, mu prinašate cetje in prižigate sveče.

Žalujoči: vsi, ki smo te imeli radi



Niti zbogom nisi rekel, niti roke nam
podal, smrt te vzela je prerano, a v
srcih naših boš ostal.

ZAHVALA

Tragično nas je zapustil sin, brat, nečak in stric

JOŽE GORŠE

z Velike Lahinje pri Črnomlju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki ste nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, darovali cvetje in pokojnika v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji mnogo prerani poti. Posebno se zahvaljujemo njegovim sodelavcem rudarjem iz Kanižarice za darovano cvetje in za vso ostalo pomoč, prav tako obratu Iskre Semič za podarjeno cvetje in izrečeno sožalje. Zahvaljujemo se tudi pevskemu zboru iz Adlešič, godbi na pihala iz Črnomlja ter gospodu kaplanu za lepo opravljeni cerkveni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: mama, brat Lojze z družino in sestra Cvetka z družino



Niti zbogom nisi rekla, niti roke nam
podala, smrt te vzela je prerano,
a v naših srcih boš ostala.

ZAHVALA

V 59. letu nas je nepričakovano zapustila naša draga žena, mama, sestra, tašča in stara mama

KRISTINA ROGINA

iz Hrasta 30 pri Vinici

Najlepše se zahvaljujemo vsem sosedom, znancem in prijateljem, ki so se poslovali od nje, ji darovali cvetje, nam izrekli sožalje ter pokojno v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo kolektivom Iskra Semič, Rudnik Kanižarica, Belsad in GD Dragatuš. Zahvaljujemo se tudi g. dekanu iz Vinice za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni



Ni več trpljenja,
ni bolečine,
življenje je trudno
končalo svoj boj.

ZAHVALA

V 84. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, stara mama, prababica, sestra in teta

ALOJZIJA GOSENCA

iz Podgrada 29

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom in sosedom, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam nudili pomoč, darovali cvetje ter nam izrazili sožalje. Posebna zahvala zdravnikom in patronažnim sestram za lajšanje bolečin, GIP Pionir LO, OŠ Podgrad—Stopiče, ZZB Podgrad za podarjene vence, govornici za poslovilne besede in gospodu župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: hči Pavla in sin Ivan z družinama, sestre Micka, Ančka, Pepca, Johana in Rezka ter ostalo sorodstvo



ZAHVALA

V 42. letu nas je mnogo prezgodaj tragično zapustil naš dragi sin, brat, stric in nečak

STANKO ZLOBKO

Gazice 2, Cerklje ob Krki

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za nesebično pomoč, vsem in vsakemu posebej, ki ste nam kakorkoli pomagali, darovali vence, cvetje in izrazili pisno in ustno sožalje, nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, pokojnika pa v tako velikem številu spremili k zadnjemu počitku. Prisrčna hvala DO Prevoz Brežice za organizacijo pogreba in vso pomoč, direktorju Dragu Vimpolšku za ganljive besede slovesa ob odprtem grobu. Hvala gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

MAJDA KRIŽE



rimi se Majda in otroci odrečejo celo morju, užiti, ki ga mnogi šolarji ne bi zamenjali za nič na svetu. Šola plačuje pač le tisto, kar je v šoli obveznega. Žal je danes atletika povsem na repu tega spiska. Dolej ni bilo tako. V Dolenjskih Toplicah je zraslo kar nekaj rodov najboljših mladih atletov Slovenije, šola ima v svojih vitrinah spravljene že tri pokale za zmage dekliških vrst na republiških šolskih prvenstvih.

»In to ljub temu, da smo šola z majhnim številom otrok, da imamo vsega daleč osma razreda. Včasih nas na prvenstvih sprašujejo, ali imamo svoje šolske tekmovanje. Z učenci delamo sistematično, prvo selekcijo naredimo že v nižjih razredih. Vsakega učenca na naši šoli spremljamo v sodelovanju z Visoko šolo za telesno kulturo v Ljubljani s posebnim kartonom, dobljene podatke pa v Ljubljani računalniško obdelajo. Že v tretjem razredu vemo, kdo je za kaj sposoben, komu vzeti prosti čas za atletiko. Na srečo z motivom ni nobenega problema, kdor se odloči za atletiko, ta hoče biti vsaj enak našemu učitelju Milanu Šimuniču. Predstavljajo si, da bodo enako popularni, da bodo časopisi pisali tudi o njih.«

Zakaj pa ne, le trdo je treba dati. Majda to dobro ve. Vsak dan opravi najmanj dve prostovoljni atletske uri, lani jih je v vsem šolskem letu vsaj 400. Nekaj jih pusti tudi v pred kratkim ustanovljeni atletske sekciji. Vanjo so vključeni učenci, ki so osnovno šolo že končali. Djuričeva, Lukšičeva, Špeličeva in Boštjan Šimunič so danes že imena, ki jih pozna atletska Jugoslavija, pred leti so bili to Greta Hven, Cilka Križe, brata Potočar. Njihovi nasledniki danes še sedijo v klopi topliške osnovne šole, njihova imena pa so zagotovo že skrbno zabeležena v Majdinih beležnicah. In skoroda naslednje bo tudi ob koncu letošnjega šolskega leta ponovila, kar je porokla med podobnim razgovorom pred leti:

»Že dolgo nisem šla nikamor na dopust in verjetno še dve leti ne bom. Kajti na šoli imamo obeta-ven rod mladih atletov in atletinj, neprecenljiva škoda bi bila, da bi jih pustila same.«

BOJAN BUDJA



RAK JELŠEVEC — Na fotografiji je rak jelševac, ujet na trnek v bližini Kočevja. (Foto: J. P.)

V Rinži še raki?

Prvi rak, uplenjen po letu 1895, ko je v Rinži morila račja kuga

KOČEVJE — Minuli teden nam je sporočil prebivalec Kočevja, ki želi ostati neimenovan, da ima doma živega raka jelševca, dolgega kar 34 cm. Tega raka je pred tremi tedni ujel mladinec, ki je skoraj sredi mesta Kočevja lovil ribe na kruh. Prijel je torej na trnek. Raka je odnesel domov, kasneje pa ga je dal že omenjenemu znanicu, ki je povedal:

»Nočem povedati, kje natančno je bil rak ujet, da ne bi nekateri pogoltni posamezniki tam rakov polovili. Vidim namreč, kako nekateri, ki niti ribiči niso, ulove v Rinži tudi po tri do štiri ščuke na dan. Pred nekaj desetletji se je razvedelo za človeške ribice v eni izmed jam na Kočevskem, nakar so jih kar z vedri odnašali. Tudi jaz že 30 let vem za kraško jamo z jezercem, v kateri so človeške ribice, a kraja nikomur ne povem. Za tega raka mi je znanec ponujal 20 starih milijonov, pa mu ga nisem dal, saj se mu je že na obrazu bralo, da bi ga skuhal in pojedel.

Znanec lepo skrbi za raka. Vsak dan mu trikrat menja vodo v banji. Na vprašanje, kaj namerava z rakom, pa je povedal, da je ta rak samec in da bo zdaj skušal dobiti še samico, nakar bi parček podaril prijateljem menihom, ki imajo na svoji posesti urejeno jezero, skozi katerega teče čista voda. Če pa samice ne bo dobil, bo raka spet spustil tam, kjer je bil ujet.

J. PRIMC

- Ni zmoti tisto, kar ubija dušo, marveč laž. (Unamuno)
- V medicini me lahko ozdravi vednost zdravnika, tudi če ne vem, kje imam jetra, v religiji pa me ne more rešiti vera mojega spovednika. (Unamuno)

Bralci kličejo na uredništvo Dolenjskega lista

Več spodbud novinarjem

Že nekaj mesecev vsak četrtek med 19. in 20. uro na telefonu (068) 23-606 dežura novinar Dolenjskega lista, da bi prisluhnili, zapisal, morda dal nasvet bralcem Dolenjskega lista, ki jih kaj žuli, ki bi radi kaj spremenili, pohvalili, opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev. V tem času smo dobili že mnogo spodbud za novinarsko obdelavo problemov, zanimivosti itd., naša želja je, da bi bilo tako tudi v bodoče, da bi skupaj z bralci strli kaj največ trdih orehov.

Pretekli četrtek smo po tem dežurnem telefonu zvedeli za do sedaj brezobzirnega črnograditelja na Velikem Slatniku, ki je kljub odločbi inšpektorjevo o ustavitvi del do pridobitve potrebne dokumentacije zidal naprej in hišo že spravljal pod streho. Zvedeli smo za srečen zaključek akcije Krevsi iščejo svoje korenine. Ameriški rojak je namreč našel svoje in je sedaj že na obisku v stari domovini. Zapisali smo in bomo skušali ustreči prošnji o natančnejšem zapisu, kako se goji leska. Prav tako je zapisana želja po predstavitvi v Dolenjskem listu nove obrti v Črnomlju.

Halo, tukaj Dolenjski list!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo v bodoče več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev. Prisluhnili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet, poiskali odgovor na vaše vprašanje ali kaj podobnega. Pokličete nas lahko vsak četrtek popoldan, med 19. in 20. uro na telefon (068) 23-606. Eden od dežurnih novinarjev vam bo rad prisluhnil.



MARJAN NOVINA — Dobrodelni koncerti za otroke, obbolele za rakom.

RAZSTAVA OROŽJA

METLIKA — Jutri ob 19. uri bodo v Ganglovm razstavišču v metliškem gradu odprli razstavo Starejši ročno strelno orožje. Razstavo sta pripravila Belokranjski muzej iz Metlike in Gradski muzej iz Karlovca. Med eksponati, ki bodo na ogled do 6. oktobra, je več izredno dragocenih primerkov.

Trio Novina za bolne otroke

Danes zvečer dobrodelni koncert v Brežicah

GUMBERK — V brežiškem prostnem domu bo danes zvečer ob 19. uri dobrodelni koncert, ki ga skupaj s Pediatrsko kliniko iz Ljubljane pripravlja družinski trio Novina z Gumberka pri Otočcu. Prireditelj bo potekala pod geslom »Samo življenje za druge je vredno življenja«. Celoten izkupiček bo namenjen za pomoč pri nakupu aparatov za uspešno zdravljenje otrok, ki so obboleli za rakom. Dobrodelno prireditelj bodo dan kasneje pripravili tudi v kulturnem domu Španski borci v Ljubljani; poleg tria Novina bodo sodelovali tudi nekateri drugi gostje.

Marjan Novina je invalidski upokojenec in težak bolnik. Njegov družinski ansambel poznajo domovi starejših občanov in zdravilišča po Sloveniji. V dveh letih je s svojima sinovoma, zdaj 15-letnim Marjanom in 11-letnim Borutom, velikokrat nastopal brezplačno in v dobrodelne namene. »Resnično smo ansambel, ki bi rad pomagal bolnim in trepečim in jim prinesel vsaj malo sreče in vsaj za trenutek iskric v oči. Kaj je bolezen, se najbolj zavedava jaz in moja družina, zato tudi druge bolne in ostarele razume lažje kot zdravi ljudje, ki jim je prevečkrat le do kopičenja materialnih dobrin. Ne želim spremeniti

ti svet, želim pomagati tistim, ki so na robu dogajanja in vseprevečkrat tudi pozabljeni,« je za naš list povedal oče Marjan, vodja triperesne Novine deliteljice, ki ji trdno stoji ob strani mama Vladka.

Takoj po obeh koncertih bo oče Marjan, ki boleha za rakom, odšel na operacijo.

J. P.



MLADI TAMBURAŠI — V Gribljah so pred leti ustanovili v okviru Kulturno-metniškega društva Niko Zupanič tamburaško skupino, v kateri igrajo izključno mladi Gribelci. Nekateri med njimi še vedno obiskujejo osnovno šolo. Skupino uspešno vodi Silvester Mihelič st., da pa so tamburaši zares postali pravi mojstri svojih instrumentov, pričajo številni burni aplavzi na vseh proslavah v domačem kraju ter na številnih zunaj Gribelj. (Foto: M. B.-J.)

kozerija

JOŽIČ PA KAR TAKO MALO VEN

— Grem na sestanek na OK SZDL.
— V redu, tovariš direktor. Pritisnem SLI?
— Da. SLI. Službeni izhod.
— Do dvanaestih me ne bo. Sestanek pri sekretarju OK ZKS.
— Halo, tovariš Izvoznik. Gumb SLI sem že uporabil.
— Če me kdo išče, sem v pisrni OK ZSMS.
— To je službeni izhod, kajne, tovariš Prodajnik?
— Razumljivo, tovariš Ključič.

— Telefona mi ni treba vezati v pisarno. Kdor me nujno potrebuje, naj me poišče pri predsedniku IS Sob.
— Bom povedal. SLI, tovariš Tržišnik?
— Kakopak. SLI.
— Jaz pa nisem SLI, ampak NAD. Nalog za redno delo izven delovnega časa.
— Tudi prav.
— Tovarišica, ki je z menoj, pa ima OND.

— Lepo. Gumb za nalog za sedurno delo je tudi tu. Kam pa vi, tovariš Tozdič?
— Ne daleč. V prostore predsednika ZB. Trg zategnjenih pasov.
— Privatno?
— Ne, SLI.
— To dopolnje je zapustilo Hitrokal se enajst uslužbencev iz DSSS. Vsi so imeli dovolilnice za izhod in vsi so imeli obkroženo SLI. Vratarju Ključiču so povedali, da

gredo na sestanek na IO SIS za kulturo, na pogovor k sekretarju SOB Repičeva Draga, na važen posvet k predsedniku VVU in podobno.

— Kam pa ti, Repič?
— KTMV.
— KTMV? Te kartice s prepoznanim, četudi barantam s strojem za registracijo delovnega časa že več kot dve leti.
— Enostavno, Ključič. KTMV pomeni: kar tako malo ven.

TONI GAŠPERIČ

Šoli izkupiček »Straške jeseni«

Uspela 3. straška jesen — Sprevod in igre — Zmagala Gornja Straža

STRAŽA — Prizadevni člani turističnega društva v tej krajevni skupnosti so v nedeljo popoldan pripravili 3. straško jesen, ki je bila letos prvič tudi mednarodna. Po zaslugi prvega poletnega vremena je poleg množice domačinov in okoličanov privabila tudi 80 Američanov, potomcev naših izseljencev, ki preživljajo svoj oddih v Zdravilišču v Šmarjeških Toplicah.

Straško jesen so pričeli s tradicionalnim sprevedom. Letos je v njem sodelovalo 12 furmanskih vozov, na katerih so domačini prikazali stare običaje vse od ličkanja koruze, trgatve in žganjekuhe do molže krave. Vsak voz je imel harmonikarja in po dve domačinki v

slovenskih narodnih nošah. Straža se prebujala in vse kaže, da pod Srobootnikom nastaja nova dolenska turistična prireditelj, za katero stojijo pravi ljudje, ki jim ni žal ne časa ne denarja. Domačinke so prav za to prireditev kupile 20 narodnih noš, pod avbami pa je videti tudi mlade obraze. Letos so se v prireditelju na veliko vključili tudi vavtovaški šolarji. Tretja straška jesen naj bi prinesla tudi nekaj denarja za dograditev njihove telovadnice. Pekli so pecivo, pripravili srečelov, prodajali spominke in drugo. Pri tem so jim pomagala vsa delujoča društva v krajevni skupnosti in pokrovitelj DO Novoles. Osrednji del letošnje prireditve so bile zabavne igre

za pokal krajeve skupnosti. Tričlanske ekipe iz Potoka, Drganjih sel, Vavte vas, si ter Dolenje in Gorenje Straže so se pomerile v lupljenju krompirja, prebiranju fižola, žaganju in zlaganju drv, zabijanju žebelj in zvijanju volne. Na koncu je največ točk zbrala ekipa iz Gorenje Straže, druga je bila Dolenja Straža, 3. Vavta vas. Popoldan in noč sta bila potem v znamenju veselice. Upamo, da so se Stražani tudi tukaj izkazali in da denar ni zadostoval le za člane ansambla Vita Muženiča, temveč ga je nekaj ostalo tudi za dograditev šolske telovadnice.

J. PAVLIN

VROČE IN PEKOČE

MOZELJ — Na sobotni prireditvi »Vroč-pekoče«, ki je bila v Mozlju pri Kočevju, se je predstavilo več domačih ansamblorjev in pevcev, na tekmovanju harmonikarjev pa je zmagal Kovac iz Osilnice. Humoristov je bilo nekaj manj, kot se jih je za nastop prijavilo. Precej aplavza pa je požel kočevski florisar, ki je povedal, da je za težave v Italiji najbolj kriv vratar, ki vsakogar spusti noter. Z uspešnimi zabavnimi nastopi so se predstavili tudi nekateri najvišji kočevski politiki, s čimer se je praktično začel predvolilni boj za volitve v prihodnjem letu.

V CELJU SPET ZLATARSKA RAZSTAVA

CELJE — Zlatarna Celje bo od 13. do 20. oktobra priredila že dvaindvajseto zlatarsko razstavo z mednarodno udeležbo. Na prireditvi tokrat ne bo tradicionalne predstavitve jugoslovanske zlatarstva, ampak predstavitev ustvarjalnosti dežel Alpe-Jadran. Vse razstavljen izdelke bo tudi letos ocenila mednarodna žirija. Zlatarsko razstavo pa bo letos četrčič dopolnila zlatarska delavnica, tokrat na temo: »Najbolj za lepoto roke«. Delavnica bo organizirana v prostorih Zlatarne Celje od 25. do 30. septembra.

DANES IGRE BREZ MEJA

BRŠLJIN — Na igrišču pri osnovni šoli XII. SNOUB se bodo danes popoldan za mlade iz KS Bršljin pričele igre brez meja, ki jih letos prvič pripravlja Zveza prijateljev mladine občine Novo mesto skupaj s krajevno skupnostjo in ob pomoči nekaterih delovnih organizacij in ustanov. Igre se bodo pričele ob 16. uri in bodo zanimive tako za najmlajše kot za starejše krajeve tekmovalci bodo otroci od 6. do 15. leta starosti. Za zmagovalce v sedemnajstih različnih igrah ima organizator pripravljene bogate nagrade in pripomočke Zmagovalec. Vsi najboljši bodo svojo krajevno skupnost zastopali na finalnih igrah, kjer se bodo srečali zmagovalci iz vseh prizorišč iger v krajevnih skupnostih. Te igre bodo ob koncu oktobra na Glavnem trgu v Novem mestu.



RESNO IN ZABAVNO — Straške igre so pritegnile množico, med katero ni manjkalo tistih, ki so spodbujali svoje ekipe, pa tudi tistih, ki so se prišli zabavat. V lupljenju krompirja in zvijanju volne je bila najboljša ekipa Gorenje Straže, v žaganju in zlaganju drv pa ekipa Dolenje Straže (na sliki). (Foto: J. P.)

Golob kot vojak

Iz dela ribniških golobarjev — Prvak golob Braneta Janeža iz Kočevja

RIBNICA — »Klub športnih golobarov« — pismo Urban Ribnica smo ustanovili pred dvema letoma tako, da smo se ribniški golobarji ločili od Društva rejcev malih pasemskih živali, kočevski golobarji pa od tamkajšnjega Društva za vzrejo in nego ptic,« je povedal predsednik kluba Alojz Pucelj iz Ribnice.

Klub ima 14 članov, ki imajo skupno okoli 500 golobov. Združuje golobarje iz občin Kočevje, Ribnica in še nekatere iz ljubljanskih občin. Letos so člani kluba sodelovali na 11 tekmovanjih. Najbolj oddaljena proga je bila tista iz Niša, od koder je 691 km zračne linije. Na tem tekmovanju je zmagal golob, last Braneta Janeža iz Kočevja, ki je progo preletel v 9 urah in 5 minutah. Ta golob je tudi prvak kluba za letošnje leto.

Golobarji težko delajo, ker ne dobe denarja od nikoder, vsako tekmovanje (samo prevoz golobov) pa jih velja okoli 2 milijona dinarjev. Nekaj razumevanja imajo le pri teritorialni obrambi, ki jim daje skromno pomoč. Pri vaji »Jesen 87«, ki je potekala v okviru akcije NNNP, se je namreč praktično izkazalo, da je poročilo iz ribniške občine z golobjo pošto prispelo v glavni štab vaje v Ljubljano v 30 minutah, medtem ko so za isto oddaljenost vzpostavljali radijsko zvezo kar tri ure.

J. P.

studio
DOLJENSKI LIST

Lestvica narodnozabavne glasbe
Studia D in Dolenjskega lista

Žreb je ta teden dodelil nagrado Studia D CVETKI ČARMAN iz Medvoda. Lestvica pa je ta teden takšna:

- (5) Šopek za mamico — RŽ
- (7) Glažek je nalič — ANSAMBEL F. MIHELČA
- (2) Polka ples je za Slovenca — LIPA
- (1) Časa sreče — TONI VERDERBER
- (6) Ti boš pozabil — ANSAMBEL M. KAPŠA
- (3) Kadar si sam — TOPLAR
- (—) Kaj pa zdaj? — ANSAMBEL J. BURNIČA
- (9) Pozabi skrbi — ANSAMBEL B. KOVAČIČA
- (8) Za naše prijatelje — ANSAMBEL V. MUŽENIČA
- (4) Vračam se k materi zemlji — ANSAMBEL B. KLAJŽARJA

Predlog za prihodnji teden: Naša pesem — ANSAMBEL F. POTOČARJA

Glasujem za:

Moj naslov:

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto